

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שיגתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

תולדות תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

קבלו שבת בטעות האם היא קבלה?

אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שהשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית ש"ש, ואח"כ נתזרו העבים וזרחה חמה א"צ לחזור ולהתפלל ערבית אם כשהתפללו היה מפלג המנחה ולמעלה, וקודם פלג המנחה אפילו צבור נמי מחזירין, ואם יחיד הוא שטעה בכך צריך הוא לחזור ולהתפלל תפלת ערבית, וה"ה בחול נמי דינא הכי, ואפילו התפלל או מנחה קודם פלג המנחה, וכן הא דבעבור אין צריך לחזור הוא בכל גווני אפילו התפללו באותו היום מנחה אחר פלג המנחה. ובעשיית מלאכה בין ציבור בין יחיד מותרים דקבלת שבת היתה בטעות.

מה הדעה השני והשלישית בזה?

ו"א שאותם שהדליקו נרות אסורים בעשיית מלאכה אף אם לא התפללו ושאר אנשי הבית מותרין, ובא"ד כי דוקא בעבור אבל יחיד שהדליק נרות בטעות לא חשיב קבלה כלל, והפ"ג והד"ה מחזירין בהדלקת אף ביחיד, וכ"ז דוקא לאחר פלג המנחה, אבל בלא הדלקה אף שהתפללו תפלת שבת כיון שבטעות היתה לא שמה קבלה, ואם היו מקבלין על עצמן שבת ע"י אמירה הדינו ע"י מומרו שיר ליום השבת והיתה בטעות ו"א מותרים לכ"ע במלאכה, ולהג"א קבלה במומרו שיר או בסתם קבלה בע"פ דינו כמו בהדלקה. וי"א דקבלת צבור בטעות אפילו רק ע"י תפלה שמה קבלה רק שבוה אין המיעוט נמשכן אחר הרוב, ואין להקל נגד אלו הפוסקים, ובמקום הדחק יש לסמוך על דעה קמייטא ששום אחד לא נאסר בעשיית מלאכה.

נר שהודלק בטעות האם יש בו קדושה?

ו"א שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן, ואפי"ו אם כבה אסור למלטלו אפילו אחר שלא הדליקו עדיין ולא קבל שבת, ולצורך מצוה יש להקל. מי שהדליק נר שבת בעוד היום גדול והתנה שלא לקבל שבת אפי"ה אסור להשתמש בו תשמיש חול, ואפילו אחרים אסורים דמוקצה לבעלים אסור לכל.

כבר אמרו ברכו ועדיין לא התפלל מנחה מה יעשה?

מי ששהה להתפלל מנחה בע"ש עד שקבלו הקהל שבת באמירת ברכו או במומרו שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו, לא יתפלל מנחה באותה בהכ"ז אפילו עוד היום גדול, אלא ילך חוץ לאותו בהכ"ז ויתפלל תפלה של חול, והוא שלא קבל שבת עמהם, אבל אם ענה ברכו וקבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים, מתחלה של שבת ואח"כ לתשלומי מנחה, ואם הפך אפשר דינא הואיל ועדיין יום הוא.

אם יתפלל מנחה לא יוכל לענות ברכו מה יעשה?

אם בא לבהכ"ז סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה, ולא ימתין עד שיענה ברכו דאם יענה שוב לא יוכל להתפלל אח"כ מנחה, ואע"פ שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר, ואע"פ שהיה יודע שלא יוכל לגמור אפילו חצי התפלה קודם ברכו מ"מ מקרי התחיל בהיתר, ומ"מ טוב יותר באופן זה שיצא לחוץ בהכ"ז ויתפלל שם.

האם מותר לעשות מלאכה ע"י אחר שלא קיבל שבת?

מי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חבריו לעשות לו מלאכה, ודוקא כשיש שהות הרבה עד בה"ש, דאם הוא סמוך לבין השמשות בודאי קבלו רוב אנשי העיר שבת והמיעוט נגדר אחריהן בע"כ. כשמגיע סמוך לבין השמשות אל ימתינו לומר מומרו שיר ליום השבת וכ"ו בשביל איזה אנשים העוסקים בביתם בעניניהם ומשהין לבוא לבהכ"ז.

האם מותר לעשות מלאכה ע"י אחר שכבר הבדיל?

מי שמאחר להתפלל כמו"ש או שממשך סעודתו בלילה, מותר לומר לחבירו

ישראל שכבר התפלל והבדיל בתפלה דמותר לעשות מלאכה, אף שלא הבדיל על הכוס לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו, ומותר ליהנות ולאכול ממלאכתו, ויש אוסרין אלא א"כ בירך והסית דעתו מהשבת. ואם אמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו לכ"ע שרי, דאפילו הוא בעצמו מותר אז במלאכה אך צ"ע אם יכול אח"כ לומר רצה בברכת המזון כיון שעשהו מתחלה לחול. כמו"ש אין היחיד נגדר אחר הרוב אע"פ שכולם לא התפללו ולא הבדילו יכול הוא להבדיל ולעשות מלאכה משיגיע הזמן.

באיזה פתילין אין מדליקין?

אין עושין פתילה לנר של שבת בין נר שעל השלחן בין כל נר שמדליק בבית מדבר שהאור אינו נאחו בו אלא מדבר שהאור נתלה בו, כגון פשתה נפוצה וכ"ו וקנבוס וכיוצא בהן, וי"א דנכון להחמיר לכתחלה בקנבוס אם אפשר באחר. וה"ה כנר של שעה וחלב שאנו עושין ג"כ אין עושין בהן הפתילות הפסולות, ואפילו אין לו פתילות ושמינים אחרים אסור, לבד עישון מותר כשאין לו אחר, אבל לוי"ט מותר כל הפתילות והשמינים חוץ משטן שרפה, ובעטרן גם כיו"ט אין מדליקין, ובצרי מסתפק בזה הפרמ"ג.

אם הדליק בפתילות האסורין מה דינם?

אם הדליק בדברים האסורים בין פסול פתילות ובין שמנים אסור להשתמש לאורו, אפי"ו תשמיש שאין צריך עיון, דבדבר שצריך עיון אסור לעשות בשבת לאור הנר אפילו בנר יפה, ואפילו ביש אחר עמו שרואה אותו אפילו הכי אסור. ובחלב מהותך דאסור אטו שאינו מהותך יש לעיין לענין דיעבד.

האם מותר להשתמש לאורם של נרות הפסולים?

ו"א דאם יש נר אחד מדברים המותרים מותר להשתמש לאור האחרים אפילו הנרות עומדות בחדר אחר, וי"א דדוקא באותו חדר עצמו. וכן דבר שאפשר בלא נר כגון לשכב בחדר או למשוך יין מן המרתף, ודוקא דרך כלי אבל לא דרך ברזא מותר לעשות, וי"א דדוקא כשיש עכ"פ נר אחד כשר בבית שעי"ז מותר אפילו בחדר אחר, וי"א דאפילו אין נר כשר כלל מותר אפילו אצל נרות האחרים, ולצורך שבת יש להקל בדיעבד. ואם יש נר אחד כשר ועומד אצלו נר פסול מותר להשתמש אפילו שלא לצורך שבת. ודוקא לענין להשתמש כשכבר הדליק אבל אין להקל מטעם זה להדליק לכתחלה נר כשר עם פסול.

כך דבר כשר על דבר פסול והדליק בהם מה דינם?

כך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין בו, אם נתכוין להעבות הפתילה כדי להוסיף אורה אסור, ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה מותר אפילו מדליק שניהם יחד, ובשיש בדבר שמדליקין בו מעוט וא"כ אין נמשך אחר הפתילה אפילו בלהקשות אין להקל, ומותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית, וי"א דאפילו נתכוין להעבות הפתילה שרי ויש אסרין. ונתנין גרגיר של מלח וגרים של פול ע"פ הנר בע"ש כדי שיהא דולק יפה בשבת.

איזה שמנים פסולים לנרות שבת?

אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה, ולפיכך אין מדליקין בזפת שינינים בנר ויתן הפתילה בתוכם כמו שעושין בשמן, אבל נרות כעין שלנו שרי. ולא בשמרי שמן ולא בחלב, ושומן הבהמה הוא ג"כ בכלל חלב, וחמאה יש לעיין, ויש עצה לזה שיתן לתוכם מעט משמנים הכשרים ומהני, אך מ"מ לכתחלה טוב ליהדר מלהדליק בהן אם יש לו שמנים אחרים. וכן אין מדליקין בעטרן ולא בצרי ובוה אפילו יש לו נרות אחרות בלתי אסור, אבל נפט והוא מין שמן שריחו רע אך אינו כמו עישון לא גזרו בו, לבד בנפט לבן אסור להדליק בו אפילו בחול מפני שהוא עף ומבעיר את הבית, והשמנים שלנו שדרך העולם להדליק בו ושוקרין נאון שריחו רע במקצת מדליקין בהם בשבת אף דבעת הכביה ריחו רע ביותר. ולא יסתום התנור בעצים שלא יבוא לידי היזול שבת ע"י.

הגנ"ג העושה מלאכה תיכף בזמן מוצ"ש מה עדיף לברך ברהמ"י קודם הזמן או לומר ברוך המבדיל בעצמך... באמצע הסעודה?

כל תוכנית שמורות המחור לשימוש מלידות © מהדורה המסל

עירב שמן כשר לתוך פסול האם מדליקין בהם?

אפילו נתן מעט שמן זית וה"ה ע"י משהו שאר שמנים בשמנים אלו שאינם נמשכין, ואז נמשכין אין מדליקין בהם, אבל אם היה רובו משמנים כשרים ומיעוט מהפסולים בטל ברוב ומותר.

חלב וקרבי בהמה מהו להדליק בהם?

חלב מהותך שהתיכו אותו על האור או שהוא חלב מחוי ממעי הבהמה וקרבי דגים שנימוחו אין מדליקין בהם, ואם נתן בהם מעט מאחת משמנים שמדליקין בהם מותר להדליק בהם, ואם אפילו מעט שמן אין לו יסוחט אגוז לתוך החלב המהותך כי שמן אגוזים הוא ג"כ משמנים הכשרים, והוא שעדיין לא נקרשו, אבל אם נקרשו אסור אפילו בנתינת שמן לתוכו. ושמן צלול שעושים מגלגל עינו של דג או מבשרו מותר אפילו בעיניה.

איזה שמנים קודמים לחבירים?

שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם, ומ"מ שמן זית מצוה מן המובחר, ואם אין שמן זית מצוי מצוה בשאר שמנים שאורן צלול, והם קודמין לנר שעה ונר שעה קודם לנר של חלב, וכ"ז לפי ענין הנר, דבנר שלנו שצלול בודאי יותר מן השעוה ואינו רגיל להטות בו אפילו בחול עדיף מנר שעוה, ואולי אף מכל השמנים. ושמן של איסור הנאה כגון של ערלה וכדומה אסור.

כמה מן הפתילה צריך שידליק?

המדליק צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה מהנר, וה"ה בנר שעה וחלב, וביו"ט שחל להיות ע"ש אין מדליקין בחתיכות בגד ג' על ג' מצומצמות אא"כ קפל הבגד לפתילה מעו"ט.

באיזה כלי מדליקין נרות שבת?

אין מדליקין על השלחן בנר חרס ישן דמאיש אא"כ הסיקו באור, ואם הוא של זכוכית או של חרס מצופה שרי שאינו מאוס כ"כ, ובאיש עני שאין לו ודאי מותר.

מהו ליתן כלי תחת הנר לקבל השמן?

אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו, ואפילו כלי שמלאכתו לאיסור אסור להעמידה לקבל שמן הנוטף, ומותר ליתנו מבע"י והשמן הנוטף אסור להסתפק ממנו בשבת, וגם הכלי אסור בטלטול ע"י השמן, ואפילו יש שמן היתר הרבה בכלי מבע"י והניחה אז לקבל שמן הנוטף מ"מ אסור להסתפק, ואם לא נטף לתוכו שמן כלל לא נאסר הכלי לטלטל במחשבה בעלמא, ואם נטף שמן לתוכה מבע"י מקרי ע"י כלי שמלאכתו לאיסור אף אם אח"כ נשפך השמן.

איזה עצה יש שיוכל להעמיד כלי תחת הנר?

אם יש בכלי דבר המותר מותר להניחו תחת הנר לקבל בו שמן, דהא יכול לטלטלו אגב ההיתר אם הוא בענין שמותר לטלטל בשבילו. ויש עוד עצה דישים כלי מבעוד יום תחת השלחן, ובשבת אחר האכילה יסיר את השלחן והכלי עומד מעצמו תחת הנר. אבל מותר לתת כלי תחת נר של שעה או של חלב שחושש שמא יפול וידליק מה שתחתיו. ולהעמיד כלי תחת הפתח שבראש הפתילה שיפול לתוכו אסור אם לא במקום הפסד.

נר דולק האם הוא מוקצה?

אסור ליגע בנר דולק כשהוא תלוי אע"פ שאינו מטלטלו, ואין בו משום מוקצה בנגיעה בעלמא מ"מ אסור פן יתגרנד קצת מנגיעתו ויטה, ובנר של שעה לא חיישינן לזה, ויש מחמירין אף בנר של שעה. וכ"ז דוקא שדבר היתר מונח עליו ורוצה ליקח ממנו והוא טלטול מן הצד דמותר, אבל ליגע בו ממש אסור במנורה תלויה אפילו אין הנר דולקת בתוכה, וי"א דאפילו נוגע ממש במנורה תלויה מקרי טלטול מן הצד.

מהו ליתן כלי תחת הנר לקבל הניצוצות?

נותנים כלי אפילו בשבת תחת הנר לקבל ניצוצות מפני שאין בהם ממש, ומותר לטלטל את הכלי אף אחר שנפלו לתוכו ואין כאן ביטול כלי מהיכנו אף לשעה מועטת, מיהו האפר של ניצוצות אסור לטלטל דהוי נולה, אבל לא יתן לתוכו מים אפי' מבע"י מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות, ואפילו אם ירצה להעמיד הכלי עם מים קודם שמדליק השמן אסור, ואפילו אם עבר ונתן יסלקנו.

מה מותר לעשות בסכנת דליקה?

כשיש סכנת דליקה ח"ו מותר ליתן כלי מלא מים לקבל הניצוצות, ואם רואה נר שנכפף ויפול על השלחן רשאי להעמיד תחתיו כלי מלא מים, ויש מפקפקים בזה, ויש להקל במקום הדחק ע"י קטן. ומ"מ מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכבוי אלא להגביה השמן, וי"א דאף בשבת מותר ליתן מים לעששית אם מדליקה א"י לצורך חולה ובא"ר חולק ע"ז, ובמקומות שנהגין להדליק בעששית מע"ש ונותנין תחלה מים ואח"כ שמן וכשקורין א"י בשבת להדליק לצורך חולה עושה כן מעצמו כמנהג העיר מותר. וי"א דאפילו מתכוין לכבוי שרי, ולמעשה צ"ע.

מהו ליתן מים או חול לתוך הקנה של נר שעה?

ליתן בע"ש מים לתוך הקנה שעומד בו נר שעה או חלב כדי שיכבה כשיבוא עד המים אסור לכו"ע, ומ"מ במקום צורך יש להתיר. גם יזהר ליתן המים בקנה קודם שמדליק הנר, ולכ"ע מותר לתחוב הנר בע"ש לתוך החול וכיוצא בענין שכשיגיע האור לשם ימנעוהו מלשרוף יותר ויכבה מאליו.

הגו"ט
בעצמך... נר שנפל על השלחן בשבת מה יעשה עמו?

לימודי הלכה ע"י אורח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחיר לזכיות מל ימות
© מהדורה השנייה

זכות הלימוד

למי עדיף ליתן מעותיו בשבת על חמורו או לגוי?

מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיה עמו מעות ויש לו חמורו וגם יש עמו א"י, לא יניח כיסו על חמורו אלא נותנו לא"י להוליכו לו ולמור"ש לוקחו ממנו, ואפי"ב בזמא"ז דליכא ר"ה לכמה פוסקים נמי דינא הכי, ואפי"ב לא נתן לו שכר על זה, ווי"א דאם הוא מבעוד יום טוב יותר שיתן שכרו, ואע"פ שנתנו לו משחשיכה מותר, ולכתחלה צריך ליתן מבעוד יום משום איסור מוקצה, אבל אם מצא מציאה אינו יכול ליתנה לא"י אא"כ באה לידו מבע"י. וה"ה כששכר את החמור מא"י דשכירות קניא לחומרא, והפמ"ג כי דאפילו שכר חמור מא"י ג"כ טוב יותר ליתן על חמור של א"י מלעבור על איסור דאמירה לא"י, וכ"ז באופן שלא יהיה מחמר, ואפשר דאפילו אם הבהמה היא של ישראל חברו טוב יותר שיתן על החמור והא"י שיש עמו יחמר אחריו. אבל אם שכר את הא"י שיוליכנו למקום פלוני אין הישראל מצווה על שביתתו ע"כ טוב יותר שניתן הכל על החמור וא"צ בזה להניח עליו כשהוא מהלך, אך יזהר שלא יגזור בבהמה שתלך מקולו או שאר דברים שמחמתו תלך הבהמה.

אם א"א לו ליתנו לשניהם מה יעשה?

אם יש לו משא כבד על החמור או בעגלה וא"א לו ליתנו לא"י, וגם א"א ליזהר לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת, יראה להקנות מבע"י החמור להא"י כד"ת, וצריך לזהר שתהיה המכירה ע"פ ד"ת דהיינו הסוסים במשיכה ולפחות במסירה, ומשיכה דוקא בסימטא או בחצר של שניהם, ואם נתן בעל האכסניא רשות לשניהם להשתמש שם הוי בחצר של שניהם ומסירה אינו קונה שם אלא דוקא בר"ה, וגם יתן לו הא"י כסף, ויהיה מתנה עמו שמקנה לו בכסף זה שנתן לו או"י גא"ב, ויזהר שיפסוק דמים של כל סוס וסוס דבלא פיסוק דמים אינו נקנה לו, והשאר יוקף עליו במלוה, וגם לא יתנה עמו שמוכר לו לשבת לבד אלא מכירה חלוטה, ויותר טוב להורות שיפקירו הבהמות ויפקירו בפני ג' בני אדם מע"ש ויתנו שאפילו כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של א"י. ואם אין בקי בדרכי קנין הצריך לזה יפקירונו בפני שלשה או עכ"פ בינו לבין עצמו ולכתחלה יזהר בזה מאד שיהיה הפקר עכ"פ בפני אחד ולא בינו לבין עצמו, וירד מן העגלה ויזהר שלא יהיה מחמר. ואף לאחר שעשה כל ההיתרים הללו צריך לזהר מאד שלא יתנו לא"י או על העגלה שום דבר מהחפצים שלקחו מן העגלה בע"ש, אלא כל מה שלקחו מן העגלה ישאר בידם עד מוצ"ש.

האם יכול להניחו על חמורו ולא יחייב משום מחמר?

אם אין עמו אינו יהודי או אם אינו מאמינו מניחו על חמורו, וכדי שלא יהא חייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא, וכשהיא עומדת י"א לאחר שעמדה והרמב"ם פסק כשהיא רוצה לעמוד קודם שתעמוד נוטל הימנה ולאחר שתחזור ותעקור רגלה יניחנה, ואפילו אם אין הבהמה שלו צריך לזהר בכך דאיסור מחמר שייך אפילו בבהמת אחרים, וכ"ש אם הבהמה שלו דאיכא תרת"י מחמר ושביתת כלים. ואם מעצמה אינה מתחלת לילך הוא יכול לזרזה שתתחיל לילך אם אין עליה אוכף.

בהמה הקשורה לעגלה מה יעשה שתלך?

וכ"ז כשהבהמה היא לבדה, אבל אם היא מושכת בעגלה כשיעזור עליה בקול להתחיל לילך אחר שעמדה הוא עובר על איסור מחמר אפילו אם הפקיר הבהמה, וע"כ אם קשה לו לעמוד במקומו ישלח למקום הסמוך ויביא משם א"י שיביא העגלה למלון ויפקיר הבהמה

שלא יעבור על שביתת בהמתו. וכ"ז כשהוא בתוך התחום, אבל למי שהחשיך חוץ לתחום אין לו היתר אם לא במקום סכנה.

חוץ לתחום האם יש לו היתרים הנ"ל?

אם הוא צריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתירא מן הלסטים, או שאר סכנה ואפילו הוא תוך התחום ואז אין איסור כשילך ברגליו אלא דוקא אם רוכב, יכול לישב על החמור ולרכוב, וכ"ש כשהוא חוץ לתחום, וי"א דטוב לרכוב שם מלילך ברגליו, ודוקא לענין רכיבה, אבל כשהבהמה מושכת בקרון אפילו אם הקרון גבוה יו"ד לכו"ע טוב יותר שילך ברגליו משישב בקרון. יש לזהר כשעומדת בשבת בר"ה עגלה ריקנית עם סוסים שלא להגביה קול ויהיה כמחמר אפילו בהמת אחרים, וכ"ש עגלות נמוכין בימי החורף שקורין שליטי"ן דאין גבהן עשרה.

לחש"ו האם מותר ליתן מעותיו?

היה עמו חרש ושוטה יתננו לשוטה, שוטה וקטן יתננו לשוטה, חרש וקטן יתננו למי שירצה, ודוקא שאינו בנו אבל בנו קטן שהוא בר חיתך מדרבנן יתננו לחרש ושוטה, ואפשר אפילו אם החרש ושוטה הוא בנו שאינם בר חיתך כמו קטן. וי"א שכשנתנו לחש"ו מניחו עליו כשהוא מהלך ונטולו ממנו כשהוא עומד. ודוקא כשנתן להם משחשכה, אבל כשנתן להם מבע"י מותר בכל ענין, ואין צריך ליטול הכיס מעליו כשעומד, ואפילו אם יחזור החש"ו ועמוד משחשיכה א"צ שוב לזהר ליטול ממנו, אבל בבהמה אף שהניח עליה מבע"י חייב ליטול הימנה כשעומדת משחשיכה להשתין מים וכדו' ולחזור ולהניח עליה אחר שכבר עקרה רגליה ללכת, ויש מחמירין אף מבעוד יום, ובכרמלית יש להלק.

האם יש היתר לטלטלו בפחות פחות מד' אמות?

אם אין עמו שום אחד מכל אלו יטלטלו פחות פחות מארבע אמות, ויעמוד לפוש בינתים רגע אחד להפסיק בנייהם והנחת גופו כהנחת חפץ, ויש מחמירין שצריך דוקא לישב בינתים או להניח החפץ ע"ג קרקע. ופחות פחות מד"א יותר עדיף שיהיה ע"י שנים משיהיה ע"י אחד ובוזה לכו"ע א"צ לישב שום אחד ולא לעמוד לפוש. ודוקא כיסו או מציאה שבאה לידו אבל אם לא באה לידו מבע"י לא, ודוקא פחות פחות מד"א ע"י אדם אחד הוא דאסור אבל מחברו לחברו אף שכ"א מוליך פחות מד"א וע"ד כן עושין שרי, ודוקא במצא דבר שמתר לטלטלו אבל אם מצא דבר שאסור לטלטלו אסור משום מוקצה.

באיזה מקומות יש היתר של פחות פחות מד' אמות?

כ"ז אינו מועיל אלא לענין טלטול בר"ה או בכרמלית, אבל מכרמלית לרה"י או לרשות הרבים, וכ"ש מרה"י לרה"י, אסור אפילו בחצי אמה, ע"כ כשבא סמוך לביתו שהוא רה"י יורוק הכיס כלאחר יד לביתו כדי שלא תהוי הכנסה גמורה, ואפילו אם עשה הנחה כשבא סמוך לביתו ג"כ התירו להכניס לביתו כלאחר יד משום הפסד. ולא יפה עושין אותן שנושאים תינוק למול בפחות פחות מד"א דמ"מ יש איסור מה שמוציאין מרה"י לרחוב שהוא כרמלית, אלא יוציאנו ע"י א"י מרשות לרשות ואח"כ יטלטלו בפחות מד"א, ולבהכ"נ יכניסו ג"כ ע"י א"י, וי"א דאין לעשות כן דהא אפשר למול בביתו.

מי שנתעכב בדרך והגיע לביתו בשבת מה מותר ליטול עמו בידו?

הגוי בעצמו

כל תוכנית שמורות מחזור לוחסיקס מל ימות © מהדלתא תשס"ג

זכות הלימוד

לימודי שלחן ערוך אר"ח עם משנה ברורה

האם גם למזיד יש היתר זה?

וי"א דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום, אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשכה ושכח והוציא לרשות הרבים לא התירו לו שום אחר מהדרכים האלו ויתיר חגורו בשוק והוא נופל ואומר לא"י לשמרו, וי"א דגם בזה יש לסמוך על כל הדרכים הנ"ל.

כשנתנו על חמורו אימתי צריך להסירו מעליה?

הגיע לחצר החיצונה המשתמרת נוטל מעל החמור כלים הנטלים, ואפילו הם יותר משי"ו שאין שרי משום צער בע"ה, אבל בלא"ה אסור לפנות מן העגלה כלל, ושאינם נטלים מתיר את החבלים והשקים נופלים, ויזהר ליטול מהבהמה תיכף בכואה לחצר בעודה מהלכת כדי שלא תהיה התנחה ע"י הבהמה, או שיזהר ליטול ממנה קודם שנכנסה לחצרו, ולא יניח עליה עד לאחר שעקרה רגליה לכנס לחצר, ואף שאח"כ עומדת בחצר והוי התנחה לית לן בה דכל דבר שבחבירו פטור אבל אסור בחמורו מותר לתתלה.

האם מותר ליתן כרים תחת כלי זכוכית שלא ישברו?

אם היתה טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם ואם יפלו לארץ ישברו מניח תחתיהם כרים וכסתות. ודוקא במשאות קטנים שיכול לשמטן מתחתיהן, אבל אם הם גדולות שאינו יכול לשמטן הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן אלא פורקן בנחת שלא ישברו, ומ"מ אסור לסמוך עליה בשפורק רהוי משמש בבית. ולא יניחם על הבמה משום צער בעלי חיים, ואפילו אם לא יכול לפרוק בנחת, ובאופן זה מותר להניח תחתיהן כ"כ אף שהוא מבטל כלי מהיכנו, וי"א דאסור להניח תחתיהן כרים וכסתות בכל זוגי וכדי להסיר הצער מהבהמה יתיר החבלים ויפלו השקין עם הכלים אע"פ שישברו.

האם מותר לבטל כלי מהיכנו במקום הפסד?

ודוקא כלים שיש הפסד מרובה בשבירתן, אבל חתיכות זכוכית רחבות שאינן כלים שאין הפסד כ"כ בשבירתן אסור להניח כרים תחתיהן, ואין מבטלין כלי מהיכנו אפילו לפי שעה אלא במקום הפסד מרובה, ולבטל כלים מהיכנו לכל היום במקום הפסד מרובה יש מתירין ויש אוסרין, וקשה מאד להקל בזה.

קידש היום והוא בדרך עם חפציו מה יעשה?

היתה תבילתו מונחת על כתיפו וקידש עליו היום רץ תחתיה עד ביתו, ודוקא כשאין עמו א"י ולא בהמה ולא חש"י, וגם במקום שאין יכול להוליכו פחות פחות מד' אמות, ולדידן דלית לן ר"ה גמורה אפשר דשרי בכל ענין, ודוקא רץ אבל לילך לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה דזמנין קאי ולא אדעתיה, ונאם עמד לתקן המשא פטור, אבל רץ אית ליה היכירא וכי מטי לביתיה כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים לרה"י זורק לה כלאחר יד שמהפך אחוריו כלפי החצר וזורקו מכתפיו ושוב אין לנו לחוש אפילו אם יעשה הנחה בכואו סמוך לביתו, ומ"מ יש מחמירין שלא יעמוד לפוש.

האם גם בכיס עם מעות יש היתר זה?

וי"א דדוקא בחבילה התירו לעשות כן אבל לא בכיס, וי"א דה"ה לכיסו במקום שא"א בהנך דרכים הנזכרים לעיל, והמיקל כה"א לא הפסיד, ולדידן דלית לן ר"ה אפשר דלכו"ע שרי בכל ענין. ומי ששכח כיסו עליו בשבת אם הוא בביתו יכול לילך עמו לחדר להתיר חגורו וליפול שם להצניעו ויש מחמירין בזה, ואם יתיר חגורו תיכף ויפול המעות יוכל להביא לידי הפסד אפשר דלכו"ע מותר, ובה"ה מכריע דבכיס דמתיר לטלטלה לצורך מקומו לכן אם היה בידו יכול להוליכו לתיבה אבל דברים המוקיעין בענין אסור לילך עמהן למקום אחר רק יורוק אותן תיכף, מלבד אייטל של מילה אף שהוא מוקצה מחמת חסרון כ"ס מ"מ כשהוא בידו יכול להניחו באתו חדר במקום שריצה, ואם הוא בשוק או

במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות אסור להביאו לביתו, רק מתיר חגורו בשוק והוא נופל ואומר לא"י לשומרו ואם מביאו אין לחוש, ואם מתירא לסמוך עליהם רשאי לצוותם להוליך לביתו ועצה זו טוב יותר בשאפשר לו מכל האופנים הנ"ל.

אם מתירא מן העכו"ם שיקחוהו מה יעשה?

ודוקא כשאין מתירא מן הא"י שמא יקחוהו, אבל אם ירא שמא יקחוהו רשאי לרוץ עמו לביתו שלא לעמוד כלל, ובתנאי כשנוכח כשהוא מהלך ולא עמד לפוש שלא עשה עקירה כלל בתחלת ריצתו, וגם כשבא סמוך לביתו יורקנה תיכף כלאחר יד לביתו.

מצא ארנקי בשבת האם יש איזה היתר ליטלו?

מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו אע"פ שירא פן יקדמנו אחר, ואפילו אם יעמוד תחתיו ולא יעביר ד"א, וע"י טלטול ברגל יש להקל, ואם עבר והגביתו יראה עכ"פ אח"כ לטלטלו פחות פחות מד"א ולבסוף יורקנו לאחוריו, ואפילו לא"י אסור לומר ליטלו, ויש מקילין ע"י א"י, ויש מקילין כ"א ההגבהה ע"י הא"י דהוא רק טלטול בעלמא אבל לא לצוותו להוליך לביתו, אך אם הא"י בעצמו מביאו לבית ישראל אין למנעו לכו"ע. ואם הוא מקום שרוב ישראל דרין בו ומנבית כדי להחזירו אח"כ לבעליו התרא הפחות מד"א לא שייך בזה, ולענין אסור מוקצה ל"ע.

האם מותר להתפלל ולאכול בליל שבת מבע"י?

בתפלת המנחה בע"ש אין נופלין על פניהם אפי' כשמתפללים מנחה גדולה אחר חצות, וכן מי שאוכל פת אחר חצות ג"כ אין לומר על נהרות בבל כ"א שיר המעלות. מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול, וה"ה דיכול לקבל עליו שבת קודם תפלת ערבית, ובפלג המנחה יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד, ויכול לגמור סעודתו מבע"י, וי"א שיזהר למושך סעודתו עד הלילה ויאכל כזית בלילה ולכתחלה נכון לחוש לדבריהם. ואם לאחר שהתפלל מעריב אין עד הלילה חצי שעה יש לזהר שלא להתחיל לאכול, אלא ימתין עד הערב ויחזור ויקרא ק"ש בלא הברכות ואח"כ יאכל, מיהו הנהוג להקל בזה אין למחות בידו דיש לו על מי לסמוך. וכ"ז לענין היתר אכילה, אבל לענין ק"ש גופא דהוא דאורייתא אין לסמוך ויזהר לקרותה בלילה לצאת ידי חובת ק"ש.

המתפלל מעריב בזמנו האם רשאי להקדים בשבת?

אפילו הנהיגין להתפלל מעריב בזמנה מותרים להתפלל בליל שבת מבע"י ובלבד שיהיה מפלג המנחה ואילך, אך הנהוג כן יזהר עכ"פ בע"ש להתפלל מנחה קודם פלג המנחה, וי"א דבעבור יש להקל להתפלל מעריב מבע"י אף אם התפלל מנחה אחר פלג המנחה, ואין לסמוך ע"ז רק כשמתפלל מעריב עכ"פ בבין השמשות ובשעת הדחק, אבל לא כשהוא עדיין ודאי יום, וק"ש יחזור ויקרא כשהוא ודאי לילה. אבל קודם פלג המנחה אין יכול להדליק ולקבל שבת ואפילו אם בדיעבד התפלל תפלת שבת צריך לחזור ולהתפלל. ופלג המנחה י"א דהוא שעה רביע קודם הלילה, וי"א דהוא שעה רביע קודם השקיעה.

נוסח תפלת מעריב בשבת ויו"ט

בברכת השכיבונו אינו חותם בה שומר עמו ישראל, אלא כיון שהגיע לובצל כנפיך תסתירנו אומר ופרוס סכת שלום עלינו ועל ירושלים עירך בא"י הפרוס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים, וגם כי אל שומרנו וכו' לא יאמר והאחרונים יישבו המנהג שאומרים אותו. ואם שכח ואמר שומר עמו ישראל תחת הפרוס סכת שלום אם נזכר תכ"ד יאמר מיד אחר תיבת לעד הפרוס וכו', ואם שהה כ"ד מעת שסיים תיבת לעד א"צ לאמרו ולא יחזור עוד הפעם. המנהג לומר אחר הברכה ושמרו וגוי ובמועדים וידבר משה וגוי ברי"ה תקעו וכו' כי ביום גוי.

למעשה האם נכון כהיום להתפלל מעריב בשבת מבעוד יום?

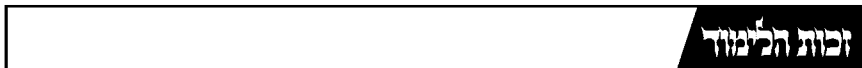

זכות הלימוד

הלבנת דיומא

כל הזכויות שמורות

דקדוקי נוסח תפלת ערבית

אומר ויכלו בתפלת ערבית, ובדיעבד אם לא אמרו אין מחזירין אותו וכ"ש לדין דאומרים בקידוש ויכלו. בנוסח אתה קדשת צריך להפסיק מעט בין לשמך ותכלית כדי שלא יהיה כחזור למעלה ח"ו, וכן בויכלו יפסיק בין אלהים ובין את. המנהג לומר בליל שבת וינוחו בה וביום וינוחו בו ובמנחה וינוחו בס.

התחיל ברכה של חול מה יעשה?

אם טעה והתחיל תפלת החול ואפילו רק תבה אחת בלבד גומר אותה ברכה שנוכר בה שטעה ומתחיל של שבת, ל"ש נזכר בברכת אתה חונן ל"ש נזכר בברכה אחת משאר הברכות, בין בערבית בין בשחרית מוסף ומנחה, וה"ה בכל זה ביו"ט. וי"א דבמוסף פוסק אפילו באמצע ברכה וכן פסקו האחרונים.

לא אמר רק תיבת אתה מה יעשה?

אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול, ומיד כשאמר תיבת אתה נזכר קודם שאמר חונן גומר אותה ברכה, ואפילו בערבית ומנחה שיכול לסיים באתה קדשת ואתה אחד, וי"א דדוקא בתפלת שחרית שאינו מתחיל בתיבת אתה אבל בערבית ומנחה יאמר אתה קדשת ואתה אחד, אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכוונה התחיל תיבת אתה, אפילו אם הוא בתפלת שחרית שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן, ודינו כמו שאם היה מתחיל עתה בזמן תפלת שחרית אתה קדשת או אתה אחד ונזכר באמצע הברכה דפוסק ומתחיל תיכף ישמח משה, וה"נ כשאומר אתה הוי כאומר אתה קדשת ופוסק ומתחיל ישמח משה. ודוקא אם התחיל רק תיבת אתה, אבל אם אמר אתה חונן אע"ג שהיה רק מחמת שנכשל בלשונו גומר כל אותה הברכה, וצ"ע.

התפלל כל השמו"ע תפלת חול למה דינו?

מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של שבת לא יצא, וה"ה ביו"ט ואפילו ביו"ט שני, ואם ספק לו אם התפלל של חול או של שבת ג"כ צריך לחזור, ואם הזכיר ש"ש בתוך י"ח אע"פ שלא קבע ברכה לשבת יצא. במוסף אפילו לא אמר רק באחת מן הברכות יהי רצון שנעשה לפניך וכו', וכ"ש אם אמר הנוסח של המוסף כהלכה רק שחיסר הפסוקים של הקרבנות יצא.

החליף תפלת שבת של זו בזו מה יעשה?

הטועה בתפלת שבת והחליף של זו בזו אינו חוזר, ודוקא כשסיים הברכה אבל אם נזכר באמצע ברכה פוסק, ואם החליף של מוסף באחרת חוזר, ואם לא עקר רגליו חוזר לתכנת שבת, ובדעה"כ דכל היכי שנוכר באמצע איזה ברכה מג' אחרונות חוזר לתכנת שבת, ובח"א כ' דכל היכי שטעה ולא הזכיר של מוסף בקדושת היום איי יאמר בעבודה כשיאמר והשב את העבודה יאמר ונעשה לפניך בתמידי היום ובקרבן מוסף, ואפילו אם האחרת ג"כ מענין השבת כיון שלא נזכר בה מענין קרבן מוסף של שבת, וכ"ש אם היא תפלה אחרת לגמרי, ואם עקר רגליו חוזר

לראש, ואם לא עקר רגליו חוזר לתכנת שבת, ואם נזכר אחר שסיים הברכה האמצעית קודם שהתחיל רצה יאמר ונעשה לפניך קרבן מוסף ויצא בזה.

החליף אחרת בשל מוסף מה יעשה?

אם החליף אחרת בשל מוסף שאמר הנוסח תכנת שבת וכוונתו היתה לשם שחרית, אף שהזכיר בהברכה מענין שבת אעפ"כ חוזר, ואם עקר רגליו חוזר לראש ומתפלל תפלה אחרת כהוגן לשם שחרית, אבל של מוסף לא יתפלל עוד. ואם נזכר קודם שעקר רגליו בכל מקום שהוא עומד אפלו באמצע ברכה מג' אחרונות פוסק באמצע ומתחיל ישמח משה.

האם צריך לומר ויכלו בעשרה ובעמידה?

חוזרים לומר ויכלו משום י"ט שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה, ואגב שבת זה תקנו לכל השבתות וגם להוציא למי שאינו יודע, ואומרים אותו בקול רם ומעומד, וטוב לומר אותה ביחד בצבור ועכ"פ יהיה בשנים, והמתפלל בלחש ימחר לסיים תפלתו כדי שיאמר ויכלו עם הקהל, ויחיד המתפלל י"א דאינו חוזר לומר ויכלו, וי"א דיחיד יכול לומר אבל אין צריך עמידה, וטוב שגם היחיד יאמר אבל לא יתכוין לשם עדות אלא כקורא בתורה. אם שכח לומר בבהכ"נ יאמר אותו שבקדוש מעומד, והמנהג לומר אותו שבקדוש מעומד אף אם אמרו בבהכ"נ.

דיני ברכת מעין שבע

אומר ש"צ ברכה אחת מעין שבע ואין היחיד אומר אותה, מיהו אם היחיד רוצה להחמיר על עצמו יכול לאומרה בלא פתיחה ובלא חתימה, וכן נוהגין הצבור לאמרה עם ש"צ בלא פתיחה וחתימה. ומה שנוהגין באיזה מקומות שהש"ץ אומר בקול רם רק עד קונה שמים וארץ ואח"כ אומר בלחש לא יפה הן עושין, אלא אחר שסיימו הקהל יתחיל הוא מגן אבות בקול רם. א"א ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים כשמתפללין בביתם במנין, וכ"ש אותן שמתפללין לפרקים במנין בבית אבל כשיש קביעות על איזה ימים ויש ס"ת אצלם וכמו בירידים דומה לבהכ"נ קבוע ואומרים, ובמקום שנוהגין לאמרה אין למחות בידם, ויש מפקקים דהוי ספק ברכה לבטלה.

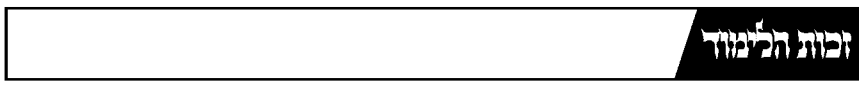
האם יוצא תפלת מעריב כששומע ברכת מעין שבע?

אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת, או שלא התפלל כלל וכ"ש אם חיסר משיב הרוח ושמע מש"צ ברכה מעין שבע מראש ועד סוף יצא, ולכתחלה יש ליוזר לומר עם הש"ץ מלה במלה מן תחלת הברכה עד סוף בא"י מקדש השבת, ואם כבר אמר הש"ץ צריך לחזור ולהתפלל ולא יאמר ביחיד ברכת מעין שבע, ואף בדיעבד לא יצא. נכון הדבר שאם נזכר קודם ששמע מהש"ץ הברכה הנ"ל לא יסמוך ע"ז רק יתפלל עוד הפעם תפלת שבע כסדר. וכ"ז מהני בשבת לחוד, אבל ביו"ט שחל להיות בשבת אין יוצא בברכת מעין שבע הואיל ואין מזכיר יו"ט בברכת מעין שבע.

הגות בעצמך... מי שלא התפלל ערבית בשבת ומתפלל שחרית שתיים מה אומר אתה קדשת או ישמח משה?

כל הזכויות שמורות
המחיר למוסדות מלידות
© התחלת המסע

מי שותה יין קידוש בביהכ"נ?

נוהגין לקדש בביהכ"נ, ואין למקדש לטעום מיינ הקידוש דאין המקדש יוצא בקידוש זה כיון שאינו במקום סעודתו אלא מטעמיו לקטן, י"א שיזהר ליתן רק לקטן שלא הגיע לחינוך וי"א דמותר ליתן אפילו לקטן שהגיע לחינוך (היינו כבר שית כבר שבע כל חד לפום חורפיה), ואדרבה אם יתן רק לקטן שלא הגיע לחינוך יהיה ברכת המברך לבטלה, וה"ה דמותר להאכיל לקטנים בשבת בשחרית לפני קידוש ואסור לענותו. אם אין קטן שהגיע לחינוך בביהכ"נ אזי ישתה כשיעור רביעית שיהא חשוב במקום סעודה ויוצא בזה, ויברך אח"כ ברכה אחרונה, ויחשוב בדעתו לצאת בקידוש זה ומ"מ יכול אח"כ לחזור ולקדש בביתו להוציא בני ביתו.

האם נוהגין כהיום לקדש בביהכ"נ?

מעיקרא לא נתקן אלא בשביל אורחים דאכלי ושתי בני כנישתא להוציאם י"ח, ואע"ג דהמקדש עצמו לא יצא מוציא את האחרים, אבל יותר טוב להנהיג שלא לקדש בביהכ"נ, ובמדינתנו נוהגין לקדש בביהכ"נ בשבת וי"ט בלבד בליל א' של פסח אין לקדש בביהכ"נ. ונהגו לעמוד בשעה שמקדשין בבית הכנסת. ומהדרין אחר י"ן, ובפרמ"ג מסתפק דבביהכ"נ אפשר דוקא איין, ונוהגין לקנות בדמים המצוה מי שיתן יין לביהכ"נ לקידושא ואבדלתא.

האם צריך למהר לעשות קידוש?

כשיבא לביתו ימהר לקדש מיד ומכיון שקידש צריך לאכול מיד, ואפילו קודם חשכה, ויש להחמיר בתוך זמן חצי שעה דקודם לילה משום חובת ק"ש דלא נפיק במה שקרא מקודם בביהכ"נ, וכ"ז בתוך חצי שעה אבל קודם שהגיע הזמן דחצי שעה מותר לקדש ולאכול, ומ"מ לכתחלה יותר טוב למנוע מזה. ואם אינו תאב לאכול יכול להמתין מלקדש עד שירעב שכבר זכר את השבת בתפלתו בביהכ"נ, ומ"מ היבא דיש בזה משום שלום בית וכו' לא יאחר בכל גונו. ונכון לקרות ק"ש מקודם אם מסתפק שבביהכ"נ לא קראה בזמנה.

האם יוצאין ידי חובת קידוש מה"ת באמירת ויכלו?

י"א דמדאורייתא בקידוש שאומר בתפלה סגי וקידוש במקום סעודה מדרבנן, ע"כ אם ספק לו אם קידש או לא א"צ לחזור ולקדש דספיקא דרבנן לקולא, גם קטן שהגיע לחינוך יכול להוציא לפ"ו

אפילו לגדול בקידוש אם הגדול התפלל כבר, ובה"ח כ' דדוקא אם הקטן לא התפלל עדיין אבל אם התפלל אין יכול להוציא הגדול בכל גוונא, והח"א חולק ע"ז, ויש לפקפק בכ"ז, ע"כ יש למנוע מלצאת ידי קידוש ע"י קטן ואפילו אם יזהר השומע לומר עמו מלה במלה, אם לא שמונח לפניו ג"כ פת או יין בעת הקידוש. וקידוש של יו"ט הוא מדרבנן, ומ"מ יש לו כל דין קידוש של שבת, ואם יו"ט חל בע"ש ואין לו אלא כוס אחד מניחו לשבת וביו"ט יקדש על הפת, ואפילו אם כבר התפלל בשבת עדיין מ"מ עיקרו הוא מה"ת.

נשים וקטנים האם יכולין להוציא אחרים בקידוש?

נשים חייבות בקידוש ומוציאות את האנשים, ואפילו היא כבר יצאת ידי קידוש, ומ"מ יש להחמיר לכתחלה שלא תוציא אשה אנשים שאינם מבני ביתה, וקטן אינו מוציא את האשה, ואפילו אם הוא בן י"ג שנה חיישינן שמא לא הביא שתי שערות עד שיתמלא זקנו לאו דוקא אלא כל שיש ריבוי שער בזקנו, ולכן תקדש האשה לעצמה. ואם האשה כבר התפללה יכול הקטן שלא התפלל להוציאה, ואם התפלל תליא בפלוגתא, והת"ש מחמיר אף שכבר התפללה והקטן לא התפלל דמי יודע אם האשה כונה לצאת בתפלה ידי קידוש.

אשה שאינה יכולה לעשות קידוש מה תעשה?

אם אינה יודעת לקדש בעצמה תאמר עמו מלה במלה מראשו ועד סופו ולא תכוין לצאת בקידושו, ובאופן זה נכון שיהא פת או יין מונח גם לפניו בעת הקידוש ולא תסמוך על מה שהנער אוחז הכוס או הפת בידו, ועצה זו מועילה אפילו אם הוא קטן ביותר, וקצת נוכל ליעץ באופן אחר דתאמר עמו רק פרשת ויכלו בלבד ויוצאת בזה ידי קידוש דאורייתא ואח"כ כששומעת הברכה יוצאת בזה גם מצות קידוש על הכוס, אולם ידי חובת זכירת יצי"מ לא יצאה. וכ"ז בשלא התפללה האשה תפלת ערבית, אבל אם התפללה י"א דכבר יצאה ידי קידוש דאורייתא ויש לסמוך על נער בן י"ג שנים שיוציאה אח"כ בקידוש. ויש חילוק בין איש לאשה, דבאיש זמן חיובו מן התורה כשהוא בן י"ג, ובאשה כשנעשית בת י"ב דאז היא מתחייבת בכל המצוות.

זהירות בכונה לצאת קידוש

שני אנשים אם רוצים להוציא בני ביתם לא יקדשו כאחת. וכשאחד מוציא לחבירו ידי קידוש צריך לכוין להוציאו והשומע צריך לכוין לצאת, לכן מהנכון שיזכיר בעה"ב לבני ביתו שיכוונו לצאת.

קטן שכיוון לצאת קידוש באמירת ויכלו האם יכול לאיזה דעה לצאת גדול בקידוש?

הגב' בעצמך...

לימודי שלחן ערוך אר"ח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות המחור לרשימת מל ימות מהתורה והשכל

זכות הלימוד

מה עדיף קידוש הלילה או היום?

אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולכבוד היום, מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה ממה שיכין צרכי הסעודה, או ממה שיקנה יין לצורך קידוש היום, ואם ריפתא חביבא לו יותר מין יותר טוב שיקדש אריפתא ויקנה צרכי סעודה. והוא דכבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה, אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקידוש כבוד לילה קודם לכבוד יום. וכ"ז דוקא כשיש לו פת לצורך הלילה ולצורך היום, אבל כשאין לו פת מוטב שיקנה לו פת ויקדש עליו. ואם יש לו לקידוש לילה ואין לו לקידוש היום ולכבוד היום אפשר דדי לו בפת ואולי עם כסא דהרסנא, והמתיר יקנה לו יין לקידוש היום.

מאימתי אסור לאכול קודם קידוש?

אסור לטעום כלום מספק חשיכה קודם שיקדש אפי' מים נושרי לרחוץ פיו במים, ואפילו לא קבל עליו שבת בהדיא, ואם קבל עליו שבת אפילו עדיין יום גדול דינא הכי, ואם רוצה לקבל שבת מבע"י ולקדש ולאכול ולהתפלל ערבית אח"כ בלילה רשאי ובתנאי שיהיה חצי שעה קודם זמן מעריב. ואפילו אין לו אלא כוס אחד יקדש עליו ויברך בהמ"ז בלא כוס ולא יאכל קודם שיקדש.

התחיל לאכול מבע"י והגיע זמן קידוש מה יעשה?

אפי' אם התחיל לאכול מבעוד יום בהיתר צריך להפסיק ופורס מפה לכסות הפת עד אחר הקידוש ואח"כ יסירנה ולא בעינן שיעקר השלחן לגמרי ויקבענו מחדש לכבוד שבת. ואם היו שותים יין תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד בלא ברכת היין, ונה"ה שאין צריך לברך על היין שבתוך הסעודה, ואח"כ כשבא לגמור סעודתו מברך שנית ברכת המוציא, ובהמ"ז רק פ"א בסוף

הסעודה. ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך המוציא, וי"א שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא וספק ברכות להקל.

עומד באמצע שתיית יין והגיע זמן קידוש מה יעשה?

שנים שהיו שותים ואמרו בואו ונקדש קידוש היום נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו, ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדשו אע"פ שאינם רשאים צריכים לחזור ולברך תחלה בפה"ג ואח"כ ישתו, ומי"מ על כוס של קידוש א"צ לברך בורא פה"ג ויוצא בהברכה שבירך בתחלת השתייה, וכן א"צ לברך ג"כ על היין שישתה אחר כוס של קידוש, וראוי לכל בעל נפש ליזהר שלא יבוא לידי כך. ודוקא מבעוד יום, דאלו בספק חשיכה וכ"ש בודאי חשיכה אפילו לא אמרו בואו ונקדש ממילא חל חובת קידוש ואסור לאכול ולשתות, וכשלא אמרו בואו ונקדש אלא שהחשיך אם רצו לחזור ולשתות אין צריכים לחזור ולברך אף דאסור מחמת שהוא קודם קידוש.

שכח לקדש וכבר בירך או אכל פרוסת המוציא מה יעשה?

אדם ששכח לקדש עד לאחר שברך ברכת המוציא וזכר קודם שטעם פרוסת המוציא, יקדש על הפת ויאמר ברכת אשר קדשנו ולא יאמר עתה ויכלו רק בתוך הסעודה ואח"כ יאכל, ולאחר שטעם יקדש על היין אם יש לו, משא"כ קודם זה צריך לקדש על הפת אע"פ שיש לו יין, מיהו צריך להביא לפניו עוד לחם משנה וזה לא מקרי הפסק. ואם זכר לאחר שאכל קצת, בין כשאין לו יין ואומר ברכת אשר קדשנו על הפת, ובין כשיש לו יין ומקדש על היין כשחזר לאכול את הפת, א"צ לברך שנית המוציא. אבל בהבדלה יאכל תחלה ואח"כ צריך להפסיק ולהבדיל, ולהפוסקים דהבדלה דרבנן א"צ להפסיק אלא גומר סעודתו ואח"כ מבדיל.

ל' חשוון

משנה ברורה מן סימן רעא סעיף ו עד סימן רעא סעיף י

גמר סעודתו וקידש היום מה קודם בהמ"ז או קידוש?

אם גמר סעודתו וכבר נטל ידיו למים אחרונים וקידש היום קודם שברך בהמ"ז מברך בהמ"ז על כוס ראשון ואח"כ אומר קידוש היום על כוס שני, אבל אין אומר שניהם על כוס אחד, ואינו מזכיר של שבת בבהמ"ז, ודוקא כשלא אכל משחשכה מאומה, אבל אם אכל מעט גם משחשכה צריך להזכיר של שבת. ויש מחלוקת אם יטעום מכוס של ברכת המזון קודם שיקדש, גם אם צריך לאכול מעט אחר הקידוש משום קידוש במקום סעודה.

אימתי פורס מפה ומקדש?

אם לא נטל ידיו לכו"ע פורס מפה ומקדש מקודם, ולא יברך בורא פה"ג בעת הקידוש אם שתה יין מקודם באמצע הסעודה, ואפילו אמר הב לן ונברך ג"כ מקדש מתחלה כיון שלא נטל ידיו עדיין, אך בזה צריך לברך בפה"ג בעת הקידוש כיון שאמר הב לן ונברך. וי"א דאף בגמר סעודתו אינו מברך בהמ"ז תחלה אלא פורס מפה ומקדש ומברך המוציא ואוכל כזית עכ"פ ולענין שיהיה יוצא בזה ידי שעור סעודת שבת בעיני שיהיה כביצה, ואח"כ מברך ברכת המזון, ודוקא שנטל ידיו למים אחרונים, וגם בפה"ג צריך לברך על הכוס של קידוש, ואינו יוצא בברכת בורא פה"ג שבירך על היין ששתה מתחלה בתוך הסעודה, והכי נהוג להוציא את נפשיה מפלוגתא.

עד אימתי יכול לקדש?

אע"פ שאסור לו לטעום קודם קידוש אם טעם מקדש כל אימת שזכר אפילו בלילה, ולא נימא שימתין עד למחר בבוקר קודם האכילה, ולא דוקא טעימה בעלמא אפילו אם עבר ואכל ושתה ג"כ צריך לקדש אח"כ. אם לא קידש בלילה בין בשוגג בין במזיד יש לו תשלומין למחר כל היום עד ביה"ש, ואומר כל הקידוש של לילה מלבד ויכלו, ובעינין שיהיה ג"כ מקום סעודה כמו בלילה. ובביה"ש יאמר הנוסח של קידוש בלי הזכרת שם ומלכות בפתחה ותתימה, והיינו כשהתפלל, ואם לא התפלל יברך ברכה גמורה, ודוקא כשהוא באמצע סעודה שלישית דאל"ה הוא זמן הבדלה ואסור לטעום ואיך יטעום מן הכוס ואיך יאכל שיהיה הקידוש במקום סעודה, ואפשר דקידוש שמקורו מדאורייתא דוחה לאיסור הטעימה שקודם הבדלה שהוא דרבנן.

אימתי צריך שיהי' הפת מכוסה?

צריך שתהיה מפה על השולחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו, וגם במקדש על הפת צריך לכסות במפה, ובמקדש על היין די שיהיה מכוסה עד אחר שגמר הקידוש וכן בשחרית, וי"א דטוב שיהיה מכוסה עד אחר ברכת המוציא. כשמקדש על הפת יניח ידיו על המפה ועל הלחם משנה בשעת הקידוש, וכשיגיע להמוציא יגלה הלחם משנה ויניח ידו עליהם ויברך המוציא, וכשיגיע להשם יגביה שניהם למעלה עד שיגמור השם ואח"כ יניחם, ואחר גמר המוציא יחזור ויכסה במפה ויניח ידו עליהם עד שיגמור הקידוש.

הגוי מי שכבר קידש ואכל בביהמ"ד ביום השבת האם צריך לכסות החלות בביתו כשמברך המוציא? בעצמך...

Sponsored By: **DollarPhone**

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
 המודפס לשימוש מלידות
 © התלכתא דיומא

דפי שיעורים ושיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רסד סעיף ה
עד סימן רסו סעיף א

כ"ד חשוון

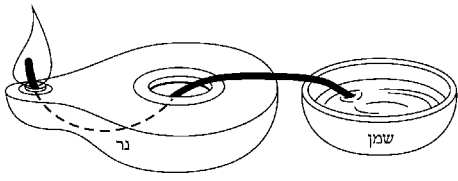
מוחזור שנתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

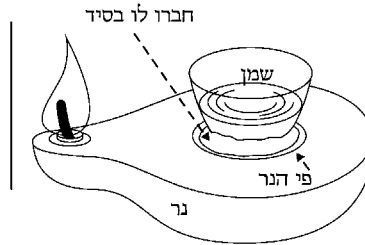
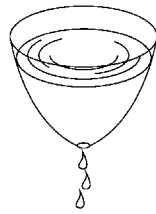
www.HilchosDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי ישיבות
© מהגות המפעל

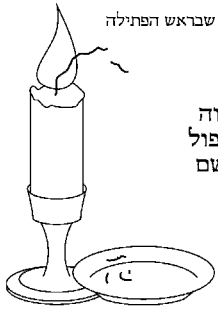

שו"ע סעיף ב
לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן (ג) ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת, גזירה שמא יסתפק (ד) ממנו.

מ"ב ס"ב ג'
ר"ל קצה השני מהפתילה שאינו דולק יתן בהקערה לשאוב השמן

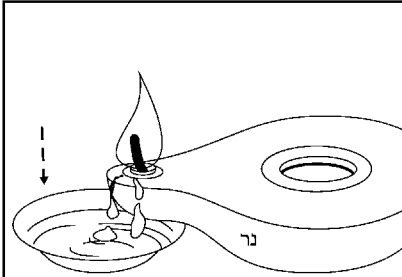
סימן רס"ה - שו"ע סעיף א
אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן ע"פ הנר כדי שיהא נוטף בתוכו, גזירה שמא יסתפק ממנו ויתחייב משום מכבה; ואם חברו לו בסיד או בחרסית, מותר דכיון שהוא כלי אחד בדיל מינייה משום איסור שבת.

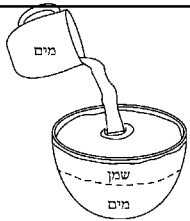
מ"ב ס"ק ה'
מותר לתת תחת נר של שעה או של חלב שחושש שמא יפול וידליק מה שתחתיו ומניח שם כלי שיפול על הכלי ומטעם דכיון דאפשר לנער מיד האיסור מתוך הכלי

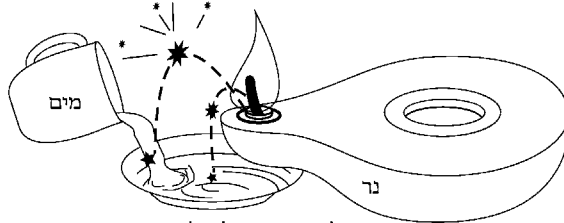
מ"ב ס"ק ה'
ולמעמיד כלי תחת הפחם שבראש הפתילה שיפול לתוכו אסור אם לא במקום הפסד ואע"ג דלאחר שכבו יכול לנער מן הכלי מ"מ חשיב ביטול כלי מהיכנו לפי שעה עכ"פ כיון שא"א לנערם מיד

שו"ע סעיף ג
אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף, מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו

מים בעששית

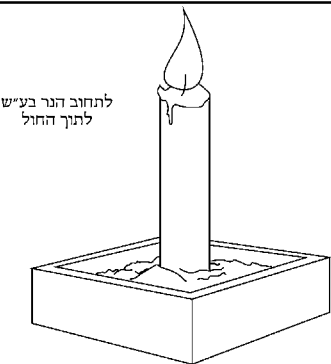

כלי תחת הנר לקבל ניצוצות

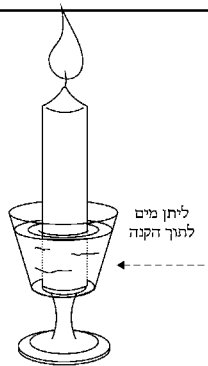
שו"ע סעיף ג
הגה: ואסור ליגע בנר דולק כשהוא תלוי, אע"פ שאינו מטלטלו ואין בו משום מוקצה בנגיעה בעלמא, מ"מ אסור פן יתנדנד קצת מנגיעתו ויטה

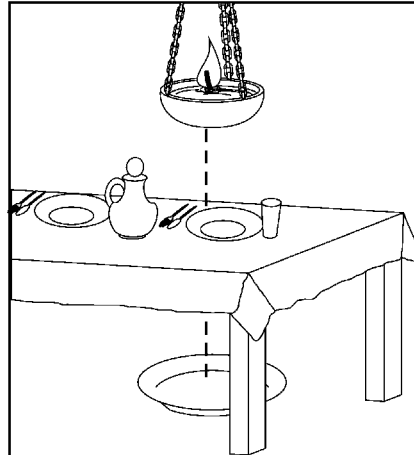
שו"ע סעיף ד
נותנים כלי תחת הנר לקבל ניצוצות מפני שאין בהם ממש ואין כאן ביטול כלי מהיכנו; אבל לא יתן לתוכו מים אפי' מבע"י, מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות. ומ"מ מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכבוי אלא להגביה השמן.

ולכ"ע מותר לתחוב הנר בע"ש לתוך החול וכיצא בענין שבשיגיע האור לשם ימנעוהו מלשרוף יותר ויכבה מאליו שגרם כיבוי הוא

מ"ב ס"ק י"ח
וליתן בע"ש מים לתוך הקנה שעומד בו נר שעה או חלב כדי שיכבה כשיבוא עד המים אסור לכב"ע

מ"ב ס"ק ו'
עוד עצה אחרת... דישים כלי מבעוד יום תחת השלחן ובשבת אחר האכילה יסיר את השלחן והכלי עומד מעצמו תחת הנר ואף שהוא גורם בשבת לבטל כלי מהיכנו ע"י הסרת השלחן מ"מ שרי כיון שאינו מבטלו בידיים בשבת ועוד דהא אין אנו נזהרים מלהשים כלי בשבת על השלחן תחת הנר אע"פ שנופל בו שמן כי אין מתכוין לכך ה"י אין מתכוונים כשמסיר השלחן אלא להצלת השלחן שלא יפול עליו הנר:

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רסו סעיף א

עד סימן רסו סעיף ח

כ"ה חשוון

מחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגילת המפעל

וכשהוא עומדת נוטל הימנה

מניחו לאגור שעקר יד ורגל

סימן רס"ו - שו"ע ב'
מניחו לאחר שעקרה יד
ורגל ללכת דלאו עקירה
היא וכשהיא עומדת
נוטל הימנה ולאחר
שתחזור ותעקר רגלה
יניחנו.

מרב סקי"ז

זורק לה כלאחר יד

להכניס לביתו כלאחר יד

סימן רס"ו - מ"ב ס"ק י"ז
כשבא סמוך לביתו שהוא רה"י
יזרוק הכיס כלאחר יד לביתו כדי
שלא תהווי הכנסה גמורה

שו"ע סעיף י"א
זורק לה כלאחר יד דהיינו
שלא כדרך זריקה,
כגון מכתפיו ולאחריו.

מ"ב ס"ק ל"ב
כלאחר יד. דהיינו שמהפך
אחוריו כלפי החצר וזורקו מכתפיו

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רסו סעיף ח

עד סימן רסח סעיף א

כ"ו חשוון

מחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגילת המפעל

שו"ע סעיף י"ב

ומי ששכח כיסו עליו בשבת אם הוא
בביתו יכול לילך עמו לחדר להתיר
חגורו וליפול שם להצניעו ואם הוא
בשוק אסור להביאו לביתו
רק מתיר חגורו בשוק והוא נופל

מתיר את החבלים

והשקים נופלים

סימן רס"ו - שו"ע סעיף ט'
הגיע לחצר החיצונה המשתמרת
נוטל מעל החמור כלים הניטלים
ושאינם ניטלים מתיר את החבלים
והשקים נופלים

דפי שיעורים ושיבליאות

משנה ברורה

מן סימן רסח סעיף א
עד סימן רסט סעיף א

כ"ז חשוון

מוחזור שינתיים
חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchotDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיק בלי רשות
© מהגות המפעל

דיני הטועה בתפילת שבת שו"ע סימן רס"ח

מוסף	מעריב	מנחה	שחרית	
פוסק אפי' באמצע הברכה ומתחיל תכנת שבת	גומר הברכה ומתחיל אתה קדשת	גומר הברכה ומתחיל אתה אחד	גומר הברכה ומתחיל ישמח משה	התחיל ברכת אתה חונן או שאר ברכות
פוסק ואומר תכנת שבת	להבי' גומר אתה חונן להמג"א ממשיך אתה קדשת	להבי' גומר אתה חונן להמג"א ממשיך אתה אחד	גומר ברכת אתה חונן	אמר רק תיבת אתה וסבר שהוא חול
פוסק ואומר תכנת שבת [ובר"ה ממשיך אתה יצרת]	ממשיך אתה קדשת	ממשיך אתה אחד	פוסק ואומר ישמח משה	אמר רק תיבת אתה וידע שהוא שבת
אם אמר תיבת ונעשה לפניך את חובתינו בתמידי יום ובקרבן מוסף יצא ואם לאו - אם עקר רגליו חוזר לראש לא עקר רגליו ונעשה לפניך קרבן מוסף יצא	עקר רגליו חוזר לראש לא עקר רגליו חוזר לשל שבת ובדיעבד אם הזכיר של שבת ברצה יצא	עקר רגליו חוזר לראש לא עקר רגליו חוזר לשל שבת ובדיעבד אם הזכיר של שבת ברצה יצא	עקר רגליו חוזר לראש לא עקר רגליו חוזר לשל שבת ובדיעבד אם הזכיר של שבת ברצה יצא	התפלל כל השמו"ע של חול (ואפי' רק מסופק בזה)
אם עקר רגליו חוזר לראש לא עקר חוזר לתכנת שבת ואם נזכר קודם רצה יאמר שם ונעשה לפניך קרבן מוסף יצא	אם סיים כבר סיים ברכת מקדש השבת יצא ואם נזכר באמצע הברכה פוסק ואם התפלל מוסף אם עקר רגליו חוזר לראש ואם לא עקר רגליו פוסק אפי' באמצע ברכה וחוזר לשל שבת ואם אירע כן בשחרית - שוב אינו מתפלל מוסף			התפלל תפלה אחרת של שבת

כסא דנחמתא

ברוב צער וייגון על הבשורה המרה לפטירת הבהור החשוב, אהב וגרס בתורה כל ימי חייו, עבד בוראו בשמחה ובטוב לב, רכוש במעלות טובות ובפרט במדת הענוה, למד בהתמדה בישיבה הקדושה מתיבתא דלייקוואד

אור פניו קרן כאור החמה
לימודו הי' תמיד בהתמדה עצומה
ישן מעט ולימודו הי' עיקרו
הי' מבני העליה של החבורה הקדושה
ותורתו יהגה יומם ולילה

הב' אליהו ז"ל בן יבלחט"א הרה"ג ר' ישראל שליט"א גאלדזווארם

גאונותו וחרפותו הי' ניכר לעין כל
אבל מרוב גאונותו במדת הענוה לא התפאר במעלותיו
לא ביטל אפי' ליל אחרון של חייו בסדר "הילכתא דיומא"
דורש דמים אותם זכר
וצעקת ענוים לא שכה
זי להאי שופרא דבלע בארעא
ארוך הקודש נשבה ונצחו אראלים את המצוקים
ראשית מעלותיו היה ענוותנותו
מחשובי החבורה של "הילכתא דיומא"

אשר היה בדרכו ללמוד הסדר שלו של "הילכתא דיומא",

ונלקח אליהו בסערה השמימה בתאונת דרכים ר"ל, והשם לקח אותו אל מחוץ הצפון לצדיקים ואשרי לו שזכה לקיים מאמר חז"ל תנא דבי "אליהו" כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב

נקטף ביום המר י"ב מרחשון תשס"ט בדמי ימיו כבן ט"ז שנה

ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבלינו, וינחם ה' משפחתו החשובה וכל בני החבורה הקדושה "הילכתא דיומא" בכל מקומות משובתם, ובלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, ונזכה לגאולה שלימה בב"א.

כה דברי חבריו הנאנחים ומתאבלים על האבידה במתיבתא גבוה דלייקוואד

מילין וקירין

סימן רס"ח - מ"ב ס"ק

כ"ו

אין לדבר וכו'. בטור
בשם ספר חסידים,
מעשה בחסיד אחד
שראה לחסיד אחר
במותו [פי' בחלום]
ופניו מוריקות, א"ל
למה פניך מוריקות א"ל
מפני שהייתי מדבר
בויכלו בשעה שהיה
הצבור אומרים ובמגן
אבות וביתגדל עכ"ל

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רעא סעיף ג
עד סימן רעא סעיף י

כ"ט חשוון

מוחזור שיעורים
חלק ב'

1 800 466-7593

www.HichusaDyomo.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© תהגלות המפעל

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רעא סעיף י
עד סימן רעא סעיף יד

א' כסלו

מוחזור שיעורים
חלק ב'

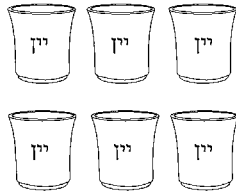
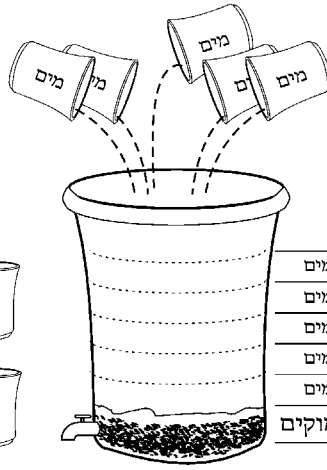
1 800 466-7593

www.HichusaDyomo.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© תהגלות המפעל

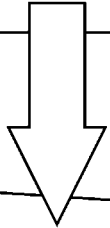

סימן רע"ב - סעיף ו' מ"ב ס"ק ט"ז
דאחוד משה יין במים ודאי בטל ואין מברכין עליו
בפה"ג אף בכאן צריך לזהר ליתן צמוקים כ"כ במים
עד שיהיו הצמוקים מעט יותר מאחד משהה נגד המים

סימן רע"ב - שו"ע סעיף ה
יין חי אפי' אם הוא חזק
דדרי (פי' שראוי למזוג) על
חד תלת מיא, מקדשים
עליו; ומי' יותר טוב
למזוג ובלבד שיהא מזוג
כראוי

מעט יותר
מאחד משהה
נגד המים

סימן ר"ד - שו"ע סעיף ה
שמרי יין, מברך עליהם בורא
פרי הגפן; נתן בהם מים, אם
נתן שלשה מדות מים ומצא
ארבעה, הוה ליה כיון מזוג
ומברך: בורא פרי הגפן,
אם מצא פחות, אע"פ שיש בו
טעם יין, קיוהא בעלמא הוא
ואינו מברך אלא שהכל;

רמא תלהא
ואתא ארבעה

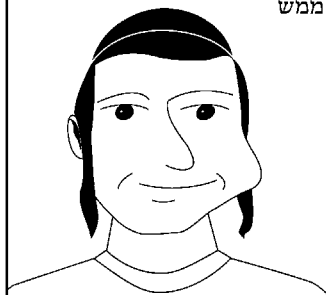

דפי שיעורים וטיבלאות

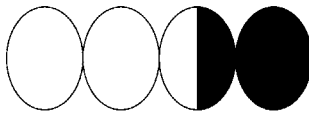
י"ב שבט

סימן רע"א - שו"ע סעיף יג
צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו,
דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא
לוגמיו, והוא רובו של רביעית.

מ"ב ס"ק ס"ה
כמלא לוגמיו....ולא בעינן
שיהא מלא פיו ממש
משני הצדדים

שיעור לוג

רביעית הלוג

סימן רע"א - מ"ב ס"ק ס"ח
דלוג הוא ששה ביצים כדאיתא בגמרא
וממילא רביעית הלוג הוא ביצה וחצי

כל הזכויות שמורות
הסדר והעריכה: מילי ורשת
© מהדורה השנייה

משנה ברורה מן סימן רסג סעיף יד עד סימן רסד סעיף ה

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כג חשון

סימן רס"ג

דיני מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן - חלק ו"ב

האופן / הדין	מותר - יעשה	הטעם	אסור - לא יעשה	הטעם
אדם שבא לעיר בערב שבת וזכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת, ויש עליו מעות או שום חפץ	אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת, אף על פי שעדיין היום גדול, אם היו עליו מעות או שום חפץ, מניחו ליפול פי שהולך לחדר ומניחו ליפול שם להצניעו וכמ"ש סימן רס"ו ס"ב (ש"ע י"ג מ"ב נ"ב)	"שחל עליו קבלת שבת בע"כ משום דנמשך אחר בני העיר שכבר קיבל	אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפורו העבים וזרח חמה צריכים לחזור ולהתפלל ערבית "אם כשהתפללו היה קודם פלג המנחה ולמעלה" - והיינו "אפילו התפללו באותו היום מנחה אחר פלג המנחה" (ש"ע י"ד בה"ל ואם)	"דלא מטרחינן צבורא" אף שבטעות היתה - "דאף דהוי תרתי דסתר לא מטרחינן צבורא" (מ"ב נ"ג בה"ל ואם)
אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, שיצטרכו לחזור ולהתפלל ערבית"	אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפורו העבים וזרח חמה צריכים לחזור ולהתפלל ערבית "אם כשהתפללו היה קודם פלג המנחה" (ש"ע י"ד)	דקודם פלג המנחה אפילו צבור מחזירין "כיון דלאו זמן תפלת ערבית היא כלל" (מ"ב נ"ד)	אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפורו העבים וזרח חמה צריכים לחזור ולהתפלל ערבית "אם כשהתפללו היה קודם פלג המנחה" (ש"ע י"ד בה"ל ואם)	אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפורו העבים וזרח חמה צריכים לחזור ולהתפלל ערבית "אם כשהתפללו היה קודם פלג המנחה" (ש"ע י"ד בה"ל ואם)
אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות והתפלל ערבית של שבת	אם ביום המעונן טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות והתפלל ערבית של שבת "לדעת העו"ש אינו חפץ לחזור ולהתפלל ערבית אם התפלל באותו היום מנחה קודם פלג המנחה" (מ"ב נ"ז)	כיון שבטעות התפלל שסבר שכבר חשכה והוא נוהג תמיד להתפלל מעריב בומנו כרבנן והיום בטעות התפלל - דאע"ג דבכל ערב שבת מותר באופן זה להתפלל ערבית קודם הלילה וכדלקמן בסימן רס"ז דק"ל במס' ברכות דף כ"ז דעביד כמר עביד וכי אפילו הכי "כיון שהוא נוהג תמיד כרבנן ובטעות התפלל היום" שסבר שכבר חשכה לכך צריך לחזור ולהתפלל - משום טעם הנ"ל שייך גם בחול - משום דהוי תרתי דסתר (מ"ב נ"ז בה"ל ואם)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות והתפלל ערבית של שבת" (ש"ע י"ד בה"ל ואם)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות והתפלל ערבית של שבת" (ש"ע י"ד בה"ל ואם)
אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, "שיאסרו בעשיית מלאכה"	אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת "מותרים בעשיית מלאכה" - וכתב המ"ב במקום הדחק יש לסמוך על דעה זו (ש"ע י"ד מ"ב נ"ו)	דקבלת שבת היתה בטעות (ש"ע י"ד)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת "מותרים בעשיית מלאכה" - וכתב המ"ב במקום הדחק יש לסמוך על דעה זו (ש"ע י"ד מ"ב נ"ו)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, "שיאסרו בעשיית מלאכה"
אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה וקבלו על עצמן שבת "רק על ידי אמירה" והיינו על ידי מזמור שיר ליום השבת או כסתם קבלה בעל פה, "שיאסרו בעשיית מלאכה"	לפי הטעם של הי"א הנ"ל הנוכר במ"ב שאסור בעשיית מלאכה כשהדליקו נרות משום שהדלקה היא מעשה" אם ביום המעונן ערב שבת טעו צבור וחשבו שחשיכה וקבלו על עצמן שבת רק על ידי אמירה והיינו על ידי מזמור שיר ליום השבת מותרים לכולי עלמא בעשיית מלאכה (בה"ל ויש)	לפי מה שהסביר הגר"א בבאורו טעם של הי"א משום "דס"ל דקבלה בטעות הוי קבלה" אם כן אפילו רק על ידי אמירה הוי קבלה, ואין ראייה מתפלה דתפלה בטעות אינה כלום ואפילו בצבור רק משום דלא מטרחינן להו לחזור ולהתפלל לכן הקבלה שבאה על ידי התפלה גם כן אינה כלום משאין כן בקבלה דהדלקה עב"ד, אם כן "לפי זה במזמור שיר או בתסם קבלה בעל פה דינו כמו בהדלקה" (בה"ל ויש)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, "שיאסרו בעשיית מלאכה"	אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, "שיאסרו בעשיית מלאכה"
אם ביום המעונן ערב שבת "טעו צבור" וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת, "שיאסרו בעשיית מלאכה"	לצורך מצוה יש להקל" - והש"ע הגר"ז מתמהי מאד על איסור הנגיעה (מ"ב נ"ז בה"ל ליגע)	"לפי שאתו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן" - "וכתב הא"ז דהיינו אפילו אחר שלא הדליק עדיין ולא קבל שבת", ואפי"ן אם כבה אסור לטלטלו (ש"ע י"ד מ"ב נ"ז)	אם ביום המעונן ערב שבת טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "אחר פלג המנחה לדעת הפמ"ג והדה"ח" אסורים בעשיית מלאכה (בה"ל אסורים)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד" וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה"
אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד" וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה"	אם ביום המעונן ערב שבת טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה" (בה"ל אסורים)	אם ביום המעונן ערב שבת טעה היחיד וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה" (בה"ל אסורים)	אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד" וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה"	אם ביום המעונן ערב שבת "טעה היחיד" וחשב שהחשיך והדליק נרות של שבת "שיאסרו בעשיית מלאכה"

כל הזכויות שמורות
אוסף להעתיקים מלי ורשת
© מהדורה המפיק

משנה ברורה מן סימן רסג סעיף יד עד סימן רסד סעיף ה

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כג חשוון

סימן רס"ג

דיני מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן – חלק י"ג

האופן / הדין	מותר - יעשה	הטעם	אסור - לא יעשה	הטעם
"להשתמש תשמיש חול בנר של שבת שנידליק בעוד היום גדול והמדליק התנה שלא יקבל שבת בהדלקה זו"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	כתב הפמ"ג מי שהדליק נר שבת בעוד היום גדול והתנה שלא לקבל שבת אפילו הכי הוקצה הנר למצותה "ואסור להשתמש בו תשמיש חול - ואפילו אחרים אסורים" (מ"ב ג"ז)	- "דמוקצה לבעלים אסור לכל" (מ"ב ג"ז)
מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת "וקבל שבת עמהם" (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	(כיון שעשהו בעצמו קודש בעניית ברכו אינו יכול להתפלל תפלת חול, מ"ב ס"א)	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת וקבל שבת חול, אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול (ש"ע ט"ו)	משום "שאחרי שהקהל קדשו היום לא יעשנו חול אצלם" (מ"ב ג"ט)
מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת "וקבל שבת עמהם" (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	"כיון שעשהו בעצמו קודש בעניית ברכו אינו יכול להתפלל תפלת חול" (מ"ב ס"א)	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת וקבל שבת חול, אלא צריך להתפלל ערבית שתיים (ש"ע ט"ו)	כיון שענה ברכו ועשהו בעצמו קודש השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"
מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת "וקבל שבת עמהם" (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	"כיון שעשהו בעצמו קודש בעניית ברכו אינו יכול להתפלל תפלת חול" (מ"ב ס"א)	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת וקבל שבת חול, אלא צריך להתפלל ערבית שתיים (ש"ע ט"ו)	
מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת "וקבל שבת עמהם" (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת ולא קבל עמהם (היינו באמירת ברכו או במזמור שיר ליום השבת כל מקום לפי מנהגו וכדלעיל בסי' רס"א ס"ד, מ"ב ג"ח) "שיתפלל מנחה אחר כך"	אם הפך כשהתפלל שתיים של ערבית והיתפלל מתחלה לתשלומי מנחה ואחר כך התפלל שניה לשם שבת "לא יצא התפלה שהיתפלל מתחלה לתשלומי מנחה" אם כבר הגיע זמן מעריב לדעת המחבר והמ"ב בסי' ק"ח ס"א ובמ"ב סק"ז ע"ש (מ"ב ס"א)	אם הפך כשהתפלל שתיים של ערבית והיתפלל מתחלה לתשלומי מנחה ואחר כך התפלל שניה לשם שבת "לא יצא התפלה שהיתפלל מתחלה לתשלומי מנחה" אם כבר הגיע זמן מעריב לדעת המחבר והמ"ב בסי' ק"ח ס"א ובמ"ב סק"ז ע"ש (מ"ב ס"א)	
אם בא לבית הכנסת "סמוך לקבלת התחיל להתפלל מנחה"	אם בא לבית הכנסת "סמוך לקבלת התחיל להתפלל מנחה"	"הואיל והתחיל בהיתר" (ש"ע ט"ו)	"לא ימתין להתחיל להתפלל מנחה עד שיענה ברכו" (מ"ב ס"ב)	"דאם יענה שוב לא יוכל להתפלל אחר כך מנחה" (מ"ב ס"ב)
אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת ועדיין לא התפלל מנחה "להתחיל להתפלל מנחה כשודע שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו"	אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת ועדיין לא התפלל מנחה "להתחיל להתפלל מנחה כשודע שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו"	אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת ועדיין לא התפלל מנחה "להתחיל להתפלל מנחה כשודע שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו" (ש"ע ט"ו)	"לדעת הט"ו" אסור להתחיל להתפלל מנחה כשודע שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו, שעה צ"ד	"ידס"ל דמקרי היתחול באיסור", שעה צ"ד
מי שקבל עליו שבת קודם שחשכה שיאמר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה	מי שקבל עליו שבת קודם שחשכה שיאמר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה	דכיון שלחבירו מותר אין איסור אמירה שייך בזה - דאם הוא "סמוך לבין השמשות בודאי קבלו רוב אנשי העיר שבת" והמיעוט נגזר אחריהן בע"כ וכדלעיל בסי"ב ולא שייך דין זה (מ"ב ס"ד)		
מי שקבל עליו שבת קודם שחשכה ואמר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה כתב הרמ"א "דמותר" ליהנות מאותה המלאכה בשבת	מי שקבל עליו שבת קודם שחשכה ואמר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה כתב הרמ"א "דמותר" ליהנות מאותה המלאכה בשבת (רמ"א י"ז)			
"להמתין לומר מזמור שיר ליום השבת [או שאר מאמרים הנהוגים לומר בשביל קבלת שבת] בשביל איזה אנשים המשוקן לבוא לבית הכנסת"	"להמתין לומר מזמור שיר ליום השבת [או שאר מאמרים הנהוגים לומר בשביל קבלת שבת] בשביל איזה אנשים העוסקים בביתם בעניניהם ומשהין לבוא לבית הכנסת" (מ"ב ס"ד)			

כל הזכויות שמורות
אוסף העקרונות של רשות
ההלכה המרכזית

משנה ברורה
מן סימן רסג סעיף יד עד סימן רסד סעיף ה

דפי סיכום

מהזור שינתיים

חלק ב'

כג חשון

הטבלאות אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה

סימן רס"ג

דיני מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן - חלק י"ד

האופן / הדין	מותר - יעשה	הטעם	אסור - לא יעשה	הטעם
מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת או שממשיך סעודתו בלילה ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת או שממשיך סעודתו בלילה ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת או שממשיך סעודתו בלילה ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו כתב הרמ"א "דמותר והבדיל היינו שהבדיל בתפלה אף שלא הבדיל על הכוס (רמ"א י"ז מ"ב ס"ז)	דהא בערב שבת כבר קבל שבת ואי אפשר לחזור ואפילו הכי מותר מטעם כיון שלחבירו מותר אין אסור אמירה שייך בזה אם כן "כל שכן במוצאי שבת דכל שעה ושעה אם רוצה מתפלל ומבדיל" - דבזה מותר לעשות מלאכה וכדלקמן בסימן רצ"ט אף שלא הבדיל על הכוס (מ"ב ס"ד ס"ז)	דהא בערב שבת כבר קבל שבת ואי אפשר לחזור ואפילו הכי מותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת "כל שכן במוצאי שבת דכל שעה ושעה אם רוצה מתפלל ומבדיל" - דבזה מותר לעשות מלאכה וכדלקמן בסימן רצ"ט אף שלא הבדיל על הכוס (מ"ב ס"ד ס"ז)
מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת או שהסיח דעתו מהשבת או שממשיך סעודתו בלילה "ובירך וסיח דעתו מהשבת" ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת והסיח דעתו מהשבת או שממשיך סעודתו בלילה ובירך וסיח דעתו מהשבת ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת והסיח דעתו מהשבת או שממשיך סעודתו בלילה ובירך וסיח דעתו מהשבת ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת והסיח דעתו מהשבת או שממשיך סעודתו בלילה ובירך וסיח דעתו מהשבת ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת והסיח דעתו מהשבת או שממשיך סעודתו בלילה ובירך וסיח דעתו מהשבת ואמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"
מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת "ואמר המבדיל בין קודש לחול" או שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו ואחר כך אמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת ואמר המבדיל בין קודש לחול או שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו ואחר כך אמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת ואמר המבדיל בין קודש לחול או שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו ואחר כך אמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת ואמר המבדיל בין קודש לחול או שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו ואחר כך אמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"	מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת ואמר המבדיל בין קודש לחול או שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו ואחר כך אמר לישראל חבירו שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו "שיהנה ולאכול ממלאכתו"
מי שממשיך סעודתו בלילה "ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו שיאמר אחר כך רצה בברכת המזון"	מי שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו "צ"ע אם יכול" אחר כך לומר רצה בברכת המזון (מ"ב ס"ז)	מי שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו "צ"ע אם יכול" אחר כך לומר רצה בברכת המזון (מ"ב ס"ז)	מי שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו "צ"ע אם יכול" אחר כך לומר רצה בברכת המזון (מ"ב ס"ז)	מי שממשיך סעודתו בלילה ואמר המבדיל בין קודש לחול באמצע סעודתו "צ"ע אם יכול" אחר כך לומר רצה בברכת המזון (מ"ב ס"ז)
מי שהוא בעיר מוצאי שבת שכל העיר או רוב העיר לא התפללו ולא הבדילו "שיהא אסור במלאכה עד שרוב העיר יבדילו"	מי שהוא בעיר מוצאי שבת שכל העיר או רוב העיר לא התפללו ולא הבדילו "שיהא אסור במלאכה עד שרוב העיר יבדילו"	מי שהוא בעיר מוצאי שבת שכל העיר או רוב העיר לא התפללו ולא הבדילו "שיהא אסור במלאכה עד שרוב העיר יבדילו"	מי שהוא בעיר מוצאי שבת שכל העיר או רוב העיר לא התפללו ולא הבדילו "שיהא אסור במלאכה עד שרוב העיר יבדילו"	מי שהוא בעיר מוצאי שבת שכל העיר או רוב העיר לא התפללו ולא הבדילו "שיהא אסור במלאכה עד שרוב העיר יבדילו"

כל הזכויות שמורות
האוסף לתעתיקים בלי ויטות
© מהדורה המפיק

דפי סיכום

מסנה ברורה
מן סימון רסג סעיף יד עד סימון רסד סעיף ה

מהזור שנתיים
חלק ב'
כג חשון

סימן רס"ד דיני הפתילה והשמן – חלק א'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לעשות הפתילה לנר של שבת, בין הנר שעל השלחן בין כל הנירות שמדליק בבית	צריך לעשות הפתילה לנר של שבת רק "מדברים שהאור נתלה בו ונכנס בתוכם" כגון פשתה נפוצה ובגד שש צמר גפן וכיוצא בהן, ופשתה נפוצה יותר טובה מכולם (ש"ע א' ש"ע הרב א')		אסור לעשות הפתילה לנר של שבת "מדברים שהאור אינו נאחו בו" אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת כגון צמר ושער ופשתן שאינו נפוץ ופסולת של משי וכיוצא בהם, - ואין חילוק בזה בין נרות שעל השלחן לשאר הנרות שבבית או שבשאר כל החדרים" (ש"ע א' ש"ע הרב א' ב')	כיון שאין מאירין יפה "חיישינן שמה יטה" הכלי שיבא השמן שבתוכו אל הפתילה כדי שידלק יפה וחייב משום מבכיר - שכולן צריכים להיות מדברים המותרים מטעם החיישינן שמה יטה (מ"ב א' ש"ע הרב ב')
לעשות הפתילה לנר של שבת "מוקנבוס", בין הנר שעל השלחן בין כל הנירות שמדליק בבית	לדעת המחבר מותר לעשות הפתילה לנר של שבת מקנבוס (ש"ע א')	ש"ס"ל שהם מדברים שהאור נתלה בהם" (ש"ע א')	"הא"ר כתב דנכון להחמיר לכתחילה" שלא לעשות הפתילה לנר של שבת בקנבוס אם אפשר בפתילה אחרת (מ"ב ב')	
להשתמש שבת לאור הנר "תשמיש שצריך עיון"	"לדעת המ"ב בנרות הטובים שלנו" שקורין סטארין מותר אפילו לקרות לפניהם לבולי עלמא (סימן ע"ה מ"ב ד')	ד"ס"ל שלא שייך שמה יטה רק בנר שדרכו להטות לפעמים בחול כדי שידלק יפה "משא"כ בנר שאינו צריך הטיה כלל לעולם" ואורו צלול מאד (סימן ע"ה מ"ב ד')	אסור להשתמש לאור הנר תשמיש שצריך עיון "אפילו בנר יפה" כבסימן ע"ה (מ"ב ד')	דכל תשמיש "שצריך עיון חיישינן שמה יטה" הנר להביא השמן לפי הפתילה כדי שידלק יפה (סימן ע"ה מ"ב א')
להתיר להשתמש לאור הנר מטעם יש אחר עמו שרואה אותו, באופנים שאסור להשתמש בשבת לאור הנר	כשאסור להשתמש בשבת לאור הנר כבסימן ע"ה "מטעם שצריך עיון, יש אופנים שהתירו" לאור הנר מטעם יש אחר עמו שרואה אותו" (מ"ב ד' סימן ע"ה ש"ע ב')	שם יבוא להטות "זוכירו חבירו" (סימן ע"ה ש"ע ב')	הט"ו כתב לקמן בסימן תרע"ג דבענינו "שאסור מטעם שאין הנר דולק יפה" אסור להשתמש בשבת לאור הנר אפילו יש אחר עמו שרואה אותו (מ"ב ד')	"דכשאין הנר דולק יפה אי אפשר ליהור שלא יטה" אפילו יש אחר עמו שרואה אותו (מ"ב ד')
להשתמש לאור הנר "אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת", דהיינו בין פסול פתילות ובין שמונים (ש"ע הרב י')	כתב הבה"ל שלכאורה יש לעיין לענין דיעבד אם עבר והדליק "בחלב מהותך" (ולכאורה יש לעיין גם בכרך דבר שמדליקין על דבר שאין מדליקין) (בה"ל אסור)	"באמת הוא נמשך אחר הפתילה" ואסור להדליק בהם רק מטעם גזרה שאינו מהותך (כמו שמעיין בהב"ל לענין דיעבד בחלב מהותך) (בה"ל אסור)	אם עבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת בין פסול פתילות ובין שמונים "אסור להשתמש לאור הנר שום תשמיש בעולם" ואסור אפילו להשתמש מרחוק וכן אסור להשתמש אפילו תשמיש שאין צריך עיון כלל דהיינו שאינו צריך להתקרב אצל הנר בשבילו (רמ"א א מ"ב ג' ד' ש"ע הרב א')	דכיון שאינן מאירים יפה חוששים שמה יטה הנר כמו שכתב בתשובות הרשב"א כיון דכל איסור הדלקה הוא מפני שמה יטה אי"כ גם עתה לענין להשתמש שייך שמה יטה (מ"ב ד' ש"ע הרב א' בה"ל אסור)
להשתמש לאור הנר אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת "כשיש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת באותו חדר עצמו"	דאם יש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת באותו חדר עצמו מותר להשתמש לאור הנרות אחרים שהדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת, וכתב "הרמ"א שלצורך שבת" יש להקל בדיעבד (רמ"א א')	דכיון שיש שם במקום אחד נר כשר "זוכור ולא יטה" (מ"ב ה')	"לדיעה א' ברמ"א" אסור להשתמש לאור הנר אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת אפילו כשיש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת באותו חדר עצמו - ולדעת "הרמ"א אסור שלא לצורך שבת" (רמ"א א' מ"ב ה')	- שכתב הרמ"א שרק לצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד (רמ"א א' מ"ב ה')
להשתמש לאור הנר אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת כשיש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת באותו חדר	אם יש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת אפילו כשעומד בחדר אחר "לדעת המג"א לה"א" מותר להשתמש לאור האחרים שהידליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת "וס"ל שעל זה כתב הרמ"א שלצורך שבת יש להקל בדיעבד וכן כתב הש"ע הרב" (רמ"א א מ"ב ה' ש"ע הרב ב')	דכיון שיש במקום אחד נר כשר "זוכור ולא יטה גם במקומות אחרים" כן פירש במג"א (מ"ב ה')	"לדיעה א' ברמ"א" אסור להשתמש לאור הנר אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת אפילו כשיש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת - ולדעת הרמ"א אסור שלא לצורך שבת - ולדעת הא"ר והגרי"א אסור לפי הרמ"א להשתמש לאור הנר אפילו לצורך שבת" אם הדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת אפילו כשיש נר אחד מדברים המותרים להדליק בהן לשבת אם עומד הנר בחדר אחר וכן בספר קרבן נתנאל מחמיר כשעומד בחדר אחר (רמ"א א' מ"ב ה')	- שכתב הרמ"א שרק לצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד - "דהא"ר כתב שכונת הרמ"א היינו דוקא באותו חדר עצמו ועיין בביאור הגר"א בר"ה וי"א דאם וכו' מדמה ענינו לנר חנוכה לה"א הזה ושם הלא אינו מותר להשתמש לנר חנוכה כי אם כשהנר כשר עומד אצלם ולא בחדר אחר הרי דמפרש כהא"ר (רמ"א א' מ"ב ה')
להשתמש לאור הנר "תשמיש שאפשר להשתמש בלא נר", כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת, "ואין שם כלל נר אחר כשר בבית" שהדליק בדברים המותרים להדליק בהן לשבת	"דמות" להשתמש לאור הנר תשמיש שאפשר להשתמש בלא נר כגון לשכב בחדר או למשוך יין מן המרתף והיינו דרך כלי [שקורים] הא"ן או ליבע"ר בל"א] אפילו כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת וכתב הרמ"א שלצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד - "ולדעת אחרונים מותר לה"א זה אפילו אין נר אחר כשר כלל בבית" וכן כתב הש"ע הרב (רמ"א א' מ"ב ו' ז' ש"ע הרב ג')	לפי שאין לחוש בזה שמה יטה כיון שאפשר לעשות תשמיש זה בלא נר כלל - דשאר אחרונים פירשו דאפילו אין נר כשר כלל בבית מותר לה"א הזה (מ"ב ז' ש"ע הרב ג')	"לדיעה א' ברמ"א אסור" להשתמש לאור הנר אפילו תשמיש שאפשר להשתמש בלא נר כגון לשכב בחדר או למשוך יין מן המרתף והיינו דרך כלי [שקורים] הא"ן או ליבע"ר בל"א] כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת - ולדעת הרמ"א אסור שלא לצורך שבת - "וכן לדעת הא"ר אסור להשתמש לאור הנר אפילו תשמיש שאפשר להשתמש בלא נר כשאין שם כלל נר אחר כשר בבית" (רמ"א א' מ"ב ו' ז')	- שכתב הרמ"א שרק לצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד - "דהא"ר פירש דוקא כשיש על כל פנים נר אחד כשר בבית" שעל ידי זה מותר אפילו בחדר אחר (רמ"א א' מ"ב ו' ז')

כל הזכויות שמורות
האוסף לתעתיקים בלי ורשת
© מהדורה השנייה

משנה ברורה
מן סימון רסג סעיף יד עד סימון רסד סעיף ה

דפי סיכום

מהזור שינתיים
חלק ב'

כג חשוון

סימון רס"ד

דיני הפתילה והשמן – חלק ב'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
להשתמש לאור הנר תשמש שאפשר להשתמש בלא נר, כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת, "כשיש על כל פנים נר אחד כשר בבית" שהדליק בדברים המותרין להדליק בהן לשבת	"י"א" דמותר להשתמש לאור הנר תשמש שאפשר להשתמש בלא נר כגון לשכב בחדר או למשוך יין מן המרתף והיינו דרך כלי [שקורים האין או ליבעיר בל"א] אפילו כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת וכתב הרמ"א שלצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד – "ואפילו לדעת הא"ר מותר להי"א זה כשיש על כל פנים נר אחד כשר בבית" - וכל שכן לשאר אחרונים (רמ"א א' מ"ב ו' ז')	ד - הא"ר פירש דוקא כשיש על כל פנים נר אחד כשר בבית שעל ידי זה מותר אפילו בחדר אחר - דשאר אחרונים פירשו דאפילו אין נר כשר כלל מותר להי"א הוה (מ"ב ז')	"לדיעה א' ברמ"א אסור להשתמש לאור הנר אפילו תשמש שאפשר להשתמש בלא נר כגון לשכב בחדר או למשוך יין מן המרתף והיינו דרך כלי [שקורים האין או ליבעיר בל"א] כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת - ולדעת הרמ"א אסור שלא לצורך שבת" (רמ"א א' מ"ב ו')	- שכתב הרמ"א שרק לצורך שבת יש להקל כדעה זו בדיעבד (רמ"א א' מ"ב ו' ז')
להשתמש לאור הנר כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת, "כשיש נר אחד כשר שעומד אצל הנר פסול"	כתב הגמ"א וכן כתב השו"ע הרב דמותר לדברי הכל להשתמש לאור הנר אפילו שלא לצורך שבת כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת אם יש נר אחד כשר שעומד אצל הנר פסול (מ"ב ח' שו"ע הרב ב')	"דלא יהא אלא הנר אחד הכשר בלחוד יוכל להשתמש שם ומה מפסידו אור נר הפסול" וכמ"ש סימן רע"ו ס"ד מטעם דכיון דיש לו נר כשר שמדליק יפה תו לא אתי להטות, והגמ"א לטעמיה אויל דס"ל דהדין הראשון של הי"א מיירי אפילו בחדר אחר לכך כתב דמותר אפילו שלא בשעת הדחק (מ"ב ח' בה"ל יש שו"ע הרב ב')	"לפי מה שמבאר הגר"א אסור" להשתמש לאור הנר כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת אפילו כשיש נר אחד כשר שעומד אצל הנר פסול (בה"ל יש)	דלפי מה שמבאר הגר"א דקולת הי"א הוא נובע מנר חנוכה דמותר להשתמש לאורם כשהשמש עומד אצלם ושם הלא עומד אצלם ממש ואפילו הכי כתב הרמ"א דדוקא לצורך שבת וע"כ משום "דשם בנר חנוכה גופא לא בריא הדין" לפי דעת רש"י והר"ן כמו שכתב הגר"א וע"כ הבא לענין שבת מחמירין אם לא לצורך שבת, או דס"ל להרמ"א כמשי"כ הא"ר דיש לחלק דלא דמי להא דסימן רע"ו ולסימן תרע"ג גבי נר חנוכה "דהכא יש חשש שמא יטה" אף שיוכל לראות בנר הכשר דאדם רוצה שכל הנרות ידלקו יפה משאי"כ התם דבהנאה תליא מלתא וכיון שיוכל להשתמש אצל אחר לא חשיבא הנאה (בה"ל יש)
"להדליק נר כשר עם פסול" דהיינו להדליק נר שבת בדבר האסור להדליק בו לשבת כשדליק אצלו נר בדבר המותר להדליק בו לשבת	מותר לעשות הפתילה לנר של יום טוב מכל הפתילות והשמנים "אפילו ממה שאסור לשבת" (בה"ל לנר)	"אסור להדליק לכתחלה" נר כשר עם פסול (מ"ב ח')	דאפילו שבדיעבד מותר להשתמש לאור הנר אפילו שלא לצורך שבת כשעבר והדליק בדברים האסורים להדליק בהן לשבת כשיש נר אחד כשר שעומד אצל הנר פסול, "אין להקל מטעם זה להדליק לכתחלה" נר כשר עם פסול (מ"ב ח')	להדליק נר שבת בדבר האסור להדליק בו לשבת כשדליק אצלו נר בדבר המותר להדליק בו לשבת
לעשות הפתילה והשמנים "לנר של יום טוב", בין לנר שעל השלחן בין לכל הנרות שמדליק בבית	בנרות שאסור להדליק בהם לשבת "מהטעם שמא ינחנו ויצא כגון בעיט"ן" מותר לעשות בהם לנר של שבת כשאין לו פתילות ושמנים אחרים שמתרות להדליק בהם לשבת כי אם אלו הפסולים (בה"ל והשלהבת)	אסור לעשות הפתילה "לנר של יום טוב משמן שרפה" - ולכאורה אסור להדליק ביו"ט "בעט"ן" - והבפמ"ג מסתפק אם מותר להדליק "בצרי" (בה"ל לנר)	בנרות שאסור להדליק בהם לשבת "מהטעם שמא יטה" אסור לעשות בהם הפתילה והשמנים לנר של שבת אפילו כשאין לו פתילות ושמנים אחרים כי אם אלו הפסולים ועל ידי זה יבטל מצות הדלקה (בה"ל והשלהבת)	עין בגמרא מסכת שבת כ"ד ע"א - לפי מה דק"ל לעיל בסימן רס"ג ס"ה דביו"ט נמי מברכין על הדלקה אלמא "דביו"ט נמי חובה וא"כ חיישינן שמא ינחנו ויצא" - (בה"ל לנר)
לעשות הפתילה והשמנים לנר של שבת בדברים האסורים להדליק בהן לשבת "כשאין לו פתילות ושמנים אחרים שמתרות להדליק בהם לשבת" כי אם אלו הפסולים	מותר לעשות הפתילה לנר של שבת בדבר שאין מדליקין בו בשבת על ידי שיכריך דבר שמדליקין בו על הדבר שאין מדליקין בו אפילו מדליק שניהם יחד "אם נתכוין להקשות הפתילה" כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה (שו"ע ב' מ"ב י')	אסור לעשות הפתילה לנר של שבת בדבר שאין מדליקין בו בשבת על ידי שיכריך דבר שמדליקין בו על הדבר שאין מדליקין בו "אם נתכוין להעבות (פי' לעשוהת עבה) הפתילה" כדי להוסיף אורה - ואם יש בדבר שמדליקין בו ריק מעוטא אסור אפילו אם רק מכוין להקשות" הפתילה שתהא עומדת ולא תשלשל למטה (שו"ע ב' בה"ל ואם)	בנרות שאסור להדליק בהם לשבת "מהטעם שמא יטה" אסור לעשות בהם הפתילה והשמנים לנר של שבת אפילו כשאין לו פתילות ושמנים אחרים כי אם אלו הפסולים ועל ידי זה יבטל מצות הדלקה (בה"ל והשלהבת)	אף דעתה על ידי הכריכה האור נאחו ומאיר יפה ולא אתי להטות אפילו הכי אסור גזירה שמא ידלק בו לבדו - דכשיש בדבר שמדליקין בו רק מעוטא אין נמשך השמן אחר הפתילה על כן אסור שמא יטה (מ"ב ט' בה"ל ואם)

כל הזכויות שמורות
האוסף להעתיקים בלי רשות
© מהדורת הספיק

משנה ברורה מן סימן רסג סעיף יד עד סימן רסד סעיף ה

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כג חשוון

סימן רס"ד

דיני הפתילה והשמן – חלק ג'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
להתיר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש אף על פי שאין מדליקין בו כדי ליתן הפתילה בעששית - וכתב "המג"א והשו"ע הרב דעל גמי או קש מותר אפילו נתכוין להעבות" הפתילה כדי להוסיף אורה (שו"ע ב' בה"ל על שו"ע הרב ד')	מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש אף על פי שאין מדליקין בו כדי ליתן הפתילה בעששית - וכתב "המג"א והשו"ע הרב דעל גמי או קש מותר אפילו נתכוין להעבות" הפתילה כדי להוסיף אורה (שו"ע ב' בה"ל על שו"ע הרב ד')	כניל דמותר לעשות הפתילה לנר של שבת בדבר שאין מדליקין בו בשבת על ידי שיכרוך דבר שמדליקין בו על הדבר שאין מדליקין בו כשנתכוין להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה - דכיון דגמי או קש לא חזי לפתילה בעינייהו ליכא למגור שמא ידלק בו בעיניה ע"כ מותר אפילו נתכוין להעבות הפתילה (שו"ע ב' בה"ל על שו"ע הרב ד')	"מדברי רבינו ירוחם" נ"ב ח"ב משמע הודעת רש"י אסור לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש אם נתכוין להעבות הפתילה, ובספר תו"ש ג"כ מפקפק בזה לדעת הרמב"ם (בה"ל על)	
ליתן גרגיר של מלח וגריס של פול על פי הנר בערב שבת	מותר ליתן גרגיר של מלח על פי הנר בערב שבת כדי שיהא דולק יפה בשבת - וכן מותר ליתן גריס של פול כדי להניח הפתילה עליו או כדי שיהא שוהה ודולק (רמ"א ג' מ"ב י"ב)	לפי שהמלח צולל את השמן שתמשך אחר הפתילה ואין בזה איסור במה שגורם קצת הבערה בשבת - (מ"ב י"א שו"ע הרב ה')		
"השמנים שיעשה בהם הנר של שבת", היינו השמנים שניחו בנר ויתן הפתילה בתוכם כמו שעושים בשמן (אבל לכרוך השמנים סביב הפתילה עיין לקמן סעיף ז) והיינו בין הנר שעל השלחן בין כל נרות שבבית או שבשאר חדרים (שו"ע הרב ו')	מדליקין נר לשבת אלא "מהשמנים הנמשך אחר הפתילה" (שו"ע ג')	אסור לעשות הנר של שבת "מהשמנים שאינם נמשכין אחר הפתילה", לפיכך אין מדליקין בופת ושעוה או בשמן העשוי מצמר גפן או באליה או בחלב שאינו מהותך (שו"ע ג' ה')	אסור לעשות הנר של שבת משמרי שמן "אפילו משל שמן זית" (מ"ב י"ג שו"ע הרב ט')	דכיון "שאינן דולקים יפה חוששים שמא יטה הנר" (שו"ע הרב ו')
לעשות הנר של שבת "משמרי שמן"			אסור לעשות הנר של שבת משמרי שמן "אפילו משל שמן זית" (מ"ב י"ג שו"ע הרב ט')	כיון דשמרי שמן "הוא עב ואינו נמשך היטב אחר הפתילה" (מ"ב י"ג)
לעשות הנר של שבת "בשומן הבהמה"	בספר "איר ופמי"ג מסתפקים אם מותר לעשות הנר של שבת בשומן הבהמה (בה"ל ולא)	דיש להתפק "אם הוא בכלל חלב" (בה"ל ולא)	לדעת "המ"ב אסור" לעשות הנר של שבת בשומן הבהמה (מ"ב י"ד)	דשומן הבהמה הוא "ג"כ בכלל חלב" לענין זה כיון דהוא יוצא מן הבהמה וליכא מאן דפליג בזה וכן כתוב בחדושי רע"א על משניות בשם ספר ב"ד דשומן טהור דמי לחלב (מ"ב י"ד בה"ל ולא)
לעשות הנר של שבת "בחמאה לבד"	"יש לעיין" אם מותר לעשות הנר של שבת בחמאה (מ"ב י"ד)	דיש להתפק "אם הוא בכלל חלב" (בה"ל ולא)	"יש לעיין" אם אסור לעשות הנר של שבת בחמאה (מ"ב י"ד)	דיש להתפק "אם הוא בכלל חלב" (בה"ל ולא)
לעשות הנר של שבת "בחמאה על ידי שיתן לתוכם מעט משמנים הכשרים"	"מותר" לעשות הנר של שבת בחמאה על ידי שיתן לתוכם מעט משמנים הכשרים (מ"ב י"ד)	לדפי מה שידוע דדרך להתניח החמאה והשומן קודם שמדליקין בו יש עצה ליתן לתוכם מעט משמנים הכשרים "ומהני בוראי וכדלקמן בס"ה" (מ"ב י"ד)	"לכתחלה טוב ליהדר" מלהדליק בהן אפילו על ידי שיתן לתוכם מעט משמנים הכשרים אם יש לו משמנים אחרים (מ"ב י"ד)	כי לפעמים נשאר בנר שומן ונותן חמאה ומבשלו ועובר על איסור "בישול בשר וחלב" וגם על איסור הגנאה אם לא בשומן עוף דק"ל דאין בו משום בישול והגנאה (מ"ב י"ד)
לעשות הנר של שבת בשמן "עטרן", הוא פסולתא דיופתא דהיינו לאחר שיוצא הזפת מן העץ זב ממנו על ידי האור פסולת צלול כשמן ונקרא עטרן והוא "שמן שריחו רע" (בה"ל בעטרן)			אסור לעשות הנר של שבת בשמן עטרן "שנמשך אחר הפתילה דולק יפה" (שו"ע ג')	דאף עי פי ששמן עטרן נמשך אחר הפתילה אפילו הכי מפני "שריחו רע גורו בו שמא יניחנו ויצא" וחובה לאכול בשבת אצל הנר (שו"ע ג' מ"ב ט"ז בה"ל בעטרן)
לעשות הנר של שבת בשמן "נפט", והוא מין שמן שריחו רע אך אינו כמו עיטרן	"מותר" לעשות הנר של שבת בשמן נפט (בה"ל בעטרן)	דכיון "שאין ריחו רע כמו עיטרן" לא גורו בו כמו שגזרו בעטרן (בה"ל בעטרן)	אסור לעשות הנר של שבת בשמן "נפט לבן" - ולדעת התפארת ישראל דאסור להדליק בסתם נפט שריחו רע (בה"ל בעטרן)	דאסור חז"ל [בשבת כ"ו] להדליק בו אפילו בחול מפני "שהוא עף ומבעיר את הבית" והבה"ל מתמה על התפארת ישראל דאסור להדליק בסתם נפט שריחו רע (בה"ל בעטרן)
לעשות הנר של שבת בהשמנים שלנו שדרך העולם להדליק בו [שקורין גאז] "שריחו רע במקצת ובעת הכביה ריחו רע ביותר"	"מותר" לעשות הנר של שבת בהשמנים שלנו שדרך שדרך העולם להדליק בו [שקורין גאז] "שריחו רע במקצת אף דבעת הכביה ריחו רע ביותר (בה"ל בעטרן)	"לפי הני"ל" שמותר לעשות הנר של שבת בשמן נפט ואף דבעת הכביה ריחו רע ביותר אעפ"כ אין לחשוש לזה דכיון "ריחו רע ביותר רק בעת הכביה" לא שייך הטעם שמא יניחנו ויצא וכן איתא להדיא בירושלמי לענין קרבי הגים ע"ש (בה"ל בעטרן)		
לעשות הנר של שבת בשמן צרי (הוא שמן אפרסמון וריחו טוב מאד מ"ב ט"ז)			אסור לעשות הנר של שבת בשמן צרי "אעפ"כ שנמשך אחר הפתילה דולק יפה", וכתב הפמ"ג דאסור לעשות הנר של שבת בשמן צרי "אפילו יש לו נרות אחרות" שמותר להדליק בהם לשבת (שו"ע ג')	מפני שריחו נדף "שמא יסתפק ממנו" והמסתפק מהנר הדולק מתחייב משום מכבה, ויש עוד טעם אחר בשי"ס מפני שהוא עף ונדבק בכותלי הבית" ומבעיר את הבית ואדם בחול על ממונו ויבוא לכבות והשו"ע הרב כתב "דשמא ידא בהול על ממונו ויבא לכבות" (שו"ע ג' מ"ב י"ז שו"ע הרב ו')

כל הזכויות שמורות
אוסף המערכים בלי ושות'
© מהדורה המעט

משנה ברורה
מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים

חלק ב'

כד חשון

סימן רס"ד

דיני הפתילה והשמן – חלק ד'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
ליסתום התנור בעצים			כתב המג"א והשו"ע הרב "שלא יסתום התנור בעצים" (מ"ב י"ז שו"ע הרב ו')	"שלא יבוא לידי חילול שבת" ע"ז כמו שאסור לעשות הנר של שבת בשמן צרי מפני שהוא עף ונדבק בכותלי הבית ומבעיר את הבית ואדם בהול על ממונו ויבוא לכבות (מ"ב י"ז)
להתיר להדליק בשמנים שאסור להדליק בהם לשבת "על ידי שיתן בתוכו משמנים הכשרים" שעל ידי זה ימשיך גם השמן הפסול לפתילה	מותר להדליק בשמנים שאסור להדליק הם לשבת על ידי שיתן בתוכו "רובו משמנים שמדליקין בהם ומיעוט מהפסולים" (מ"ב י"ח בה"ל מעט)	שעל ידי השמנים הכשרים יהיו נמשכין גם השמנים הפסולים אחר הפתילה וכיון רובו משמנים שמדליקין בהם ומיעוט מהפסולים לא גורנין דילמא אתי לאדלוקי בהשמנים הפסולים לבר "דהשמנים הפסולים בטלים ברוב" (מ"ב י"ח)	אסור להדליק בשמנים שאסור להדליק הם לשבת אפילו על ידי שיתן בתוכו "מעט משמנים הכשרים" אפילו שעל ידי זה יהיו נמשכין אחר הפתילה (שו"ע ד' בה"ל מעט)	"דגורנין דילמא אתי לאדלוקי בהשמנים הפסולים לבר" בלי תערובת משמנים הכשרים (מ"ב י"ט)
לעשות הנר של שבת "בחלב מהותך", דהיינו שהתיכו אותו על האור או שהוא חלב מחוי ממעי הבהמה (מ"ב כ') או בקרבי דגים שנימוחו (מ"ב כ"א)	מותר לעשות הנר של שבת בחלב מהותך או בקרבי דגים "אם נתן בהם מעט מאחת משמנים שמדליקין בהם" (שו"ע ה')	דלפי עיקר הדין היה מותר בחלב מהותך לפי שנמשך אחר הפתילה שפיר אלא דרבנן גזרו בו אטו שאינו מהותך וכשהוא בתערובות לא גזרו בו "דה"ל גזירה לגזירה", והשו"ע הרב כתב דכשמדליקים על ידי תערובת שאר שמן כל שהוא "אף אם יבא להדליקם על ידי תערובות זה כשעדיין לא נתוכו ונימוחו לא יהיה שם חשש הטייה" לפי שהם נמשכים אחר הפתילה על ידי השמן כל שהוא (מ"ב כ"ב שו"ע הרב ח')	אסור לעשות הנר של שבת בחלב מהותך שנקרש "אפילו בנתינת שמן לתוכו" (מ"ב כ')	"גזרה שמא יבא להדליק בהם כשעדיין לא ניתוכו" ונמוחו ואז אינם נמשכים ויש חשש הטיית הנר (שו"ע הרב ח')
לעשות הנר של שבת "בחלב מהותך שנקרש"			אסור לעשות הנר של שבת בחלב מהותך שנקרש "אפילו בנתינת שמן לתוכו" (מ"ב כ')	
לעשות הנר של שבת "בשמן צלול שעושים מגלגל עינו של דג או מבשר" אפילו בלי תערובת מאחת משמנים אחרים שמדליקין בהם (מ"ב כ"א)	מותר לעשות הנר של שבת בשמן צלול שעושים מגלגל עינו של דג או מבשר "אפילו בלי תערובת מאחת משמנים אחרים שמדליקין בהם" (מ"ב כ"א)			
לעשות הנר של שבת "בשמן אגוזים"	מותר לעשות הנר של שבת בשמן אגוזים אפילו בלי תערובת מאחת משמנים אחרים שמדליקין בהם (בה"ל ואם)	דשמן אגוזים הוא "משמנים הכשרים" כדאייתא בהמשנה מסכת שבת כ"ד ע"ב (בה"ל ואם)		
השמנים שמהם יעשה הנרות של שבת "למצוה מן המובחר"	מותר לעשות הנר של שבת מכל השמנים חוץ מאלו הנ"ל - אבל מצוה מן המובחר לעשות הנר של שבת "בשמן יתר", ואם אין שמן יתר מצוה מצוה בשאר "שמנים שאורן צלול" הם קודמין לנר שעוה - ונר שעוה קודם לנר של חלב היינו דמצוה יותר בנר של שעוה מבשל חלב - וכתב "המ"ב דבנר שלנו [שקורין סטרין] עדיף מנר שעוה - ואולי אף מכל השמנים (שו"ע ו' מ"ב כ"ג שו"ע הרב י"ב)	- דשמן יתר "נמשך אחר הפתילה טפ"י מכל השמנים - דנר של שעוה "אורה יותר צלול" ויפה מנר של חלב - "שצולל בדאי יותר" מן השעוה ואינו רגיל להטות בו אפילו בחול זה - דהרי בדאי "לא אתי להטות" ועיין מה שכתב המ"ב לקמן בסימן ע"ה (מ"ב כ"ג)	אם אין שמן יתר מצוה מצוה בשאר שמנים שאורן וך צלול מבנרות של חלב ושל שעוה הכרוכים (מ"ב כ"ג שו"ע הרב י"ב)	לפי שיש אוסרים בנר של חלב ושל שעוה הכרוכים, שאינם מחלקים בין השמן הפסול המונח בכלי לכורך סביב הפתילה (שו"ע הרב י"ב)
לעשות הנר של שבת "בנר שלנו [שקורין סטרין]"	אם צריך ללמוד בלילה לאור הנר ידליק נר כרוך סביב הפתילה "בנרות של חלב ושל שעוה הכרוכים" ולא נרות שאינו כרוך (שו"ע הרב י"ב)	לפי "שאצל נר הכרוך יש היתר ללמוד בשבת" כמו שיתבאר בסימן ע"ה (שו"ע הרב י"ב)		
לעשות הנר של שבת "בנר שלנו [שקורין סטרין]"	מותר לעשות הנר של שבת בנר שלנו [שקורין סטרין] - "ואולי הוא עדיף מכל השמנים" (מ"ב כ"ג)	"שהוא בדאי צלול יותר מן השעוה ואינו רגיל להטות בו אפילו בחול זה" - "דהרי בדאי לא אתי להטות" (מ"ב כ"ג)		
לעשות הנר של שבת "בשמן של איסור הנאה" כגון של ערלה וכדומה			"אסור" לעשות הנר של שבת בשמן של איסור הנאה כגון של ערלה וכדומה (בה"ל חוץ)	"דלא שייך מצות לאו ליהנות ניתנו דעיקר המצוה משום עונג הוא דומי לשיבת סוכה" (בה"ל חוץ)
לעשות הנר של שבת "בזפת או בשעוה או בחלב שאינו מהותך"	מותר לעשות הנר של שבת "אם כרך זפת או שעוה או חלב סביב הפתילה" - אם הפתילה כשרה (שו"ע ו' מ"ב כ"ה)	דלא אסרו בכולו אלא אם היו נתונים בכלי ונותן הפתילה בתוכם כמו שעושים בשמן שאז אין נמשכים אחר הפתילה אבל "בוה נמשך שפיר עם הפתילה שבתוכו" - אם היא פסולה לא מהני הכריכה סביב לה (מ"ב כ"ד כ"ה)	"מהשמנים של זפת או שעוה או חלב שאינו מהותך" (שו"ע ג' ה')	כיון "שהם אינם נישכין אחר הפתילה" ואסור לעשות הנר של שבת מהשמנים שאינם נמשכין אחר הפתילה (שו"ע ג' ה')

כל הזכויות שמורות
 © 2010 מדינת ישראל
 האקדמיה ללשון העברית

משנה ברורה
 מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
 חלק ב'

כד השון

סימן רס"ד

דיני הפתילה והשמן – חלק ה'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לעשות הנר של שבת על ידי "שיכרוך זפת או שעה או חלב סביב הפתילה הפתילה"	מותר לעשות הנר של שבת אם כרך זפת או שעה או חלב סביב הפתילה - אם "הפתילה כשרה" (ש"ע ז' מ"ב כ"ה)	דלא אסרו בכולהו אלא אם היו נתונים בכלי ונתן הפתילה בתוכם כמו שעושין בשמן שאז אין נמשכים אחר הפתילה אבל "בוה נמשך שפיר עם הפתילה שבתוכו" (מ"ב כ"ד)	אסור לעשות הנר של שבת אם כרך זפת או שעה או חלב סביב הפתילה אפילו המותר "אם אין הפתילה כשרה" (ש"ע ז' מ"ב כ"ה)	שאף שהשמן נמשך אחר הפתילה מכל מקום הפתילה "מחמת עצמה אינה דולקת יפה" וחוששים שמא יטה (מ"ב כ"ה ש"ע הרב י"א)
"השיעור שצריך להדליק מהפתילה כשידליק הנרות ערב שבת"	המדליק נרות ערב שבת צריך שידליק כל כך "עד שיאחו האור ברוב אותה חתיכת פתילה היוצאת מן הנר" וכן בנר של שעה וחלב הכרוך צריך שיאחו האור ברוב היוצא מהכרוך (ש"ע ח' מ"ב כ"ז ש"ע הרב י"ג)	כדי "שיהא הלהב עולה יפה מיד שישלך ידו כמו שהיה הענין בהדלקת המנורה" (מ"ב כ"ז)		
להדליק ערב שבת בחתיכות "בגד ג' על ג' מצומצמות, כשהל להיות יו"ט בערב שבת"	מותר להלדיק ערב שבת אפילו כשהל להיות יו"ט בערב שבת בחתיכות בגד ג' על ג' מצומצמות "אם קפל הבגד לפתילה מערב יו"ט" (בה"ל רוב)	דעל ידי זה שקפל הבגד לפתילה מערב יו"ט "כבר נתבטל הבגד מתורת כלי לענין טומאה מערב יו"ט" ואין כאן גולד ביו"ט (בה"ל רוב ש"ע הרב ט"ז)	אסור להלדיק ערב שבת בחתיכות בגד ג' על ג' מצומצמות כשהל להיות יו"ט בערב שבת "אם לא קפל הבגד לפתילה מערב יו"ט" (בה"ל רב)	כיון שקודם שמתחיל להדליקה תורת כלי עליה לענין קבלת טומאה שנקראת בגד ומיד שהתחיל להדליקה קודם שהדליק רוב היוצא ממנה חוץ לנר נתבטלה מתורת כלי דכשנפתחה מג' אצבעות אינה מקבלת טומאה שאין שם בגד עליה והרי נעשית שבר כלי ביו"ט והוה הנקרא גולד שגולד ביו"ט וכל גולד אסור להשתמש בו ביו"ט א"כ "מה שהוא מתעסק להדליק רוב היוצא ממנה חוץ לנר אחר שהתחיל להדליקה הוא עושה איסור בוה שמשתמש בגולד ביו"ט" (בה"ל רוב ש"ע הרב ט"ז)
"להבה הפתילה" היינו להדליק הפתילה ולכבותה קודם שידליק הנרות ערב שבת (פי' ענין הבהב יפול על דבר שאינו נשרף לגמרי וגם לא קיים לגמרי אל תאכלו ממנו נא תרגום יונתן מהבהב שו"ע ט')	כתב "הרמ"א נהגו להבהב" הפתילה היינו להדליק הפתילה ולכבותה קודם שידליק הנרות ערב שבת וכתב המ"ב דאף בנר הכרוך כעין שלנו עושין כן (רמ"א ט' מ"ב כ"ח)	כדי "שתהיה מחורכת ותאחו בה האור יפה" (רמ"א ט')	כתב "המחבר שאינו צריך להבהב" הפתילה קודם שידליק הנרות ערב שבת וכן כתב השו"ע הרב דמן הדין אין צריך להבהב הפתילה על השלהבת קודם שידליקה כדי שתהיה מחורכת ותדליק יפה (ש"ע ט')	
על מי להבהב הפתילה ערב שבת קודם הדלקת נרות שבת, על האיש או על האשה	"לדעת המ"ב האיש" יבהב הפתילה ערב שבת קודם זמן הדלקת נרות שבת - "וידיה ג"כ בוה תועלת" (מ"ב כ"ח)	כ"ל ס' רס"ג מ"ב ס"ק י"ב בשם הכתבים שאף שהאשה מדליקה נר שבת, טוב שהאיש יתקן הנרות, - "שלא תשהה האשה בהדלקתה בהגיע זמנה" (מ"ב כ"ח)	"השו"ע הרב כתב אבל נהגו הנשים" להדליק הפתילה ולכבותה בין בנר של שמן בין בנר הכרוך ומנהג יפה הוא (ש"ע הרב י"ד)	כדי שתהיה מחורכת קודם שתדליקה לשם מצוה כדי שתאחו בה האור יפה (ש"ע הרב י"ד)
לעשות הפתילה לנר של שבת "בסמרטוטין" (היינו בלאו בגדי פשתן הגסים מ"ב כ"ט)	מותר לעשות הפתילה לנר של שבת בבגדי פשתן הדקים (אפילו הם חרשים) "אע"פ שאינן מחורכים" (ש"ע הרב ט"ז)	"לפי שהוא דולק יפה" (ש"ע הרב ט"ז)	אסור לעשות הפתילה לנר של שבת בסמרטוטין "אפילו מחורכין" (ש"ע י')	לפי שאינם דולקים יפה "שאינן האור נאחו יפה בהן" (מ"ב כ"ט)
לעשות הפתילה לנר של שבת "בבגדי פשתן הדקים"	מותר לעשות הפתילה לנר של שבת בבגדי פשתן הדקים (אפילו הם חרשים) "אע"פ שאינן מחורכים" (ש"ע הרב ט"ז)			
להדליק נרות שבת על השלחן בנר של "חרס חדש"	מותר להדליק נרות שבת על השלחן בנר של חרס אפילו בישן אם "הסיקו באור או אם הוא של זכוכית או כשהחרס מצופה", וכן מותר "לאיש עני שאין לו נר אחר" (מ"ב כ"ט)	כיון "דאינו מאיס" כ"כ (מ"ב כ"ט)		
להדליק נרות שבת על השלחן בנר של "חרס ישן"	מותר להדליק נרות שבת על השלחן בנר של חרס אפילו בישן אם "הסיקו באור או אם הוא של זכוכית או כשהחרס מצופה", וכן מותר "לאיש עני שאין לו נר אחר" (מ"ב כ"ט)	"שאו אינו מאוס כ"כ" - דעדיף שידליק בנר של חרס "ממה שיתבטל מנר שבת" דהוא חובה (מ"ב כ"ט)	אסור להדליק נרות שבת על השלחן בנר של חרס ישן "אם אפשר לו בנר אחר" (מ"ב כ"ט)	כיון "דמאיס" (מ"ב כ"ט)
להדליק נרות שבת "שאינם על השלחן" בנר של חרס ישן	"בפשטות מותר" להדליק נרות שבת שאינם על השלחן בנר של חרס ישן (מ"ב כ"ט)	שבנרות שבת שאינם על השלחן שם החשש דמאיס רק שצריכים להדליק שם מטעם שלא יכשל בעץ ואבן (מ"ב כ"ט)		

כל הזכויות שמורות
האיור להעתיקים בלי רשות
© מהדורה המפני

משנה ברורה
מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כד חשוון

סימן רס"ה

דין בלים הנתונים תחת הנר - חלק א'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
"ליתן כלי מנקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף השמן בתוך הנר הדולק בשבת" אם חיבר הכלי מנקב להנר הדולק בשבת בסיד או בהרסית" בחיבור יפה (ש"ע א' ש"ע הרב א')	מותר ליתן כלי מנקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף השמן בתוך הנר הדולק בשבת" אם חיבר הכלי מנקב להנר הדולק בשבת בסיד או בהרסית" בחיבור יפה (ש"ע א' ש"ע הרב א')	דכיון שחיבר הכלי מנקב להנר הדולק בשבת "הו"ל ככלי אחד ובדיל מנה" משום איסור שבת כמו מוהר עצמו ולא יבא להסתפק ממנו (ש"ע א' ש"ע הרב א')	אסור ליתן כלי מנקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף השמן בתוך הנר הדולק בשבת" אם לא חיבר הכלי מנקב להנר הדולק בשבת" (ש"ע א')	דכיון דהוא בכלי אחר שאין הנר בתוכו "ואינו מחובר לנר לא בדיל מנה וגורין שמה יסתפק ממנו" וכיון שהקצוהו לנר המסתפק ממנו בשבת חייב משום מכבה שעל ידי כן "יכבה הנר בזמן קרוב יותר" מאם לא היה מסתפק ממנו כלום והיה נוטף כולו לתוך הנר ואף להאומרים דמותר לחתוך נר של שעוה הדולק ביו"ט ואין בזה משום מכבה הואיל ובשעה שחותך ממנו אינו מכבה אורו כלל ואע"פ שגורם לו ליכבות במהרה אין בכך כלום כמו שיתבאר בס"י תקי"ד ולפי דבריהם אף כאן אין בו משום מכבה כשנטל מהשמן שבכלי כיון שאינו מכבה כלל את אור הנר בשעת נטילתו שהרי נשאר עדיין שמן בכלי שיטפטף לנר "מכל מקום חוששין שמא ימלך ויטול מהנר כל השמן עם הכלי או בלא הכלי ונמצא מכבה אור הנר בשעת נטילתו" ויש בזה משום מכבה לדברי הכל ואפילו להפוסקים שסוברים דעל סתם כבוי אין בו חיוב חטאת רק אסורא בעלמא (מלבד כשהוא מכבה כשצריך להפחמים) אפילו הכי גורי ביה רבנן דך גיורה (מ"ב א' ב' ש"ע הרב א')
למלא (קערה) כלי בשמן ולתנה בצד הנר "וליתן ראש הפתילה שבנר" דהיינו קצה השני מהפתילה שאינו דולק לתוך הכלי של שמן העומד בצד הנר בשביל שתהא שואבת מן השמן להכלי אחר של שמן" בסיד או בהרסית בחיבור יפה (ש"ע א' מ"ב ד' ש"ע הרב א')	מותר למלא כלי בשמן ולתנה בצד הנר וליתן ראש הפתילה שבנר לתוך הכלי של שמן העומד בצד הנר בשביל שתהא שואבת מן השמן שבכלי "אם חיבר ההכלי שהנר בו להכלי אחר של שמן" בסיד או בהרסית בחיבור יפה (ש"ע א' מ"ב ד' ש"ע הרב א')	דכיון שחיבר חיבר ההכלי שהנר בו להכלי אחר של שמן "הו"ל ככלי אחד ובדיל מנה" משום איסור שבת (ש"ע א')	אסור למלא כלי בשמן ולתנה בצד הנר וליתן ראש הפתילה שבנר לתוך הכלי של שמן העומד בצד הנר בשביל שתהא שואבת מן השמן שבכלי "אם לא חיבר ההכלי שהנר בו להכלי אחר של שמן" בחיבור יפה (ש"ע ב')	דאף על פי דהפתילה מונחת גם בקערה אפילו הכי "גורין שמה יסתפק ממנו ולא אמרינן בדיל מנה" כיון שאינה מחוברת לנר (ש"ע ב' ש"ע הרב ב')
ליתן "בערב שבת" כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף מן הנר בשבת (ש"ע ג')	"מותר" ליתן ערב שבת כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף מן הנר בשבת (ש"ע ג')			
ליתן "בשבת" כלי תחת הנר "לקבל שמן" הנוטף מן הנר בשבת	מותר ליתן בשבת כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף מן הנר בשבת "אם יש בכלי דבר המותר לטלטל בשבת" כשהוא בענין שמותר לטלטל בשבילו השמן הנוטף כמו שכתב בסוף סימן ש"י - והמנהג שאין נוהרים מליתן בשבת כלי על השלחן תחת הנר אע"פ שנופל בו שמן "אם אינו מתכוין לכך" (מ"ב ו')	דהא יכול לטלטל הכלי אפילו אחר שנוטף בו השמן אגב הדבר ההיתר "ואינו מבטל כלי מהיכנו" - כיון "שאינו מתכוין לכך" (מ"ב ו')	"אסור" ליתן בשבת כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף מן הנר בשבת - וכתב הפמ"ג "דאפילו כלי שמלאכתו לאיסור" אסור ליתן בשבת כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף בשבת אף דמתחלה היה ג"כ עליה קצת שם מוקצה (ש"ע ג' בה"ל מפני)	מפני שהוא "מבטל כלי מהיכנו" כיון שהיה הכלי מתחלה מוכן לטלטלו ועכשיו אסור בטלטול מחמת השמן שבתוכו שהוא מוקצה מחמת איסור כמש"כ בסימן רע"ט וחכמים אסרו לבטל כלי מהיכנו מפני שדומה "כאלו סותר הכלי ומשברה" וטעם זה איתא ברמב"ם אבל ברש"י בפרק מי שהחשיך ודף מ"ב פ"י רש"י "מפני שהוא כקובע לו מקום ומחברו בטיט ורמי למלאכה" - כיון דמתחלה היתה הכלי מותר לטלטלה עכ"פ לצורך מקומה "ועכשיו אסור לגמרי לטלטלה" (ש"ע ג' מ"ב ו' בה"ל מפני)

כל הזכויות שמורות
אוסף להעתיקים מלי רשות
© מהדורה המסלול

משנה ברורה
מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים

חלק ב'

כד חשון

סימן רס"ה

דין בלים הנתונים תחת הנר - חלק ב'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
		מטעם דכיון "דאפשר לנער מהכלי מיד" אחר שיפול שמה ולטלטל הכלי אחר כך כמו שירצה, שאין איסור לנער הנר משום איסור כיבוי או הבערה כמו שיחבאר בס"י רע"ז וגם אין איסור משום טלטול מוקצה כיון שאינו מטלטל הנר המוקצה בידים אלא מנער הכלי והוא נופל מאליו ואין הכלי נעשה בסיס לדבר האסור כיון שלא היה האיסור בתוכו בבין השמשות וגם היה דעתו לנער (עיין ס"י ש"ט) ואינו דומה לנתינת כלי תחת הנר של שמן לקבל שמן הנוטף שאף שאפשר לנער "השמן מהכלי מכל מקום הוא אינו חפץ בכך שלא להפסיד השמן" ובשביל כך הוא נותנו שם ומבטלו מהיכנו (מ"ב ד' ש"ע ה')	מותר ליתן אפילו בשבת כלי תחת תחת הפחם שבראש הפתילה שיפול הפחם לתוך הכלי "במקום הפסד מרובה" (מ"ב ה')	ליתן "בשבת כלי תחת נר של שעה או של חלב כשחושש שמוא יפול וידליק מה שתחתיו ומניח שם שיפול על הכלי
	אסור ליתן בשבת כלי תחת תחת הפחם שבראש הפתילה שיפול הפחם לתוך הכלי שלא במקום הפסד מרובה (מ"ב ה')	(כלקמן ס' רס"ו מ"ב ס"ק ב"ז)	מותר ליתן אפילו בשבת כלי תחת תחת הפחם שבראש הפתילה שיפול הפחם לתוך הכלי "במקום הפסד מרובה" (מ"ב ה')	ליתן (להעמיד) בשבת כלי תחת תחת הפחם שבראש הפתילה שיפול הפחם לתוך הכלי
		דאף דהוא גורם בשבת לבטל כלי מהיכנו ע"י הסרת השלחן מימי שרי כיון "שאינו מבטלו בידים בשבת" ועוד דהא אין אנו נוהרים מלהשים כלי בשבת על השלחן תחת הנר אע"פ שנופל בו שמן כי אין מתכוין לכך ה"נ אין מתכוונים כשמסיר השלחן אלא להצלת השלחן שלא יפול עליו הנר" ונתינת הכלי תחתיו היתה בהיתר מבעוד יום (מ"ב ו' ש"ע ד' הרב ד')	מותר ליתן כלי בערב שבת תחת השלחן שעליו דולק נר ובשבת אחר האכילה יסיר את השלחן והכלי עומד מעצמו תחת הנר (מ"ב ו')	ליתן כלי "בערב שבת תחת השלחן שעליו דולק נר לקבל שמן" הנוטף מהנר בשבת כשסויר בשבת את השלחן אחר האכילה
	הא"ר כתב דאסור לטלטל הכלי שנתן בערב שבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מהנר בשבת "אם נטף שמן לתוכה אפילו בערב שבת - אף אם אחר כך נשפך השמן בערב שבת" (מ"ב ז')	"שלא נאסר הכלי לטלטל במחשבה בעלמא" (מ"ב ז')	מותר לטלטל הכלי שנתן בערב שבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מהנר בשבת "אם לא נטף לתוכו שמן כלל" (מ"ב ז')	"לטלטל הכלי שנתן בערב שבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מהנר בשבת
	כיון "שנתקיים מחשבתו שחשב עליה ומקרי על ידי זה כלי שמלאכתו לאיסור" - דהכלי אסור בטלטול על ידי השמן "שנעשה בסיס לה כמו אם הניח מעות על הכלי מערב שבת" שאסור בטלטול אף כשנטלו מערב שבת דהוי מיוחד לאיסור והוי מוקצה (מ"ב ז' ט')	"אסור" להסתפק בשבת מן השמן הנוטף מן הנר בשבת - "אפילו יש שמן היתר הרבה בכלי מערב שבת והניחה או לקבל שמן הנוטף (ש"ע ג' מ"ב ח')		להסתפק בשבת מן השמן הנוטף מן הנר בשבת
	דכתב המג"א דהרמ"א מיירי כשדבר היתר מונח עליו ורצה ליקח ממנו והוי טלטול מן הצד דמותר" כמשיב סימן ש"יא ס"ח אבל ליגע ממש שבת בדבר מוקצה כשהוא תלוי אסור אפילו אין הנר דולקת בתוכה (מ"ב י')	"לדעת המג"א הרמ"א אסור" ליגע ממש שבת בדבר מוקצה כשהוא תלוי אפילו אין הנר דולקת בתוכה (מ"ב י')	ממה שכתב הרמ"א שאסור ליגע בנר דולק כשהוא תלוי פן יתנדנד קצת מנגיעתו ויטה "משמע מזה דבלא חשש הטייה אין לחוש" משום איסור טלטול מוקצה על ידי הנדנד דס"ל דמקרי טלטול מן הצד (מ"ב י' בה"ל פן)	"ליגע שבת בדבר מוקצה כשהוא תלוי"
	דאע"פ שאינו מטלטלו ואין בו משום מוקצה בנגיעה עלמא מ"מ אסור "פן יתנדנד קצת מנגיעתו ויטה השמן אל הפתילה" ויתחייב משום מבעיר או כאשר ירחקהו ויתחייב משום מכבה (רמ"א ג' מ"ב י"א)	"אסור" ליגע בשבת בנר של שמן דולק כשהוא תלוי (רמ"א ג')		ליגע שבת "בנר של שמן דולק" כשהוא תלוי

כל הזכויות שמורות
אוסף להעתיקים בלי רשות
© מהדורה המפיק

משנה ברורה
מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כד חשוון

סימן רס"ה

דין כלים הנתונים תחת הנר – חלק ג'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
שמחמיר אף בנר של שעה כנ"ל בנר של שמן דולק כשהוא תלוי (בה"ל ויטה)	"האיר אוסר" ליגע שבת בנר של שעה דולק כשהוא תלוי (בה"ל ויטה)	דבנר של שעה ס"ל למהמג"א שלא חיישינן שמה יטה השמן אל הפתילה ויתחייב משום מבעיר או כאשר ירחקהו יתחייב משום מכבה כמ"ש בסימן רע"ז ס"ג, ומה שס"ל הגר"א בסימן רע"ה דבנר של שעה גם כן חיישינן להטיה יש לחלק מהטיה דשם דהוא עושה בכונה משום הכי ס"ל דשייך ג"כ בשעה אבל הכא דאין מתכוין להטות רק דעל ידי הנדנד יבא להטיה אין זה פסיק רישא לגבי שעה דאפשר שלא יבא לזה (מ"ב י"א בה"ל ויטה)	בפשטות לדעת הרמ"א הנ"ל שמתיר ליגע שבת בדבר מוקצה אפילו כשהוא תלוי מותר ליגע שבת "בנר של שעה" דולק כשהוא תלוי (מ"ב י"א)	ליגע שבת "בנר של שעה דולק" כשהוא תלוי
		דמותר "כמש"כ סימן ש"א ס"ח" (מ"ב י')	מותר ליגע שבת על ידי טלטול מן הצד בדבר מוקצה כשהוא תלוי "בכגון שדבר היתר מונח עליו ורוצה ליקח ממנו" (מ"ב י')	ליגע שבת "על ידי טלטול מן הצד בדבר מוקצה כשהוא תלוי"
דאפילו לדעת המג"א דהרמ"א מיייר כשדבר היתר מונח עליו ורוצה ליקח ממנו והי טלטול מן הצד אסור שאע"פ שאינו מטלטלו ואין בו משום מוקצה בניגוד עלמא מ"מ אסור "פן יתנדנד קצת מנגיעתו ויטה השמן אל הפתילה ויתחייב" משום מבעיר או כאשר ירחקהו יתחייב משום מכבה (רמ"א ג' מ"ב י' י"א)	אסור ליגע בשבת "בנר של שמן" דולק כשהוא תלוי אפילו על ידי טלטול מן הצד היינו כגון שדבר היתר מונח עליו ורוצה ליקח ממנו (רמ"א ג' מ"ב י')	דאין לחוש במה שמתנדנד הנר על ידי נטילת אותו דבר מעליו לפי שהוא "טלטול מן הצד ואינו טלטול" כמו שיתבאר בס"י ש"א (ש"ע הרב ו')	מותר ליגע שבת על ידי טלטול מן הצד "בנר של שעה" דולק כשהוא תלוי דהיינו אם היה דבר היתר מונח עליו מותר ליטלו מעליו (ובלבד שלא יגע בו בידיו) (ש"ע הרב ו')	ליגע שבת ע"י טלטול מן הצד "בנר דולק כשהוא תלוי"
		מפני שאין בהם ממש כלל בניצוצות שמיד הן כבין "ואין כאן ביטול כלי מדיכנו" (ש"ע ד' מ"ב י"ד ש"ע הרב ז')	מותר ליתן כלי תחת הנר לקבל ניצוצות כדי שלא יודלק מה שתחתיו "ומותר לתנו אפילו בשבת" (ש"ע ד' מ"ב י"ב ג')	ליתן כלי (שאינן בו מים) "תחת הנר לקבל הניצוצות" בשבת, דהיינו שלהבת הנוטפת מן הנר (מ"ב י"ג)
		"דאין כאן ביטול כלי מדיכנו אף לשעה מועטת" מפני שהניצוצות אין בהם ממש כלל (מ"ב י"ד ש"ע הרב ז')	"מותר" לטלטל בשבת הכלי שנפל לתוכו הניצוצות (מ"ב י"ד)	"לטלטל בשבת הכלי שנפל לתוכו הניצוצות"
		"אסור" לטלטל בשבת האפר של הניצוצות שנעשו בשבת (מ"ב י"ד)		לטלטל בשבת "האפר של הניצוצות"
לפי "שיש בהם ממש" נאסר הכלי בטלטול אחר שנפל לתוכו ואע"פ שאפשר לנערם ממנו ולטלטלו אחר כך כמו שירצה מכל מקום כיון "שאי אפשר לנערם מיד שנפל לתוכו עד לאחר שיכבו" שלא יתחייב משום מכבה ומבעיר כדין החותה בגחלים אם כן הרי הוא מבטלו מדיכנו לפי שעה עד שיכבו הפחמים ואסור לבטל כלי מדיכנו אפילו לפי שעה שלא במקום הפסד מרובה כמ"ש בסימן רס"ו (ש"ע הרב ז')	אסור ליתן "בשבת" כלי תחת הנר לקבל הפחמין הנופלים מהפתילה (ש"ע הרב ז')	כנ"ל "דמותר ליתן ערב שבת כלי תחת הנר לקבל שמן הנוטף מהנר בשבת" (ש"ע ג')	מותר ליתן "בערב שבת" כלי תחת הנר לקבל הפחמין הנופלים מהפתילה (ש"ע ג' ש"ע הרב ז')	ליתן כלי (שאינן בו מים) תחת הנר לקבל הפחמין הנופלים מהפתילה"

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיקם בלי רשות
© מהדורה השנייה

משנה ברורה

מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שינתיים
חלק ב'

כד חשוון

סימן רס"ה

דין כלים הנתונים תחת הנר - חלק ד'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
<p>"דלא התיירו אפילו בדליקה לגרום כיבוי אלא באחד משני דברים או שיהיו המים בתוך כלי" כגון כלי חרס חדשים מלאים מים שהם אינם יכולים לקבל האור וכשמגיע האור להם הם מתבקעים ומכבים שנמצא האור הוא שמכבהו והאדם אינו אלא גורם בעלמא שהרי כשנתן המים בכלים אלו היה הפסק מחיצה בין המים לאור והיינו דופני הכלים "או אפילו אין המים בתוך כלי אלא שהוא בענין שאין המים מכבים מה שהדלק כבר" אלא שהם מונעים האור מלשרוף יותר כגון טלית שאחזה בה האור מותר ליתן משקה על הטלית רחוק קצת מן האור שכשיגיע שם האור לא יוכל לשרוף יותר ומאליו יכבה אבל כאן "שאיין דופני כלי מפסיקים בין נר למים שבכלי שתחתיו והמים מכבים ממש את הנצוצות אין זה נקרא גרם כיבוי".</p> <p>- דאע"ג דבשאר מלאכות קי"ל דמותר להתחיל אותו מבעוד יום והמלאכה נגמרת בשבת כמ"ש רס"י רנ"ב ולא גורינן שמה יתחיל לעשות כן בשבת שאני התם הכל יודעין שהוא מלאכה ולא יטעו לעשות כן בשבת אבל הכא יש לחוש שמה יחשוב שאין בזה שום איסור ויעשה כן בשבת ויש לחוש שמה יגביה הכלי עם המים נגד הניצוצות ויכבה אותן" (ש"ע ד' מ"ב ט"ו ש"ע הרב ח')</p>	<p>אסור ליתן כלי שיש בו מים תחת הנר לקבל הניצוצות בשבת - ואסור ליתנו "אפילו מערב שבת" וכתב הפמ"ג בשם רש"י "שאם עבר" ונתן כלי שיש בו מים תחת הנר לקבל הניצוצות בשבת "צריך לסלק הכלי משם" - והמג"א מצדד "להחמיר אפילו אם ירצה להעמיד הכלי עם מים קודם שמדליק השמן" (ש"ע ד' בה"ל לתוכו אבל)</p>			<p>ליתן כלי "שיש בו מים תחת הנר לקבל הניצוצות בשבת", והיינו שלהבת הנוטפת מן הנר (מ"ב י"ג)</p>
<p>דהפמ"ג מפקפק בעיקר דינו של האו"ה על כן נראה להמ"ב דיש להקל במקום הדחק על ידי קטן (מ"ב ט"ז)</p>	<p>"הפמ"ג מפקפק" אם מותר ליתן בשבת כלי שיש בו מים תחת הנר לקבל הניצוצות בשבת אפילו כשיש סכנת דליקה ח"ו (מ"ב ט"ז)</p>	<p>כתב "הא"ר בשם או"ה דכשיש סכנת דליקה ח"ו מותר" ליתן כלי מלא מים לקבל הניצוצות ולפי"ז אם רואה נר שנכפה ויפול על השלחן רשאי להעמיד תחתיו כלי מלא מים - ולדעת "המ"ב דיש להקל במקום הדחק על ידי קטן" (מ"ב ט"ז)</p>	<p>ליתן בשבת כלי שיש בו מים תחת הנר לקבל הניצוצות בשבת "כשיש סכנת דליקה ח"ו", והיה תחת נר שנכפה ויפול על השלחן ויש סכנת דליקה ח"ו</p>	
<p>כיון "שלא נמצא כן בסמ"ג" - ועיין במג"א סק"ח בשם המ"מ שתירוך הראשון של התוספות נראה בעיניו לעיקר דתלוי הענין בנופל האש להדיא לתוך המים א"כ יש לפסוק כדעת הרמ"א, אמנם "בהדושי הרשב"א משמע דעשית מקרי נופל להדיא לתוך המים ורק משום שאין מתכוין שרי א"כ אסור כשמתכוין לכבוי" (בה"ל ויש)</p>	<p>"לדעת המג"א" אסור ליתן מים בעשית שמדליקים בה בערב שבת נרות שבת "בנרות של שמן כשמתכוין לכבוי" ומשיג המג"א על רמ"א - ומ"מ לא נדחו דבריו וצ"ע (בה"ל ויש)</p>	<p>כיון "שאינו מתכוין לכבוי אלא להגביה השמן" וע"כ לא גורינן שיעשה כן בשבת - מאחר שאין המים בעין אלא תחת השמן "לא היו אלא גרם כיבוי" (ואף דבסימן של"ד קי"ל דגרם כיבוי מותר רק במקום פסידא? זהו בשבת עצמה אבל לא גורינן בכה"ג ערב שבת אטו שבת), וברא"ש כתב עוד טעם דבשמן "אין כיבוי כלל דאפילו לא יתן לתוכה מים כשיכלה השמן תכבה הפתילה" ואין המים ממזריים הכיבוי כלל אלא שמגביהים השמן כדי שלא תתקלקל העשית כשתדליק הפתילה על שוליה עם שמן מעט מזער וכן מובא בש"ע הרב, ואע"פ שלא נמצא כן בסמ"ג לא נדחו דבריו של הרמ"א לפי מה שכתב הגר"א דדין זה תליא לפי שני התיירוצים של התוספות ולפי תירוץ הראשון דתלוי הענין בנופל האש להדיא לתוך המים הדין דמותר (ש"ע ד' מ"ב י"ז בה"ל כיון גרם ש"ע הרב ט')</p>	<p>"מותר" ליתן מים בעשית שמדליקים בה בערב שבת נרות שבת - וכתב הרמ"א "די"א שמוותר אפילו כשמתכוין לכבוי" כדי שלא תתקלקל העשית כשתדליק הפתילה על שוליה, ולדעת הט"ז פי' שמתכוין לכבוי היינו "שאחר שיכלה השמן יתכבה תיכף ולא יתקלקל הכלי" והא"ר בשם המלבושי יו"ט פי' שמתכוין לכבוי היינו שכשהשמן קרוב למים מתכבה הנר "אף שיש עדיין קצת שמן" ואפילו מתכוין שיתכבה בשביל זה וכתב "הרמ"א והש"ע הרב שכן נוהגין כה"א" (ש"ע ד' בה"ל מתכוין ש"ע הרב ט')</p>	<p>"ליתן מים בעשית שמדליקים בה" בערב שבת נרות שבת "בנרות של שמן"</p>

כל הזכויות שמורות
אוסף להעתיקים בלי רשות
© מהדורה המעודכנת

משנה ברורה
מן סימן רסד סעיף ה עד סימן רסו סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כד חשון

סימן רס"ה

דין בלים הנתונים תחת הנר - חלק ה'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
	<p>"לדעת הא"ר" אסור ליתן מים בעששית בשבת כשמדליקה אינו יהודי בשבת לצורך חולה, ולשאיר פוסקים גם המג"א מודה שאסור (בה"ל כיון)</p>		<p>כתב המג"א וכן כתב השו"ע הרב "דלפי הטעם הנ"ל שמותר לישראל כיון שאינו מתכוין לכבו"ו אלא להגביה השמן אף בשבת מותר ליתן מים לעששית אם מדליקה אינו יהודי בשבת לצורך חולה, ולדעת הא"ר המג"א ס"ל כן (בה"ל כיון שו"ע הרב ט')</p>	<p>"ליתן מים בעששית בשבת כשמדליקה אינו יהודי בשבת לצורך חולה"</p>
			<p>במקומות שנוהגין להדליק בעששית מע"ש ונותנין תחלה מים ואחר כך שמן וכשקורין אינו יהודי בשבת להדליק לצורך חולה "ואינו יהודי עושה כן מעצמו כמנהג העיר מותר" (בה"ל כיון)</p>	<p>"שיתן אינו יהודי מים בעששית בשבת" כשמדליקה האיניו יהודי בשבת לצורך חולה</p>
<p>דהא "מתכוין לכיבוי האש נופל לתוכו ממש" והמים בעין והם תחת האש והשו"ע הרב כתב שהרי כשמגיע האור לשם המים הם מכבים ממש (מ"ב י"ח שו"ע הרב ט')</p>	<p>"שלא במקום צורך אסור לכיבוע" ליתן מים אפילו מערב שבת לתוך הקנה שעומד בו נר שעוה או חלב כדי שיכבה כשיבוא עד המים (מ"ב י"ח שו"ע הרב ט')</p>	<p>דבמקום צורך יש לסמוך על הפוסקים דס"ל דדוקא כשהמים בכלי אחר אסור שמא יעשה כן בשבת אבל "באותו נר עצמו לא שייך למיגור שיעשה כן בשבת" שהכל יודעין שאסור ליגע בנר הדלוק (מ"ב י"ח)</p>	<p>במקום צורך" יש להתיר ליתן מים לתוך הקנה שעומד בו נר שעוה או חלב אפילו כדי שיכבה כשיבוא עד המים - רק שיהיה ליתן המים בקנה ערב שבת "קודם שמדליק הנר" (מ"ב י"ח)</p>	<p>ליתן מים "לתוך הקנה שעומד בו נר שעוה או חלב"</p>
		<p>כיון שהוא "רק גרם כיבוי" (מ"ב י"ח)</p>	<p>"מותר לכיבוע" לתחוב הנר בערב שבת לתוך החול או בדבר אחר כיוצא בזה בענין שכשיגיע האור לשם ימנעו מלשרוף יותר ויכבה מאליו (מ"ב י"ח)</p>	<p>"לתחוב הנר בערב שבת לתוך החול" או בדבר אחר כיוצא בזה בענין שכשיגיע האור לשם ימנעו מלשרוף יותר ויכבה מאליו</p>
		<p>כמו שיתבאר בסי' תקי"ד (שו"ע הרב ט')</p>	<p>"מותר" לתחוב הנר ביו"ט משחשכה לתוך החול או בדבר אחר כיוצא בזה בענין שכשיגיע האור לשם ימנעו מלשרוף יותר ויכבה מאליו (שו"ע הרב ט')</p>	<p>לתחוב הנר "ביו"ט" לתוך החול או בדבר אחר כיוצא בזה בענין שכשיגיע האור לשם ימנעו מלשרוף יותר ויכבה מאליו</p>

כל הזכויות שמורות
אוסף העיתונים ביל רשות
© מהדורה המעלה

משנה ברורה מן סימן רסו סעיף א עד סימן רסו סעיף ח

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כה חשון

סימן רס"ו

דין מי שהחשיך לו בדרך – חלק ב'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום "והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת "והוא בקי בדרכי קנין הצריך להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כדון תורה" (מ"ב ג')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת "יראה להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כדון תורה", וירד מן העגלה" (מ"ב ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו (מ"ב ג')	אף על פי דמי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת, שיכול להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כדון תורה, אפילו הכי "צריך שיוהר שלא יגעור בבהמה שתלך מקולו או שאר דברים שמחמתו תלך הבהמה" - וגם צריך לזוהר מאד "שלא יתנו לאינו יהודי או על העגלה שום דבר מהחפצים שלקחו מן העגלה בערב שבת" אלא כל מה שלקחו מן העגלה ישאר בידם עד מוצאי שבת (מ"ב א' ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו (מ"ב ג')
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה (ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת) "האופן שיראה להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כדון תורה"	כדי להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה שצריך "לזוהר שתהיה המכירה על פי דבר תורה" והיינו הסוסים "במשיכה ולפחות במסירה", ו"משיכה דוקא בסימטא או בחצר של שניהם", ו"מסירה אינו קונה אלא דוקא ברשות הרבים", - "וגם יתן לו האיני יהודי כסף" ויהיה מתנה עמו שמקנה לו בכסף זה שנותן לו אייף גא"ב והשאר יוקף עליו במלוה - ויזהר "שיפסוק דמים של כל סוס וסוס לבדו" (בה"ל נותן)	- כמבואר ביו"ד סימן שי"ב די"א דמשיכה אינו קונה באינו יהודי" ו"ד"א דכסף אינו קונה" ולכן צריך דוקא שניהם - "דבלא פיסוק דמים אינו נקנה לו" (בה"ל נותן)	כדי להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה שצריך לזוהר שתהיה המכירה על פי דבר תורה והיינו הסוסים במשיכה ולפחות במסירה "ואם נתן בעל האכסניא רשות לשניהם להשתמש שם אינו קונה שם במסירה" אלא דוקא ברשות הרבים - "ולא יעשה כמו שעושין ההמון שאומרים לאינו יהודי אני מוכר לך הסוסים" - וגם "לא יתנה עמו שמוכר לו לשבת לבד" אלא מכירה חלוטה (בה"ל נותן)	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו (מ"ב ג')
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום "והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי" וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת "והוא אינו בקי בדרכי קנין הצריך להקנות מבעוד יום החמור להאינו יהודי כדון תורה"	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת וירד מן העגלה וכתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה לפי מה שידוע שרוב הסוחרים ובפרט בעלי עגלות אינם בעלי תורה להיות בקי בדינים יותר טוב להורות להם שיפקירו הבהמות ופקירו בפני ג' בני אדם מערב שבת "ויתנו שאפילו כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של אינו יהודי" (מ"ב ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו - עיין לעיל בסימן רמ"ו בשו"ע ובבאור הגר"א שם "דבזה יצא על כל פנים לדעת הרא"ש" (מ"ב ג' בה"ל נותן)	אף על פי דמי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת וירד מן העגלה וכתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה לפי מה שידוע שרוב הסוחרים ובפרט בעלי עגלות אינם בעלי תורה להיות בקי בדינים יותר טוב להורות להם שיפקירו הבהמות ופקירו בפני ג' בני אדם מערב שבת "ויתנו שאפילו כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של אינו יהודי" (מ"ב ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו (מ"ב ג')
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת וירד מן העגלה וכתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה לפי מה שידוע שרוב הסוחרים ובפרט בעלי עגלות אינם בעלי תורה להיות בקי בדינים יותר טוב להורות להם שיפקירו הבהמות ופקירו בפני ג' בני אדם מערב שבת "ויתנו שאפילו כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של אינו יהודי" (מ"ב ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו - עיין לעיל בסימן רמ"ו בשו"ע ובבאור הגר"א שם "דבזה יצא על כל פנים לדעת הרא"ש" (מ"ב ג' בה"ל נותן)	בבה"ל כתב שלכתחלה יזהר בזה מאד שיהיה הפקר על כל פנים בפני אחד "ולא בינו לבין עצמו" (בה"ל נותן)	אף על פי דמי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו משא כבד על החמור או בעגלה ואי אפשר לו ליתנו לאינו יהודי וגם אי אפשר לזוהר במה דכתב בס"ב לסלק המשא בכל פעם שתתחיל הבהמה ללכת וירד מן העגלה וכתב הח"א בכלל נ"ח ס"ה לפי מה שידוע שרוב הסוחרים ובפרט בעלי עגלות אינם בעלי תורה להיות בקי בדינים יותר טוב להורות להם שיפקירו הבהמות ופקירו בפני ג' בני אדם מערב שבת "ויתנו שאפילו כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של אינו יהודי" (מ"ב ג')	דאו אין עובר על איסור שביתת בהמה" כיון שהבהמה אינה שלו (מ"ב ג')

כל הזכויות שמורות
הסדר והעריכה על ידי
© מנהלת התכנית

משנה ברורה

מן סימן רסו סעיף א עד סימן רסו סעיף ח

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כה חשון

סימן רס"ו

דין מי שהחשיך לו בדרך – חלק ד'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
מי שהיה בא בדרך וקידוש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו חמורו ואין עמו אינו יהודי או שאינו מאמין האינה יהודי שהתירו לו להניחו על חמורו לאחר שעקרה ורגל ללכת, "להנהיגה בקול רם"			כשהתירו לו להניחו על חמורו לאחר שעקרה ורגל ללכת "י"א שאפילו אבהמה אינה עושה עקירה והנחה אסור" להנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה (שו"ע ב')	
מי שהיה בא בדרך וקידוש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו חמורו ואין עמו אינו יהודי או שאינו מאמין האינה יהודי שהתירו לו להניחו על חמורו כשהוא מהלכת, אם אינה מתחלת לילך מעצמה "לזרזה שתתחיל לילך קודם שמניחו עליו, כשהבהמה היא לבריה ואינה מושכת בעגלה"	כשהתירו לו להניחו על חמורו ואינה מתחלת לילך מעצמה מותר לזרזה שתתחיל לילך "אם אין עליה אוכף" (מ"ב ט')		כשהתירו לו להניחו על חמורו ואינה מתחלת לילך מעצמה אסור לזרזה שתתחיל לילך "אם יש עליה אוכף (משאוי)" (מ"ב ט')	דאם יש עליה אוכף (משאוי) אסור "משום מחמר" (מ"ב ט')
מי שהיה בא בדרך וקידוש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו חמורו ואין עמו אינו יהודי שהתירו לו להניחו על חמורו כשהוא מהלכת, אם אינה מתחלת לילך מעצמה "לזרזה שתתחיל לילך קודם שמניחו עליו, כשהבהמה מושכת בעגלה"			כשהתירו לו להניחו על חמורו "אם הבהמה מושכת בעגלה ואינה מתחלת לילך מעצמה אסור לזרזה שתתחיל לילך" דהיינו שאסור ליגעור עליה בקול להתחיל לילך אחר שעמדה, "ואין לו שום עצה להמלט מאיסור זה" (מ"ב ט')	שעובר על "איסור מחמר" משום דהבהמה הבהמה מושכת בעגלה, ואין לו שום עצה להמלט מאיסור זה "דאפילו אם הפקיר הבהמה ואינו עובר על איסור שביית בהמתו הלא על כל פנים עובר על איסור מחמר" (מ"ב ט')
מי שהיה בא בדרך וקידוש עליו היום והיו עמו חמורו המושכת בעגלה שאינה מתחלת לילך מעצמה ואין עמו אינו יהודי, "שילך למקום הסמוך ויביא משם אינו יהודי" - יבזה יטולק מכל מכשולים" (מ"ב ט')	אם קשה לו לעמוד במקומו יראה לשלוח למקום הסמוך ויביא משם אינו יהודי שיביא העגלה למלון - "ויפקיר הבהמה" - יבזה יטולק מכל מכשולים" (מ"ב ט')	- "שלא יעבור על שביית בהמתו" - "דאם יגעור עליה ישראל בקול" שיתחיל הבהמה המושכת בעגלה לילך עובר ישראל על איסור מחמר אפילו אין הבהמה שלו (מ"ב ט')	אף על פי שקשה לו לעמוד במקומו אסור לו לילך למקום הסמוך להביא משם אינו יהודי שיביא העגלה למלון "אם החשיך חוץ לתחום" אם לא במקום סכנה (מ"ב ט')	משום "איסור תחום שבת" (מ"ב ט')
מי שהיה בא בדרך וקידוש עליו היום והיו עמו חמורו. "שישב על החמור וירכוב" (שלא במקום סכנה)			אסור לישב על החמור ולרכוב בשבת "אף על פי שאין בזה משום שביית בהמתו" אלא ילך ברגליו ואפילו אם הוא בענין שאם לא ירכב עליו והכיס תחתיו אלא יהא הכיס מגולה על חמורו יהיה שם חשש מלסטים שלא יגולוהו ממנו אף על פי כן לא התירו לו איסור רכיבה בדרכים שלנו שאין להם דין רשות הרבים גמורה כמו שיתבאר בסימן שמי"ה (רמ"א ב' שו"ע הרב ו')	דאף אם לא נתייר לו הרכיבה "לא יבא לידי איסור של תורה אף אם יוליכנה בעצמו" ומה הפרש לנו בין איסור הרכיבה ובין איסור הכרמלית שניהם הם מדברי סופרים לפיכך אין להתיר לו אלא טלטול המעות והולכה על ידי הבהמה בלא עקירה והנחה כדי שלא יבא להוליך בעצמו ויטלטל ג"כ המעות ויעשה ג"כ עקירה והנחה ומוטב להתיר לו מעט מדברי סופרים משיעבור על הרבה מדברי סופרים בודן אבל הרכיבה אין להתיר לו אלא ילך ברגליו (שו"ע הרב ו')
מי שצריך לצאת בחוץ התחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה יושב על החמור וירכוב	מי שצריך לצאת בחוץ התחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה כגון שהולך במדבר עם שיירא ולא יוכל ללכת עמם אם ילך ברגליו וכל כיוצא בזה מותר לישב על החמור ולרכוב אם הוא "בענין שיש חשש סכנה אם לא ירכב" אף כשעודנו בתוך התחום שאין שם איסור כלל בהליכה ברגל (רמ"א ב' שו"ע הרב ז')	אף על פי שלצאת בחוץ התחום אין איסור כשילך ברגליו אלא דוקא אם רוכב אפילו הכי מותר לישב על החמור ולרכוב "מחמת סכנה" (רמ"א ב')	מי שצריך לצאת בחוץ התחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה "בענין שאין חשש סכנה אם לא ירכב" אסור שישב על החמור וירכוב ולא התירו לו איסור רכיבה בדרכים שלנו שאין להם דין רשות הרבים גמורה כמו שיתבאר בסימן שמי"ה - ואפילו אם הוא בענין שאם לא ירכב עליו והכיס תחתיו יהא הכיס מגולה על חמורו יהיה שם חשש מלסטים שלא יגולוהו ממנו (שו"ע הרב ו')	דאף על פי שהתירו לו להניח כסו על חמורו לא התירו לו לרכוב עליו - "דאף אם לא נתייר לו הרכיבה לא יבא לידי איסור של תורה" אף אם יוליכנה בעצמו ומה הפרש לנו בין איסור הרכיבה ובין איסור הכרמלית שניהם הם מדברי סופרים לפיכך אין להתיר לו אלא טלטול המעות והולכה על ידי הבהמה בלא עקירה והנחה כדי שלא יבא להוליך בעצמו ויטלטל ג"כ המעות ויעשה ג"כ עקירה והנחה ומוטב להתיר לו מעט מדברי סופרים משיעבור על הרבה מדברי סופרים בודן אבל הרכיבה אין להתיר לו אלא ילך ברגליו (שו"ע הרב ו')

כל הזכויות שמורות
© משרד החינוך
מרכז הלימודים
מחוזות

משנה ברורה מן סימן רסו סעיף א עד סימן רסו סעיף ח

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'
כה חשון

סימן רס"ו דין מי שהשיך לו בדרך – חלק ה'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
מי שצריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה, יושב על החמור וירכוב	מי שצריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה – מותר" לישב על החמור ולרכוב, וכתב הב"י דיש סברא דטוב לרכוב כשצריך לצאת חוץ לתחום מלילך ברגליו וכשירכב אם הוא יושב למעלה מעשרה אף הב"י דחה אותה סברא (רמ"א ב' מ"ב י')	שם בחוק התחום מותר לישב על החמור ולרכוב "מחמת סכנה ולהנצל מהם" כל שכן כשהוא צריך לצאת חוץ לתחום דיעשה איסור בלאו הכי בהליכתו, - הב"י דחה אותה סברא וכן כתב בשו"ע הרב דכיון שיושב במקום שנוח התשמיש דומה למחלף בקרון שאף על פי שגבוה מהקרע עשרה אם יש מקום ד' על ד' יש בו משום תחומין (מ"ב י' שו"ע הרב ז')	מי שצריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה אסור לו שישב על החמור וירכוב "אם הוא בענין שאין חשש סכנה אם לא ירכב" וכתב השו"ע הרב "שאפילו אם ירכב על החמור יהיו רגליו תלויות למעלה מי' טפחים מן הארץ" וכל למעלה מי' טפחים אין בו משום איסור תחומין כמו שנתבאר בס"י רמ"ח וכשילך ברגליו יעבור על איסור תחומין ואפילו איסור תחומין שהם מן התורה כגון חוץ לייב מיל להאומרים שהם מן התורה אעפ"כ ילך ברגליו (שו"ע הרב ז')	
מי שצריך לצאת מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה "מותר" לו אפילו לישב בקרון כשהבהמה מושכת בקרון (מ"ב י')	מי שצריך לצאת מפני שמתירא מן הלסטים או שאר סכנה "מותר" לו אפילו לישב בקרון כשהבהמה מושכת בקרון (מ"ב י')	"דבמקום סכנה דהיינו להנצל מהם הכל מותר" (מ"ב י')	"אם אפשר לו שילך ברגליו לכו"ע טוב יותר שילך ברגליו משישב בקרון אפילו אם הקרון גבוה י' (מ"ב י')	
ליזרו בשבת כשעומדת ברשות הרבים עגלה ריקנית עם סוסים			כתב הפמ"ג שיש לזרו כשעומדת בשבת ברשות הרבים עגלה ריקנית עם סוסים אפילו בהמת אחרים "שלא להגביה קול" וכל שכן עגלות נמוכות בימי החורף שקורין שליטי"ן דאין גבהן עשרה (מ"ב י')	
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו חמורו וגם יש עמו חרש שוטה וקטן "יניחנו על החמור" ולא יתננה לאחד מאלו (שו"ע ג')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו חמורו וגם יש עמו חרש שוטה וקטן "יניחנו על החמור" ולא יתננה לאחד מאלו (שו"ע ג')	"דחרש שוטה וקטן הן בני אדם כמותו ואתי לאחלופי באדם אחר המחוייב במצות" (מ"ב י"א)		
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו חרש ושוטה יתננו "לשוטה" (שו"ע ד')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו חרש ושוטה יתננו "לשוטה" (שו"ע ד')	כיון שהשוטה פטור מכל המצות לפי "שאינן לו דעת כלל" (שו"ע ד' מ"ב י"ב שו"ע הרב ט')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות ויש לו עמו חרש ושוטה "לא יתננו לחרש" (שו"ע ד')	
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו שוטה וקטן	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו שוטה וקטן "יתננו לשוטה" (שו"ע ה')	כיון שהשוטה פטור מכל המצות "לפי שאין לו דעת כלל" (שו"ע ה' שו"ע הרב ט')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו חרש וקטן יתננו "למי שירצה" (שו"ע ה')	
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו חרש וקטן "יש לו עמו חרש וקטן" (שו"ע ו')	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו חרש וקטן יתננו "למי שירצה" (שו"ע ו')	כיון "דבני הקטן הוא בר חינוך מדרבנן" (בה"ל יתננו)		
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן "או לשוטה" (בה"ל יתננו)	שהחרש (ושוטה) "אינם בר חנוך כמו קטן" (בה"ל יתננו)		
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן "או לשוטה" (בה"ל יתננו)	שהחרש (ושוטה) "אינם בר חנוך כמו קטן" (בה"ל יתננו)		
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיה עמו מעות, ויש לו עמו בנו חרש (ובנו שוטה) ובנו קטן שהוא בר חינוך מדרבנן "או לשוטה" (בה"ל יתננו)	דמכל מקום חינוך זה אינו אלא מדברי סופרים "והתירו לו חכמים כדי שלא יבא לעשות בעצמו" (שו"ע הרב י')		

כל הזכויות שמורות
האסור להעתיקם בלי רשות
© מהדורה המס'ל

משנה ברורה
מן סימן רסו סעיף א עד סימן רסו סעיף ח

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כה חשון

סימן רס"ו

דין מי שהחשיך לו בדרך - חלק ו'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
מי שהיה בא בדרך ערב שבת והיה עמו מעות, באופנים שהתירו ליתנם לחרש שוטה או קטן, שיצטרך להניחו עליו כשהוא מהלך ולטלו ממנו כשהוא עומד "כשנותן להם מבעוד יום"	באופנים שהתירו ליתנם לחרש שוטה או קטן, כשנותן להם מבעוד יום מותר בכל ענין ואינו צריך להניחו עליו כשהוא מהלך ולטלו ממנו כשהוא עומד אפילו שיעמוד חרש שוטה או קטן אחר כך כשחשכה, וכתב "המ"ב דבכרמלית יש להקל" אפילו לדברי המג"א (ש"ע ו' מ"ב ט"ו בה"ל הג"ה)	כשנותן להם מבעוד יום אינו נקרא זה מאכיל בידים" כיון דעתה עדיין לית ביה איסורא ומה שיעמוד החרש שוטה וקטן אחר שחשכה ואחר כך חזר ועקר רגליו הלא מעצמו עשה זה ואין צריך למחות בידו כשעושה איסור ע"כ אין צריך ליטול הכיס מעליו כשעומד, - דביבמות ק"ד ע"א בגמרא משני בכרמלית דרבנן ושיטת הרשב"א דכתב דזה מותר אפילו למיספי ליה בידים (מ"ב ט"ו בה"ל הג"ה)	אפילו באופנים שהתירו ליתנם לחרש שוטה או קטן "מצד המג"א להחמיר" שצריך להניחו עליו כשהוא מהלך ולטלו ממנו כשהוא עומד כשיעמוד החרש שוטה וקטן אחר שחשכה אף כשנותן להם מבעוד יום" - וכן כתב השו"ע הרב מכל מקום כשנותנו לו או אפילו לחרש שוטה צריך ליתנו להם כשעקר רגליהם ללכת וליטול מהם כשהם רוצים לעמוד אף על פי שנותן להם מבעוד יום כדי שלא יעשו עקירה והנחה כמו שנתבאר למעלה (מ"ב ט"ז ש"ע הרב י')	כתב בה"ל שאולי טעם האוסרים במג"א דאפילו שנותן לקטן הכיס כשהוא מהלך מאי הוי אמאי מותר לו להניחו אחר כך לעקור הכיס כשעמד משחשכה "מי עדיף מאלו בא הקטן מעצמו משחשכה ליטול הכיס ולהביאו למקום המשתמר היה צריך אביו למחות בידו" כשיודע שניחא לאביו בכך וכל שכן בעניניו שנתן לו על דעת זה מבעוד יום - שאף שאינו מצווה על שבותתם מכל מקום הרי "אסור להאכילם דבר האסור בידים מן התורה" כמו שיתבאר בסי' שמי"ג וזה שנותן להם כיסו אף על פי שנותן להם מבעוד יום מכל מקום כיון שיוודע שיוליכוהו בשבת ולדעת כן נותן להם הרי זה כמאכילם איסור בידים לפיכך אין היתר אלא שלא יעשו עקירה והנחה שאז אין בזה איסור של תורה (אף אם היה ברשות הרבים גמורה) והתירו לו חכמים איסור של דבריהם כדי שלא יבא לעשות בעצמו (בה"ל הג"ה ש"ע הרב י')
מי שהיה בא בדרך ערב שבת והיה עמו מעות, באופנים שהתירו ליתנם לחרש שוטה או קטן, שיצטרך להניחו עליו כשהוא מהלך ולטלו ממנו כשהוא עומד "כשנותן להם משחשכה"	(והקשה בה"ל הא במה שנותנו עליו בפעם ראשונה כשהוא מהלך סגי כיון דתחלת נתינתו על החרש שוטה וקטן בהיתרא היתה שלא עשה עקירה על ידי שנתנו עליו כשהוא מהלך ומה שיעשה עקירה חרשה אחר עמידתו הלא מעצמו עושה דבר זה ודמי להא דנתנו עליו מבעוד יום, בה"ל הג"ה)	(וכתב בה"ל דבדוחק יש לחלק דנתנו עליו מבעוד יום עדיין לא הגיע זמן איסורו בעת הנתינה ע"כ לא דמי כלל למאכיל איסור בידים מה שאין כן בנתנו משחשכה שהגיע זמן איסור בתחלת נתינתו עליו לכן אף דנתנו כשהוא מהלך צריך על כל פנים ליהדר ליטול ממנו כשעומד כדי שלא יעשה עקירה בהכיס אחר כך, בה"ל הג"ה)	י"א דבאופנים שהתירו ליתנם לחרש שוטה או קטן, צריך להניחו עליו כשהוא מהלך ולטלו ממנו כשהוא עומד "כנ"ל בבהמה בסי' כשנותן להם משחשכה" (ש"ע ו')	כדי שלא יעשו החרש שוטה או קטן איסור דאורייתא על ידו ואף על פי שאינו מצווה על שבותתם כמו בבהמה מכל מקום "הרי אסור להאכילם איסור בידים" וכדלקמן בסימן שמי"ג לענין קטן וה"ה לחרש ושוטה כמו שנתבאר שם (מ"ב י"ד)
מי שהיה בא בדרך ערב שבת והיה עמו מעות ויש לו חמורו, באופנים ליטול הימנה כשעומדת משחשכה להשתין מים וכיוצא בזה ולחזור ולהניח עליה אחר שכבר עקרה רגליה ללכת "אפילו כשנותן על החמורו מערב שבת מבעוד יום" (מ"ב ט"ז)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ויש עמו שום אחד מכל הנ"ל "אסור" שיטלטלנו פחות פחות מארבע אמות (ש"ע ז')	אף על פי דהוא שבות חמור מאד מטעם דילמא לא יצמצם בשעורו ויבוא להוליק ד' אמות ברשות הרבים ע"כ לא התירו חז"ל משום פסידא ומפני שאדם בהול על ממונו לו אם יש לו שום אחד מכל אלו הדרכים (מ"ב ט"ז)	"דבהמה שהוא מצווה על שבותת בהמתו וגם שהוא מחמר אחריה" ע"כ אף שהניח עליה מבעוד יום חייב ליטול הימנה כשעומדת משחשכה להשתין מים וכיוצא בזה ולחזור ולהניח עליה אחר שכבר עקרה רגליה ללכת "כדי שלא תעשה עקירה והנחה בכיס שלו בשבת ויעבור על איסורי תורה" (מ"ב ט"ז)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות "ויש עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל", שיטלטלנו פחות פחות מארבע אמות
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות "ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל", שיטלטלנו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית (ש"ע ז')	אף על פי דהוא שבות חמור מאד מטעם דילמא לא יצמצם בשעורו ויבוא להוליק ד' אמות ברשות הרבים ע"כ לא התירו חז"ל משום פסידא ומפני שאדם בהול על ממונו ולכך לא התירו חז"ל אלא דוקא כשאין לו שום אחד מכל אלו הדרכים (מ"ב ט"ז)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל, "מותר שיטלטלנו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית" (ש"ע ז')		

כל הזכויות שמורות
 האסור להעתיקם בלי רשות
 © מהדורה המפועל

משנה ברורה
 מן סימן רסו סעיף א עד סימן רסו סעיף ח

דפי סיכום

מהזור שנתיים
 חלק ב'

כה חשוון

סימן רס"ז
 דין מי שהחשיך לו בדרך - חלק ז'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
מי שהיה בא בדרך ערב שבת "ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה" שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית"	מי שהיה בא בדרך ערב שבת ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה דבר שמותר בטלטול, "מדברי הפמ"ג מוכח שמותר" שיתלטלו מחברו לחברו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית (בה"ל אבל)	מכבואר בסימן שמי"ט ס"ג ובט"ז שם סק"א "דבאופן זה לא גזרו על פחות מארבע אמות" (בה"ל אבל)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה "דבר שאסור בטלטול" אסור שיתלטלו מחברו לחברו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית (בה"ל אבל)	דכיון דלא טרח בה לא חייס עלה "ולא אתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים אפילו אי לא שרית ליה ליתן לאינו יהודי" - דאז אסור "גם משום מוקצה" (מ"ב ה' י"ט בה"ל אבל)
מי שהיה בא בדרך ערב שבת ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה "שיתלטלו מחברו לחברו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית"	מי שהיה בא בדרך ערב שבת ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה דבר שמותר בטלטול, "מדברי הפמ"ג מוכח שמותר" שיתלטלו מחברו לחברו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית (בה"ל אבל)	מכבואר בסימן שמי"ט ס"ג ובט"ז שם סק"א "דבאופן זה לא גזרו על פחות מארבע אמות" (בה"ל אבל)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת ואחר שקדש עליו היום מצא מציאה "דבר שאסור בטלטול" אסור שיתלטלו מחברו לחברו פחות פחות מארבע אמות ברשות הרבים או בכרמלית (בה"ל אבל)	דאסור על כל פנים "משום מוקצה" וכדמוכח בסוף הסימן (בה"ל אבל)
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות "ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל," שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות מכרמלית לרה"י או מרה"י לרה"י"	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל "אסור" שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות מכרמלית לרה"י או מכרמלית לרשות הרבים או מרה"י לרה"י"	דאם כשמגיע לביתו עם כסו יכניסו כדרכו נמצא מכניס מרשות הרבים או כרמלית לרשות היחיד, דאין פחות פחות מד' אמות מועיל אלא לענין איסור מעבר ד' אמות ברשות הרבים אבל לא לענין הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים ולא לענין הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד - "דאין בוריקה זו איסור מן התורה" ואף אם היא רשות הרבים גמורה אלא מדברי סופרים והתירו לו משום פסידא ומפני שאדם בהול על ממונו כדי שלא יבא להכניסו כדרכו - "דאפ"ה התירו גם כן להכניס לביתו כלאחר יד" (מ"ב י"ז שו"ע הרב י"ב)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל "אסור" שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות מכרמלית לרה"י או מכרמלית לרשות הרבים או מרה"י לרה"י"	כיון "דהאיסור הוא משום הוצאה מרשות לרשות דאסור אפילו בחצי אמה" אינו מועיל זה פחות פחות מארבע אמות (מ"ב י"ז)
מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל, "כשבא סמוך לביתו שיתלטלו מכרמלית לרה"י או מרה"י לרה"י"	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל, "כשבא סמוך לביתו שיתלטלו מכרמלית לרה"י או מרה"י לרה"י"	דאם כשמגיע לביתו עם כסו יכניסו כדרכו נמצא מכניס מרשות הרבים או כרמלית לרשות היחיד, דאין פחות פחות מד' אמות מועיל אלא לענין איסור מעבר ד' אמות ברשות הרבים אבל לא לענין הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים ולא לענין הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד - "דאין בוריקה זו איסור מן התורה" ואף אם היא רשות הרבים גמורה אלא מדברי סופרים והתירו לו משום פסידא ומפני שאדם בהול על ממונו כדי שלא יבא להכניסו כדרכו - "דאפ"ה התירו גם כן להכניס לביתו כלאחר יד" (מ"ב י"ז שו"ע הרב י"ב)	מי שהיה בא בדרך ערב שבת וקדש עליו היום והיו עמו מעות ואין עמו שום אחד מכל אלו הדרכים הנ"ל "אסור" שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות מכרמלית לרה"י או מכרמלית לרשות הרבים או מרה"י לרה"י"	כיון "דהאיסור הוא משום הוצאה מרשות לרשות דאסור אפילו בחצי אמה" אינו מועיל זה פחות פחות מארבע אמות (מ"ב י"ז)
"להוציא תינוק למול, במקום שאין עירוב"	"לדעת הט"ז" מותר להוציא תינוק למול במקום שאין עירוב "על ידי שיוציאו אינו יהודי מרשות לרשות ואחר כך יטלטלו הישראל בפחות מארבע אמות ולבית הכנסת יכניסו ג"כ על ידי אינו יהודי" - אבל לא שיוציאו ישראל מרשות לרשות בפחות פחות מארבע אמות (מ"ב י"ז)	- דמכל מקום יש איסור מה שמוציאין מרה"י לרחוב שהוא כרמלית (מ"ב י"ז)	"לדעת המג"א" לקמן בסימן של"א סק"ה אסור להוציא תינוק למול במקום שאין עירוב (מ"ב י"ז)	"דהא אפשר למול בביתו" (מ"ב י"ז)
כשהתירו לטלטלו פחות פחות מארבע אמות "האופן שיתלטלו פחות פחות מארבע אמות"	כשהתירו לטלטלו פחות פחות מארבע אמות היינו "שיעמוד לפוש בינתים רגע אחד להפסיק ביניהם" והנחת גופו כהנחת חפץ, - "יש מחמירין שצריך דוקא לישיב בינתים או להניח החפץ" על גבי קרקע, - וכתבו האחרונים דפחות פחות מארבע אמות "יותר עדיף שיהיה על ידי שנים" משהיה על ידי אחד (מ"ב י"ח)	דאף על גב דאינו עומד בינתים לצורך עצמו לנוח קצת אלא כדי שלא יעביר ארבע אמות בבת אחת אפילו הכי "מקרי עומד לפוש" והנחת גופו כהנחת חפץ - "דס"ל העמידה אינה כלום" כיון שאין כוונתו בעמידתו בשביל לנוח ולהנפש אלא הוא רוצה לנוח כדי להתיר איסור טלטול ד' אמות - "דעל ידי שנים לכונ"ע אין צריך לישיב שום אחד ולא לעמוד לפוש" דבכל אחד היו מעשה חדש (מ"ב י"ח)	כשהתירו לטלטלו פחות פחות מארבע אמות "אינו מועיל שיעמוד לכתף" היינו לתקן המשא בינתים - "יש מחמירין שאינו מועיל אפילו שיעמוד לפוש בינתים" דהיינו בכל מקום שהתירו לטלטל פחות פחות מד' אמות צריך שישב בכל פחות מד' אמות אבל העמידה אינה כלום וכתב "השו"ע הרב שטוב לחוש לדברי המחמירין" במקום שאפשר (מ"ב י"ח ל' שו"ע הרב י"א)	דאם עמד לתקן משאו "אין עמידה זו מפסקת" כיון שאין כוונתו בעמידתו בשביל לנוח ולהנפש אלא הוא רוצה לנוח כדי להתיר איסור טלטול ד' אמות - (מ"ב ל' שו"ע הרב י"א)

כל הזכויות שמורות
אוסף להטקטים בלי רשות
© מהדורה המפיק

משנה ברורה מן סימן רסו סעיף ח עד סימן רסח סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כו חשוון

סימן רס"ז

דין מי שהחשיך לו בדרך - חלק ט'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
נתן הכיס או כלים שאינם נטלים "שיש הפסד מרובה בשבירתן" על חמורו (בהמתו) והגיע שבת לפנים החצר החיצונה המשתמרת, להניח תחתיהם כרים וכסתות כשמותר את החבלים והם נופלים "כשאינו יכול לפרוק בנחת" ויבא לידי הפסד אם לא יניח תחתיהם כרים וכסתות	מותר להניח תחתיהם כרים וכסתות כשמותר את החבלים והם נופלים "אם המשאות קטנים" שיכול לשמטן מתחתיהן ויש הפסד מרובה בשבירתן - וכתב המג"א וכן כתב השו"ע הרב "שיש מתירין להניח תחתיהם כרים וכסתות כשמותר את החבלים והם נופלים אפילו אם המשאות גדולות" שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן וכן מצד המג"א להקל כהיש מתירין וכן משמע מדברי הגר"א דבאופן זה מותר להניח תחתיהן כרים וכסתות אף דהוא מבטל כלי מהיכנו (שו"ע ט' מ"ב כ"ז בה"ל לשמטן ולא שו"ע הרב כ"ה)	דהיש מתירין "ס"ל שבמקום הפסד מרובה מותר אפילו לבטל כלים מהיכנו לכל היום" ולא גזרו על ביטול כלי מהיכנו במקום הפסד מרובה ומה דאסרין להניח כרים וכסתות תחת משאות גדולות כתב דהיינו משום שיכול לפרוק בנחת ולא יבא לידי הפסד ואם אי אפשר לפרוק אה"ע דמותר להניח כרים וכסתות אף במשאות גדולות, וכתב המג"א דהמגיד משנה כ"כ וכ"כ ב"ש"ג בשם הרי"א וכ"כ ברש"י בהדיא ולפיכך מצד להקל כמותם - דס"ל הא דאוסר בשו"ע מתחלה במשאות גדולות מיירי באפשר לו לפרוק וכמו שמפרש המג"א (מ"ב כ"ז בה"ל לשמטן ולא שו"ע הרב כ"ה)	"דעת הר"ן שהוא יחידא בזה אסור" להניח תחתיהם כרים וכסתות כשמותר את החבלים והם נופלים אם המשאות גדולות ואינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אחר כך - "ובספר קרבן נתנאל כתב דאין הדין עם המג"א וכן לפי מה שבאר הרמב"ן והרשב"א בחדושיהם" אסור להניח תחתיהן כרים וכסתות בכל גווני "וכדי להסיר הצער מהבהמה יתיר החבלים ויפלו השקין עם הכלים אף על פי שישברו" - "והבה"ל כתב דבאמת קשה מאד להקל כדעת המג"א" (מ"ב כ"ז בה"ל לשמטן ולא שו"ע ט' בה"ל לשמטן)	מפני "שמבטל כלי מהיכנו" (פי' מהתשמיש שהיה מוכן לו) - דרש"י ושי"ג בשם ריא"ז הם יחידים בזה [ומדברי המ"מ אין הכרע עיין בלחם משנה שם] דהר"ף והרא"ש והרמב"ן והרשב"א והר"ן כולו "ס"ל דאיסור בטול כלי מהיכנו אין נדחה אפילו במקום הפסד מרובה" [וכן מבאר ג"כ בחדושי הריטב"א ע"ש] - דפשטות הסוגיא שם דקמקשה והא קמבטל כלי מהיכנו מוכח דאסור בהפסד מרבה ועוד דמה יענה במה דפריך הגמרא דף קכ"ח ע"ב והא קמבטל כלי מהיכנו ומשני קסבר צער בע"ח דאורייתא וכו' הא אפילו אם יסבור דצער בע"ח הוי רק מדרבנן ג"כ מותר לבטל כלי מהיכנו בהפסד מרבה (שו"ע ט' בה"ל לשמטן)
להתיר לבטל כלי מהיכנו בשבת לכל היום משום הפסד מרובה, כשליכא צער בעל החיים	"במג"א משמע דמותר" לבטל כלי מהיכנו בשבת לכל היום משום הפסד מרובה אפילו כשליכא צער בעל החיים (בה"ל לשמטן)	דהגם דאין מבואר זה בהדיא ברש"י והשי"ג מכל מקום מוכיח כן המג"א מדעתם וכמו שבאר בספר דגמ"ר (בה"ל לשמטן)	"לפי מה שבאר הריטב"א בחדושו גב רש"י וריא"ז יודו דבעלמא אין נדחה איסור בטול כלי מהיכנו אפילו במקום הפסד מרובה וכן בספר אבן העזר מסכים דלא כהמג"א - וכתב "והבה"ל דבאמת קשה מאד להקל כדעת המג"א" (בה"ל לשמטן)	"דס"ל שרק משום צער בעל החיים היתיר בזה" - כניל (בה"ל לשמטן)
"לסמוך על הבהמה כשפורק ממנה"			"אסור" לסמוך על הבהמה כשפורק ממנה (בה"ל אלא)	"דהוי משתמש בבעלי חיים" (אלא)
"לטלטל בשבת דבר שמוקצה מחמת מיאוס"	מותר לטלטל בשבת דבר שמוקצה מחמת מיאוס "היכא דחזי לכסויי ביה מנא" (מ"ב כ"ה)		אסור לטלטל בשבת דבר שמוקצה מחמת מיאוס "היכא שלא חזי לכסויי ביה מנא" - כגון כלי זכויות שהם כסות של מקיזי דם שאין ראויים בשבת לכלום (שו"ע ט' מ"ב כ"ה)	- לפי שהם מאוסים שמפקיד עליהם להשתמש בהם בענין זה שלא יפלו וישתברו (שו"ע ט' מ"ב כ"ה שו"ע הרב כ"ג)
נתן הכיס (כלים) "על העגלה" והגיע בשבת לפנים החצר החיצונה המשתמרת, אסור לפנותם מן העגלה כלל" (מ"ב כ"ד)		נתן הכיס (כלים) על העגלה והגיע בשבת לפנים החצר החיצונה המשתמרת "אסור לפנותם מן העגלה כלל" (מ"ב כ"ד)	אסור להביא התפילין לביתו "בידו" - וכן "אם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו" אסור לילך בהתפילין עד ביתו רק חולצן ומצניען שם (שו"ע י' מ"ב כ"ח שו"ע הרב כ"ז)	"משום טרחה או משום עובדא דחול" כמש"כ סוף סימן שלי"ג (מ"ב כ"ד)
מי שחשכה לו בדרך (היינו דנעשה בין השמשות מ"ב כ"ח) ותפילין בראשו או שיושב בבית המדרש בשהו וחשכה לו "מותר לילך בהם לביתו" אף על פי שאסור לצאת בתפילין בשבת, וכשהוא מהלך בהן "צריך להניח ידו עלהן לכסותן" עד שמגיע לביתו (שו"ע י' מ"ב כ"ח שו"ע הרב כ"ז)	מי שחשכה לו בדרך ותפילין בראשו או שיושב בבית המדרש בשהו וחשכה לו "מותר לילך בהם לביתו" אף על פי שאסור לצאת בתפילין בשבת, וכשהוא מהלך בהן "צריך להניח ידו עלהן לכסותן" עד שמגיע לביתו (שו"ע י' מ"ב כ"ח שו"ע הרב כ"ז)	כיון שאי אפשר להשאיר התפילין שם בדרך או בבה"מ "מפני ביוק התפילין" דבתי מדרשות שלהם היה בשדה מקום שאין משומר מפני הגנבים ע"כ היתירו לו הכמים לנשאם עליו דרך מלבוש עד ביתו שיצניען שם, והטעם "שצריך לכסותם שלא יראוהו שהוא נושא עליו התפילין בשבת" (שו"ע י' מ"ב כ"ח שו"ע הרב כ"ז)	אסור להביא התפילין לביתו "בידו" - וכן "אם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו" אסור לילך בהתפילין עד ביתו רק חולצן ומצניען שם (שו"ע י' מ"ב כ"ח שו"ע הרב כ"ז)	
היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, "להביא חבילתו לביתו" "כשאין עמו אינו יהודי ולא בהמה ולא חשי"ו וגם במקום שאין יכול להוליכו פחות פחות מר' אמות"	היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום מותר להביא חבילתו לביתו "כשהוא רץ תחתיה עד ביתו" כשאין עמו אינו יהודי ולא בהמה ולא חשי"ו וגם במקום שאין יכול להוליכו פחות פחות מר' אמות (שו"ע י"א)	דכל כמה דלא עמד לפוש "אין כאן עקרה בשבת", ודוקא רץ "דכשהוא רץ אית ליה היכירא" דעביד שינוי בהליכתו ועל ידי כן יזכור שבת ולא יעמוד (שו"ע י"א מ"ב כ"ט ל"א)	היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום אסור להביא חבילתו לביתו "כשהוא הולך לאט" אפילו אם התחיל מבעוד יום" ואפילו כשאין עמו אינו יהודי ולא בהמה ולא חרש שוטה וקטן וגם במקום שאין יכול להוליכו פחות פחות מר' אמות (שו"ע י"א שו"ע הרב י"ד)	דלא היתירו לו לילך לאט אפילו אם התחיל מבעוד יום "כיון דלית היכירא אתי למפנד עקרה והנחה לפי שלפעמים יעמוד מעט בלא דעת ויחזור וילך" ונמצא עשה עקרה והנחה בשבת מה שאין כן כשהוא רץ יש לו היכר ויחזור בריצה זו שאסור לו לעמוד ולא יבא לשכוח (שו"ע י"א שו"ע הרב י"ד)
היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, "להביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו", "כשש עמו אינו יהודי או בהמה או חרש שוטה וקטן או במקום שיכול להוליכו פחות מר' אמות"	אפשר לדלדין מותר להביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו אפילו כשיש עמו אינו יהודי או בהמה או חרש שוטה וקטן או במקום שיכול להוליכו פחות פחות מר' אמות (מ"ב כ"ט)	כיון "שלידין דלית לן ר"ה גמורה" ע"כ אפשר דשרי בכל ענין (מ"ב כ"ט)	"אסור" להביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו, כשיש עמו אינו יהודי או בהמה או חרש שוטה וקטן או במקום שיכול להוליכו פחות פחות מר' אמות (מ"ב כ"ט)	

כל הזכויות שמורות
האסור להעתיקם בלי רשות
© מהדורה המפלי

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
ההולך והיתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום והעמיד, "שיהא עמידתו חשוב הנחה"	אם "עמד לתקן המשא לא חשוב" הנחה (מ"ב ל')	דוה לא מקרי הנחה (מ"ב ל')	אם "עמד לפוש חשוב הנחה" מקרי הנחה וכל זמן שלא עמד לפוש אין כאן עקירה בשבת - ולכתחלה אסור לעמוד כלל" אפילו לתקן המשאוי (מ"ב כ"ט שו"ע הרב ט"ו)	- דאף אם עמד באמצע מרצתו לתקן המשויה פטור אפילו הכי לכתחלה אסור לעמוד כלל אלא אם כן אי אפשר לו בענין אחר (שו"ע הרב ט"ו)
היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, והביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו, "האופן שיעשה ההנחה כי מטי לתוך ביתו"	היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, והביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו "זורק לה כלאחר יד" דהיינו שלא כדרך זריקה, כגון מכתפיו ולאחריו שמהפך אחריו כלפי החצר וזרקו מכתפיו (שו"ע י"א מ"ב ל"ב)	כיון כי מטי לביתיה אי אפשר דלא קאי פורתא דהיינו הנחה בבואו סמוך לביתו, על כן זורק לה כלאחר יד וכיון דאחר כך זורק כלאחר יד "שוב אין לנו לחוש אפילו אם יעשה הנחה בבואו סמוך לביתו" מאחר דבתחלת הפעולה לא היתה עקירה שהיתה החבילה מונחת עליו מבעוד יום ועשת מלאכה כלאחר יד ליכא איסורא דאורייתא ומשום הפסד חבילתו התירו לו דבר זה (שו"ע י"א מ"ב ל"ב בה"ל כז)	היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, והביא חבילתו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו, "לא יעשה ההנחה כי מטי לתוך ביתו שלא כלאחר יד" - "ויש מחמירין שצריך לזהר שלא יעמוד לפוש בבואו סמוך לביתו" דהיינו שלא יעשה ההנחה גמורה בבואו סמוך לביתו (שו"ע י"א מ"ב ל"ב בה"ל כז)	שאף על פי שתחלת הפעולה לא היתה עקירה כיון שהיתה החבילה מונחת עליו מבעוד יום אפילו הכי "יש לחוש שעשה הנחה בבואו סמוך לביתו" ואחר כך עשה עקירה לבוא לתוך ביתו - שס"ל שמה שאמרו אי אפשר דלא קאי פורתא זה "לא הוי הנחה לגמרי רק נראה כהנחה אבל אם עשה הנחה גמורה דהיינו שעמוד לפוש אסור להביאו לביתו אפילו אם יעשה ההנחה כלאחר יד" (שו"ע י"א מ"ב ל"ב בה"ל כז)
היתה בדרך ויש לו עמו "כיסו" וקידש עליו היום, "להביא כיסו לביתו כשהוא רץ" תחתיה עד ביתו, "כמו שמתירין למי שחבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום"	"י"א" שמי שהיתה בדרך ויש לו עמו כיסו וקידש עליו היום מותר להביא כיסו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו, דהיינו כשאין עמו אינו יהודי ולא בהמה ולא חרש שוטה וקטן וגם במקום שאין יכול להוליכו פחות פחות מד' אמות, וכתב "המ"ב דהמיקל כה"י"א לא הפסיד" וכן פסק המ"ב ס"ק ל"ז שאם ירא שמא יקחו אותו האיני יהודי רשאי לרוץ עמו לביתו, - והמג"א כתב בשם הש"ג "לדחוק דלית לן ריהא אפשר דמותר לכוי"ע" בכל ענין (שו"ע י"ב מ"ב ל"ד)	כמו שמתירין למי שחבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום - (שו"ע י"ב)	"י"א" שמי שהיתה בדרך ויש לו עמו כיסו וקידש עליו היום אסור להביא כיסו לביתו כשהוא רץ תחתיה עד ביתו (שו"ע י"ב)	אין דרך לרוץ במשא כבד ואית ליה הכירא בריצה התירו לעשות כן" אבל בכיס שהוא קל אין היכר בריצה (שו"ע י"ב מ"ב ל"ג)
היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, להביא חבילתו לביתו "כשהוא מתחיל לרוץ משחשכה" תחתיה עד ביתו, כשאין עמו אינו יהודי או בהמה או חרש שוטה וקטן או במקום שבו יכול להוליכו פחות פחות מד' אמות	כתב השו"ע הרב שאם אינו יכול להוליכה פחות פחות מד' אמות מפני שמתירא מלסטים שלא יגולוהו ממנו וכן אפילו אם יש עמו חמור ומתירא להניחו עליו מפני הלסטים שאם ניהונו עליו ויטלנו בכל עת שיעמוד כמו שנתבאר יראוהו הלסטים ויגולוהו ממנו יכול לרוץ עם כיסו עד שיגיע לביתו - "ובזמן הזה שאין לנו רשות הרבים אלא כרמלית יש להתיר" אף אם מתחיל לרוץ משחשכה רק קודם שיעמוד לפני פתח ביתו יורקנו כלאחר יד (שו"ע הרב י"ג)	שנמצא שאין כאן איסור של תורה אף אם היא רשות הרבים גמורה אם התחיל לרוץ קודם שקדש עליו היום שלא היתה העקירה בשבת וכל זמן שהוא רץ אין כאן עקירה והנחה עד שיגיע סמוך לבית ואז קודם שיעמוד לפני פתח ביתו ותיעשה הנחה צריך הוא לזרוק כיסו לתוך ביתו כלאחר יד כדי שלא יכניס מרשות הרבים לרשות היחיד - שאין כאן אלא עקירה בלא הנחה (שו"ע הרב י"ג)	היתה חבילתו מנחת על כתיפו וקידש עליו היום, "אסור להביא חבילתו לביתו כשהוא מתחיל לרוץ משחשכה" תחתיה עד ביתו כשהוא רשות הרבים אפילו אם קודם שיעמוד לפני פתח ביתו יורקנו כלאחר יד (שו"ע הרב י"ג)	"דברשות הרבים לא התירו לו לעשות כן" להתחיל לרוץ משחשכה אפילו אם קודם שיעמוד לפני פתח ביתו יורקנו כלאחר יד יש ליחוש שמה שיעמוד לפני פתח ביתו יורקנו (שו"ע הרב י"ג)
שכח כיסו (דבר מוקצה) עליו בשבת "והוא בביתו", "שילך עם הכיס לחדר להצניעו"	שכח כיסו עליו בשבת, והוא בביתו "מותר לו לילך עם הכיס לחדר" להתיר חגורו וליפול שם להצניעו, - וכתב המ"ב דאם יתיר חגורו תיכף ויפול המעות ויכל "להביא לידי הפסד דאפשר שגם להגר"א" מותר לילך עם הכיס לחדר להתיר חגורו וליפול שם להצניעו, "ובדה"ח מכריע דרק בכיס שיש עליה תורת כלי והיא לא נעשה בסיס להמעות" כגון שהניחה בשכחה ומותר לטלטלה לצורך מקומה או אם היה בידו יכול להוליכו לתיבה, - מלבד "איזמל של מילה" אף שהוא מוקצה מחמת חסרון כיס" ואסור לטלטלו אפילו לצורך גופו מכל מקום כשהוא בידו יכול להניחו באותו חדר במקום שירצה (רמ"א י"ב מ"ב ל"ה בה"ל יכול)	דאין בזה איסור טלטול מוקצה דכיון שהמוקצה "ישנו עליו כבר הרי הוא יכול לנושאו עליו לכל מקום שירצה" כמו שיתבאר בסי' ש"ח (ועד שזהו טלטול על ידי גופו ולא בידו ואין בו איסור כלל כמו שיתבאר בסי' ש"יא) דכיון שהמוקצה בידו יכול לילך עמו לכל מקום שירצה - כיון שהניחה בשכחה "ומותר לטלטלה לצורך מקומה" לכן אם היה בידו יכול להוליכו לתיבה - "דאי יצטרך להשליך האיזמל מידו וישבר מימנו ולא מהיל" (מ"ב ל"ה בה"ל יכול שו"ע הרב י"ט)	שכח כיסו עליו בשבת והוא בביתו, "הגר"א בבאורו מחמיר בזה" שאסור לו לילך עם הכיס לחדר להתיר חגורו וליפול שם להצניעו רק יתיר חגורו תיכף - "והדה"ח מכריע דברים המוקצין בגופן כגון מעות ואבנים שאין להם שום היתר לטלטול" אפי' לצורך גופו או מקומו ונטלו בידו אסור לילך עמהן למקום אחר רק יורק אותן תיכף, "מלבד איזמל של מילה" (מ"ב ל"ה בה"ל יכול)	

כל הזכויות שמורות
אוסף להעתיקים בלי רשות
© מהדורה המעודכנת

משנה ברורה מן סימן רסו סעיף ח עד סימן רסח סעיף א

דפי סיכום

מהזור שנתיים
חלק ב'

כו חשוון

סימן רס"ז

דין מי שהחשיך לו בדרך – חלק י"א

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
	שכח כיסו עליו בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות, "שיאמר לאינו יהודי שיביאו לביתו"	- כמו שנתבאר "שהתירו כל זה כדי שלא יבא להוליכו כדרכו" בעקירה והנחה שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ובודאי לא יעזובו בשוק כשאי אפשר לשמרו שם (על ידי שומר נכרי או שומר ישראל) עד למוצאי שבת (ש"ע הרב י"ח)	שכח כיסו עליו בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות מותר לאמר לאינו יהודי שיביאו לביתו "אם מתירא לסמוך על האיני יהודי שישמרו בשוק", "יעצה זו שיאמר לאינו יהודי שיביאו לביתו טוב יותר בשאפשר לו מכל האופנים אחרים הנ"ל" – וכן כתב הש"ע הרב שאם היה כיסו תלוי בחגורו ושכחו ולא ידע בו בשעת יציאתו לרשות הרבים סמוך לחשכה ואפילו שכח כיסו עליו עד שחשכה ואחר כך (הוציאו) יצא עמו לרשות הרבים או אפילו ידע שכיסו עליו בשעת יציאתו אלא שיצא מבעוד יום ולא סמוך לחשכה "שאינו פושע בזה" ואחר כך שכחו להצניעו עד שחשכה מותר לו ליתנו לנכרי שיביאו לו לביתו (רמ"א י"ב מ"ב ל"ז ש"ע הרב י"ח)	שכח כיסו עליו בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות, "שילך עם הכיס לביתו"
	שכח כיסו עליו בשבת והוא בחגורו "אסור" להביאו לביתו רק מתיר חגורו לשמרו ואם האיני יהודי מביאו לביתו אין לחוש (רמ"א י"ב)	- כדי שלא יעשה עקירה באמצע הדרך - וכנ"ל שנתבאר שהתירו כל זה כדי שלא יבא להוליכו כדרכו בעקירה והנחה שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ובודאי לא יעזובו בשוק כשאי אפשר לשמרו שם (על ידי שומר נכרי או שומר ישראל) עד למוצאי שבת – "כדי שלא יסתור דעת ה"א ה"א ה"א ה"א דעת ה"א שהמחבר סתום למעלה בס"ח" ע"כ כתב שהאמת נראה דה"א ה"א ה"א ה"א קאי רק אמי שהחשיך לו בדרך דהוא קרוב לאונס ושם שיצא מביתו סמוך לחשכה שהוא קרוב לפשיעה ולכן אפילו שכח לבסוף לא מקילין ליה (מ"ב ל"ז בה"ל דהוא ש"ע הרב י"ח)	שכח כיסו עליו בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות "פסק המ"ב כדעת המקלן שאם ירא ששם יקחו אותו האיני יהודי מותר לרוץ עמו לביתו" - שלא יעמוד כלל כשהוא מהלך ולא יעמוד לפוש "שלא יעשה עקירה כלל בתחלת ריצתו" – יוגם כשכא סמוך לביתו יורקנה תיכף כלאחר יד לביתו, וכן כתב הש"ע הרב שאם היה כיסו תלוי בחגורו ושכחו ולא ידע בו בשעת יציאתו לרשות הרבים סמוך לחשכה ואפילו שכח כיסו עליו עד שחשכה ואחר כך (הוציאו) יצא עמו לרשות הרבים או אפילו ידע שכיסו עליו בשעת יציאתו אלא שיצא מבעוד יום ולא סמוך לחשכה שאינו פושע בזה וואחר כך שכחו להצניעו עד שחשכה לו ואם אין עמו נכרי או שאינו מאמינו מותר שיליכנו פחות פחות מד' אמות ויורקנו לביתו כלאחר יד ואם מתירא שלא יגולוהו ממנו רשאי לרוץ עד לפני ביתו – "ולפי דעת הבה"ל מותר רק למי שהחשיך לו בדרך" (מ"ב ל"ז בה"ל דהוא ש"ע הרב י"ח)	שכח כיסו עליו בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות, "שיאמר לאינו יהודי שיביאו לביתו"
		"שמותר לשמור המוקצה בשבת" כמ"ש בס"י ש"ו (ש"ע הרב כ')	מצא ארנקי בשבת "מותר לישראל" לישב אצלו ולשמרו עד למוצאי שבת וכל שכן שמותר לומר לאינו יהודי לשמרו (ואם מביאוח האיני יהודי מעצמו אין צריך לומר לו כלום) (ש"ע הרב כ')	"מצא ארנקי בשבת", "שישב הישראל אצלו לשמרו עד למוצאי שבת או לומר לאינו יהודי לשמרו"
	מצא ארנקי בשבת "לדעת המג"א" אסור לומר לאינו יהודי לישב - ולדעת רע"א אסור לומר לאינו יהודי שיביאו לביתו (מ"ב ל"ח)		מצא ארנקי בשבת "לדעת האי" מותר" לומר לאינו יהודי לישב - שיביאו לביתו – "ואפילו לדעת האוסרין אם האיני יהודי בעצמו" מביאו לבית ישראל נראה אינו צריך למנעו (מ"ב ל"ח)	מצא ארנקי בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות, "שיאמר לאינו יהודי שיביאו לביתו"

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיקם בלי רשות
© מהדורה המפיק

משנה ברורה
מן סימן רסו סעיף ח עד סימן רסח סעיף א

דפי סיכום

מהזור שינתיים
חלק ב'

כו חשוון

סימן רס"ז

דין מי שהחשיך לו בדרך - חלק י"ב

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
דכיון "שארם יכול להעמיד עצמו עליה לא התירו לו" שום איסור של דבריהם (אפילו איסור טלטול מוקצה על ידי נכרי שאף שיש מתירין איסור זה במקום הפסד מרובה מכל מקום כאן אינו מפסיד כלום משלו אלא שנמנע מהריוח (ש"ע הרב כ"א)	מצא ארנקי בשבת "לדעת המג"א" אסור לומר לאינו יהודי ליטלו אף על פי שירא פן יקדמנו אחר (מ"ב ל"ח)	דרע"א מיקיל בהגבהה על ידי האינו יהודי "שהוא רק טלטול בעלמא" (אבל לא לצוותו להוליך לביתו) (מ"ב ל"ח)	מצא ארנקי בשבת, "לדעת האי"ר ורע"א" מותר לומר לאינו יהודי להגביהו (מ"ב ל"ח)	מצא ארנקי בשבת, "שיאמר לאינו יהודי להגביהו"
- "משום מוקצה" ולא שייך להתיר משום פסידא כיון שעדיין לא זכה בה (מ"ב ל"ח בה"ל אסור)	מצא ארנקי בשבת "אסור ליטלו" אף על פי שירא פן יקדמנו אחר - אפילו אם יעמוד תחתיו ולא יעביר ארבע אמות אפילו הכי אסור (ש"ע י"ג מ"ב ל"ח בה"ל אסור)	כמו שפסק המחבר בסיומ שי"א ס"ח "שמותר לטלטל בגופו אפילו לצורך דבר האסור" (סימן שי"א ש"ע ח')	מצא ארנקי בשבת, "מותר לטלטלו ברגל" בשבת (בה"ל פן)	מצא ארנקי בשבת, "שיטול (שיטלטל) הארנקי בשבת"
"דכיון דלא טרח בה לא חייס עליה ולא אתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים" אפילו אי לא שרית ליה שילך עם ארנקי לביתו - משום מוקצה (מ"ב ה' ל"ח)	מצא ארנקי בשבת "אסור לו שילך" עם ארנקי לביתו אף על פי שירא פן יקדמנו אחר - ואסור לו אפילו ליטלו משם (ש"ע י"ג)		מצא ארנקי בשבת "ועבר ההגביהו מתיר הבה"ל לטלטלו פחות פחות מארבע אמות ולבסוף יורקנו לאחוריו כנ"ל כשזכה בה קודם שבת" (בה"ל מצא)	מצא ארנקי בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות, שילך עם ארנקי לביתו
"דהיתרא דפחות מארבע אמות בודאי לא שייך בזה לכו"ע" דאין בהול בזה כיון שהוא רק להחזירו לבעליו (בה"ל אסור)	מצא ארנקי בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות מקום שרוב ישראל ריין בו, "אסור שילך עם ארנקי לביתו כדי להחזירו אחר כך לבעליו (בה"ל אסור)			מצא ארנקי בשבת והוא בשוק או במקום שלא עשו ברחוב ההוא שיתופי מבואות "מקום שרוב ישראל ריין בו", "שילך עם ארנקי לביתו כדי להחזירו אחר כך לבעליו"
		"דאפשר שאין לאסור איסור מוקצה במקום מצודה" (בה"ל אסור)	מצא ארנקי בשבת מקום שרוב ישראל ריין בו, "יש לעיין דאפשר שמותר להגביה הארנקי" כדי להחזירו אחר כך לבעליו (בה"ל אסור)	מצא ארנקי בשבת מקום שרוב ישראל ריין בו, "להגביה (לטלטל) הארנקי כדי להחזירו אחר כך לבעליו"